

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од првото продолжение на Дваесеттата седница на Собранието на Република Северна Македонија, одржана на 30 октомври 2020 година

Седницата се одржа во Собранието на Република Северна Македонија, Голема сала, со почеток во 11,22 часот.

Седницата ја отвори и на неа претседаваше господинот Талат Џафери, претседател на Собранието на Република Северна Македонија

Талат Џафери: Дами и господа пратеници, продолжуваме со работа по Дваесеттата седница на Собранието на Република Северна Македонија.

Пратениците, Соња Миравска, Африм Гаши, Скендер Реџеџи, Зијадин Села, Ели Панова, Иван Јорданов, Бејџан Иљас, Силвана Ангелеска, Кирил Пецаков, Олга Лозановска, Петар Ристески, Драгица Ѓавочанова, Коле Чаракчиев, Славјанка Петровска, Али Ахмети, Изет Меџити, Фисниџе Бектеши, Мендух Тачи, ме известува дека се спречени да присуствуваат на седницата.

Точка 4 - Дополнет предлог за изменување и дополнување на Буџетот на Република Северна Македонија за 2020 година, второ читање.

Продолжуваме по општата расправа на Дополнетиот предлог за изменување и дополнување на Буџетот на Република Северна Македонија за 2020 година, второ читање.

Збор има Даниела Маркоска, повелете.

Даниела Маркоска: Благодарам.

Почитуван претседател, почитуван заменик министер, почитувани колеги пратеници, почитувана македонска јавност,

Денес светот се наоѓа во една тешка економска ситуација предизвикана од пандемијата на корона вирусот, наоѓајќи разни методи и начини да се справи со сите последици, особено во зачувувањето на сопствените економии.

Токму затоа, и денес пред нас е вториот ребаланс на Буџетот за 2020 година, кој претставува предизвик да ги надминеме негативните последици предизвикани од оваа криза, која директно ја погоди и нашата македонска економија.

Предлог измените и дополнувањата на Буџетот за 2020 година се во насока на поголема поддршка на граѓаните и стопанските субјекти кои се најмногу погодени од корона кризата.

Со овие измени и дополнувања ќе се реализира четвртиот пакет мерки кои се со вкупна вредност од 470 милиони евра.

Владата на Република Северна Македонија во периодот кој претходеше донесе три сета на мерки со единствена цел, да се поддржи стопанството и граѓаните кои се погодени од корона кризата и да овозможи рестарт на економијата во услови на светската пандемија предизвикана од Ковид 19.

Овој, четврти сет на мерки е во насока на продолжување на мерките од претходните три сет мерки и тоа се средства за граѓаните, наменети за граѓаните и стопанството, со кои се обезбедуваат спас на работни места, зајакната приватна потрошувачка и конкретна помош на секторите кои се најпогодени од оваа криза. Тоа се транспортот, туризмот и угостителството.

На оваа пленарна расправа за ребалансот на Буџетот претходеше комисијска расправа, каде што имавме прилика детално да ги разгледаме сите предложени амандмани од страна на опозицијата. Поголемиот дел од амандманите беа одбиени, дел заради краткиот период во кој што истите не би имале можност да се реализираат до крајот на годината. Зачудувачки е фактот што во дел од проектите на амандманите, од сега загрижената опозиција, која повеќе од една деценија ја имаше власта, како и на локално, така и на централно ниво, се однесуваат во делот на основните потреби на граѓаните. Жално е што во толку голем период на апсолутна власт не им текнуваше дека жителите на многу делови од нашата држава немаат канализација, водовод, патишта. Сега им текна, кога знаат и самите дека периодот за реализација е прекраток со овој ребаланс. Тогаш мислеа на проектот "Скопје 2014", на тендерите кому да ги поделат, на фасадите од стиропор, за колку народни пари да потрошат за мермер, а не е мермер. Бевме сведоци на се, само не на едно домаќинско штедење на државни пари. Вела јавно, немаме за леб, а купуваме чоколади. А денеска се загрижени, или само глумат загрижени, затоа што нивната трагична политика продолжува и денес. Денес, кога ние тука се бориме за спас на нашето македонско стопанство, тие во амандманите бараат тениски игралишта, велосипедски патеки.

Да повторам, ова е ребаланс на Буџет за 2020 година кој е наменет единствено за справување на последиците од корона кризата на македонското стопанство. Да се надеваме дека можеби ќе бидат последен пакет мерки, а за погоре наведените амандмани и проекти предложени од опозицијата, ќе имаме прилика да ги реализираме во Буџетот кој следи.

Имав прилика на своето претходно работно место директно да бидам соочена со последиците кои ги предизвика оваа корона криза од месец март кај голем дел од нашите мали и средни претпријатија. И дефинитивно, го негирам вашето тврдење дека претходните мерки не помогнале во стопанството. Напротив. Во моменталната ситуација, сите мерки за спас за нашето стопанство опфатени со претходните три пакет мерки беа од огромна помош, навремени и ефикасни. Но, вие сте сега опозиција, спремни за критика за се што е добро и лошо и јас ве разбираам, тоа ви е работа. Но за разлика од вас, граѓаните со нетрпение чекаат овој ребаланс уште денес да биде изгласан. И затоа ја го поддржувам во целост. Дефинитивно, гледано од мој личен аспект, капиталните проекти овој период може да стивнат и да се даде акцент на

оние на кои што им требаат средства, со единствена цел, да се вратат во својот нормален економски пат.

Во однос на структурата на овој ребаланс, вкупните приходи со измените и дополнувања на Буџетот на Република Северна Македонија за 2020 година се планирани на ниво од 196,4 милијарди денари и истите се планирани на речиси идентично ниво во однос на планот. Имајќи предвид дека со претходните измени и дополнувања на Буџетот, истите беа планирани на реално ниво, односно пониски за 11,5% во однос на иницијалните проекции на Буџетот.

Во структурата на вкупните приходи, даночните приходи учествуваат со 55,6% и се планирани на ниво од 109,2 милијарди денари. Придонесите од социјалното осигурување како изворни приходи на фондовите се планирани во износ од 65 милијарди денари, или за 2,6% повисоки во однос на планот за 2020 година. Останатите приходи, неданочни, капитални и странски донации се планирани на ниво од 22,1 милијарди денари. Вкупните расходи се планирани на ниво од 253 милијарди денари или за 4,2% денари повисоки во однос на ребалансот.

Имајќи ги во предвид настанатите околности, извршени се промени во однос на иницијалните проекции на расходната страна на Буџетот, пред се, за спроведување на активностите предвидени со четвртиот сет мерки.

Расходите за исплата на платите се проектирани на ниво од 30,2 милијарди денари односно на исто ниво во однос на планираното.

Расходите за стоки и услуги се планирани во износ од 17,8 милијарди денари, или за 1 милијарда денари помалку во однос на планот за 2020 година, како резултат на мерките за сведување на минимум на сите непосебни трошоци од Буџетот, кои суштински и директно не се поврзани со корона вирусот, без притоа да се наруши редовното подмирување на обврските на буџетските корисници.

Во овој пакет мерки, предвидена е финансиска поддршка од една страна на граѓаните, со цел да се стимулира потрошувачката на домашните производи и услуги и поддршка за ликвидност на приватниот сектор и стимулирање на претпријатијата за враќање и задржување на работниците на работните места.

Во овој четврт пакет на мерки предвидена е финансиска поддршка. Како што кажав и погоре, во оние сектори кои се најпогодени во оваа криза, а тоа се туризмот, угостителството и транспортот.

Даваме поддршка на плати на 150 регистрирани туристички водичи, на кои во четвртиот квартал ќе им биде исплатена минималната бруто плата во износ од 21.776 денари. Оваа мерка вкупно ќе изнесува 160 илјади евра.

Поврат на туристичка такса за 2019 година, на 4.740 субјекти кои организирале ноќевање во изминатата 2019 година. Вкупниот износ ќе биде 2 милиони евра.

Предвидени се грантови за 500 туристички агенции со вкупна вредност од 1,9 милиони евра. Сите регистрирани туристички агенции ќе добијат грант од 3 до 7 илјади евра и тоа во зависност од бројот на вработените и остварениот приход во 2019 година. Грантови за ресторани и свадби во износ од 1 милион евра. Значи, регистрирани ресторани за свадби ќе добијат од 3 до 10 илјади евра, во зависност, исто така, од бројот на вработените и вкупниот приход кој го имаат остварено во изминатата 2019 година. Грантови за игротеки за деца, во вкупна вредност од 2,5 милиони евра. Тоа значи дека сите регистрирани игротеки за деца ќе добијат грант во износ од 1 до 5 илјади евра во зависност од бројот на вработените, исто така и остварениот приход во минатата 2019 година.

Продолжување на лиценците за работа на ноќните клубови, дискотеките и компаниите кои работат со транспорт, намалување на стапката на данокот на додадена вредност во угостителскиот сектор со нова повластена стапка од 10% наместо сегашните 18%.

Со овој четврт пакет мерки, предвидено е исто така, финансиска поддршка за исплата на плата на вработени во приватниот сектор, со надоместок во интервал од 14.500 до 21.776 денари во компании кои имаат поголем пад на приходите како последица на пандемијата.

Ќе се обезбеди дополнителни 100 милиони евра поволни кредити од развојната банка, обезбедени преку Европската инвестициона Банка и ќе бидат пласирани во јануари 2021 година преку деловните банки со ниски камати.

Една од мерките се даночните ослободувања за поддршка на занаетчискиот сектор, со која се предвидува намалување на данокот на додадена вредност на нивните производи и услуги од 18% на 5%. Одложувањето на аконтацијата на данокот на добивка каде што ќе се предвиди одложување на аконтациите до март 2021 година за оние компании кои имаат пад на приходите поголем од 40%. Продолжување на мерката за ослободување од данокот на додадена вредност за донации од јавен карактер за уште 12 месеци. Бескаматни кредити со 30% грант компонента за микро и мали претпријатија. Кредитната линија ќе биде обезбедена за сите микро и мали претпријатија, а ќе понуди 30% грант за компаниите кои се водени или основани од жена, кои вработуваат млади лица кои се извозно ориентирани или ќе воведат иновации, дигитализација и е-трговија во нивното работење.

Во делот кој е наменет за граѓаните ќе се издвојат средства за директна финансиска поддршка за граѓаните со цел за стимулирање на приватната потрошувачка, и тоа, домашна платежна картичка во вредност од 6 илјади денари за ранливите категории погодени од Ковид 19, која ќе ја добијат, а ќе ја добијат самохраните родители, децата без родители, пензионерите, стечајците, пасивните баратели на работа, самостојните уметници, филмските уметници, естрадните уметници,

студентите и учениците, со тоа што, истата ќе ја употребат со цел за плаќање на домашни производи и услуги кај погодените сектори.

Капиталните расходи се планирани на ниво од 18,4 милијарди денари, или 1,2 милијарди денари пониски во однос на планот за 2020 година, а се резултат на забавени економски активности, пролонгирање на инвестиционите вложувања заради изборните дејствија, како и мерки за воздржување од набавки на мебел, опрема и возила, кои суштински и директно не се поврзани со справување со здравствената и со економската криза предизвикана од вирусот Ковид 19. Притоа, капиталните расходи на ниво на основниот Буџет се на исто ниво.

Во однос на финансирањето на дефицитот, ново задолжување нема да има кон странство. Проширување на дефицитот ќе се финансира во одреден дел од депозитите на државата и дел преку државни хартии од вредност.

Ребалансот на Буџетот за 2020 година е добро структуриран, подготвен да одговори на предизвиците што со себе ги носи оваа глобална економска криза, чии последици ги чувствуваме ние, ги чувствуваат земјите во регионот, ги чувствуваат земјите од целиот свет. Со овој ребаланс се обезбедуваат средства за помош на сите субјекти на кои денес таа им е најнеопходна. Но уште поважно, со мерките од четвртиот пакет, полка но сигурно се враќа стабилноста на нашата македонска економија.

Претходната Влада во изминатите три години покажа дека работи во интерес на граѓаните и домашната економија. Со првите три пакет мерки се обезбеди навремена и ефикасна помош и поддршка која помогна на дел од граѓаните и првните субјекти да се справат со ситуацијата предизвикана од оваа пандемија. Така ќе биде и со носењето на овие мерки предвидени во овој ребаланс на Буџетот.

Денеска е повеќе од важно да го донесеме овој документ. Како пратеници, избрани од нашите граѓани, одговорно низ конструктивни дебати, заеднички да ги усвоиме измените и дополнувањата и да го донесеме ребалансот на Буџетот за 2020 година. тоа е во интерес на нашите граѓани, на нашите домашни компании. Тоа е важно за развој на нашата македонска економија и враќање на претходните стапки на стабилен и постојан економски раст. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Љупчо Пренцов, реплика.

Љупчо Пренцов: Благодарам претседател.

Почитуван претседател, почитувани колеги, почитувана колешке,

Ем не знаете да работите и излегувате на говорница и навредувате опозиција. Таа народно, како се вика, знаете.

Второ. Кога зборувате за како се решаваат кризи. Ова не е прва криза во Република Македонија. Кога споредувате една со друга влада, треба да ги споредите во време на криза. Погледнете ги

бројките од ребалансите и од буџетите од европската должничка криза и од светската криза и ќе видите каде сте вие, каде биле претходните. И колку пати да зборувате овдека на оваа говорница и да повторувате и да повторувате, од бројките бегане нема.

Понатаму, мерките, за тоа ќе станувам на реплика на секој колега, позајмивте пари, не помогнавте на граѓаните. Значи, позајмивте.

Се извинувам, немам јас три минути, ова е една минута. Уште две.

Значи, почитувана колешке, ако имате фирма во семејството или имате некој близок, треба да знаете дека ако е позитивен во февруари на завршна сметка, парите од Владата треба да ги врати. Значи, Владата не помогна, туку позајми. И тоа не е ништо страшно да го кажете. Луѓето мислат дека не треба да ги враќаат парите. Значи, вие колку и да сакате да кажувате на оваа говорница дека блескаме, дека сме на прав пат, дека не знам што, граѓаните тие пари мора да ги вратат.

И се додека вие кажувате дека, помагаат, а не позајмувате, јас ќе излегувам на реплики, бидејќи народот мора да престане да се манипулира и да се лаже во оваа држава.

И на крај треба да сфатите една работа власта и опозицијата имаат два концепти на водење држава. вашиот концепт на водење на држава е купи глас до утре, купи ден до утре, дај картичка, дај ваучер. Луѓето да седат дома и да имаат определени бенефити. Нашиот концепт на водење држава е капитални инвестиции во криза, зголемени капитални инвестиции во криза, отворање на нови работни места и граѓаните тоа да си го заработат и да им биде извесен и во следниот период. Тука ние се разликуваме и престанете да манипулирате од оваа говорница дека помагаат дека тие се неповратни пари, грантови, не. се што државата помогна мора да се врати назад. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Контра реплика Маркоска Даниела.

Даниела Маркоска: Почитуван колега зборуваме за конкретна помош, вие и не можете да знаете дали помогнало или не. не сте репер да го кажете тоа бидејќи вие уживате сеуште во благодетите кои ги крадевите од народот 12 години. Така да немате право да зборувате дали помогнало или не или тука ќе излегувате и ќе кажувате. Дај Боже да ја надминеме оваа криза и да немаме потреба ваква помош да даваме на нашето стопанство, но денес е таа најнеопходна. Ако имате вие приватна фирма или друга прашајте колку помогнала. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Бране Петрушевски има реплика.

Бране Петрушевски: Благодарам претседателе.

Почитувани колешке Маркоска, јас очекував дека преставникот на Владата ќе реагира на вашиот говор затоа што изнесовте невестина. Рековте дека нема да има ново задолжување кон

странство за да се финансира дефицитот. До колку сте биле посветена и сте го прочитале дневниот ред за денешнава седница точка 8 Предлог на закон за задолжување на Република Македонија со заем кај Меѓународна банка за обнова и развој. Така да почитувана колешке кога ви ги почитуваат говорите што ги читате овде мора да ги проверите фактите и аргументирано да проверите дали тоа што го зборувате е вистина или лага. Спомнавте сет за мерки кои што, цитирам- ефикасно помогнале. Е сега од аспект на ефикасноста не знам дали мислите дека предвидените средства стигнале до граѓаните и фирмите ефикасно или ефикасно сте си го злоупотребиле во време на предизборието за институционален поткуп, до колку мислите дека ефикасно се искористени мерките ќе мора да се консултирате, да видите дека искористеноста на овие мерки е само приближно 55% и во превод оние пари што ги предвидоа Владата само 55% стигнале таму каде што биле наменети и тоа кажува дека мерките не се добро димензионирани. За амандманите на опозицијата многу некоректно, меѓутоа океј, тоа е ваш стил и граѓаните нека судат. Опозицијата предложи амандмани кои што се конструктивни во насока на справување со ковид 19, во насока на справување со загадувањето кое што министерот Венко Филипче рече дека пием честичките во најголема мера придонесуваат да се зголеми трансмисија на ковид 19 и проектите кои што СДСМ ги има ветоено пред граѓаните, вие ги имате ветоено пред граѓаните, сте излегле, сте барале доверба, ви ја дале и сега ја барате да се реализира и тоа ваши проекти што вие сте ги ветице. Па јас сум задоволен од тоа што го постигна опозицијата затоа што ете во Куманово почна реконструкција, се обезбедија средства за Соколана, се обезбедија средства за одредени проекти од аспект на заштита на собирање на смет, така да мислам дека актуелизирање на проблемите дало плод и тоа е добро и треба го поздравите, тоа е конструктивна опозиција. Она што исто го спомнавте секогаш кога немаат аргументи почнувате да зборите како било времето на ВМРО. Видете ние не сме обременети со тоа, имаме аргументи како било и можеме да аргументираме, меѓутоа мислам дека е беспредметно оти сега власт е СДСМ, четврт буџет троши, мора да мислиме како поефикасно ќе се справиме со оваа криза и со парите кои што државата ги има. И,

На крај до колку сте загрижени што побргу граѓаните да ги добијат овие средства ќе ве замолам да интервенирате кај Владата да не го држи Буџетот по пет дена и да интервенирате кај позицијата да не ги чита мерките пратеник по пратеник и да троши време на говорница. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Контра реплика Маркоска Даниела.

Даниела Маркоска: Почитуван колега, кога зборувате за поткуп и за изборни нерегуларности вам како политичка партија ВМРО ДПМНЕ никој

не ви е рамен во светот, капа ви симнуваме. Значи јасно ни е како ден, како функциониравте 11 години. Така да немојте да се навраќате, секогаш јас овде ќе излегувам овде на реплика и ќе зборувам.

Второ, имаме среќа што не сте на власт и вие не зависи оваа македонска јавност од вас заради тоа што тука можеби немаше да има ребаланс бидејќи тогаш не бевте загрижени за граѓаните. тука сигурно ќе имаше и ќе зборовме за некој си буџет во кој што беа предвидени жални врби, шмизли, споменици и ред други работи.

Талат Џафери: Благодарам.

Реплика Александар Велјановски.

Александар Велјановски: Почитуван претседател, почитувани колеги,

Колешке ја злоупотребивте оваа говорница денеска, манипулирате со јавноста, сакате да ја сокриете неспособноста и лоповлукот на оваа Влада, на вашите министри кои крадат народни, но и европски пари со убави говори тука обвинени во обланда. Но реалноста е многу подруга. Не манипулирате нас, но јавноста амандманите кои што биле поднесени не биле во интерес на граѓаните. Само да ги појаснам. Ќе говорам за Тетово.

Поднесов амандмани за набавка на амбулантни возила, три амбулантни возила за здравствениот дом во Тетово и три возила за транспорт за клиничката болница во Тетово. Исто така поднесов амандман за да се обезбедат средства за проектирање и изградба на нов објект за примарно здравство за потребите на детска вакцинација. Така да се работи за амандмани кои се во интерес и на здравјето на граѓаните, но и на сите. Е вака сега, само да ве информирам, во Тетово и во општините околу 200 илјади луѓе, денеска се опслужуваат со три возила за итна помош кои што се набавени во времето на ВМРО ДПМНЕ. Имавте период од 4 години не набавивте ниту едно возило. Кога говорите за мерките треба да им кажете на луѓето и на граѓаните дека овие мерки не се доволни, дека ќе има уште задолжувања затоа што мерките не се проектирани добро односно едно ветувате, а друго реализирате. Само да ве потсетам дека Бетики вицепремиерот, вети дека 150 до 200 милиони евра ќе потрошат граѓаните во викендот без ддв. Знаете ли колку потрошија, може да ги најдете податокот по медиумите. Се врати кај народот 1 милион, а проектирано е дека 17 милиони ќе се вратат назад. Така да говорите за мерки, но сепак треба да кажете каде е анализата од овие мерки, колку пари завршија кај газдите колку пари завршија кај граѓаните. така да сметам дека кога говорите, треба да говорите искрено, треба да говориме за мерките, треба да им помогнеме на луѓето затоа што живеат во страв и сиромаштија и токму затоа предложивме амандмани кои што ќе бидат согласно кондицијата на Буџетот, но и согласно она што се вика пандемија која што за жал не погоди нас како држава многу силно. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Контра реплика Маркоска Даниела.

Даниела Маркоска: Почитуван колега, па токму се овие основни работи, вие тогаш не размислувавте за здравството и за амбулантни возила. Гледајте за споменици, за жални врби. Па отворете ја вратата на Белата Палата, ондека да видиме, дајте отчет каде ги трошевте парите од нас граѓаните купувајќи слики, лустери, килими, намештај од незначителна колку милиони евра. Зошто тогаш не мислевте за амбулантните возила. Сега со ребалансот, па дајте ви се молам.

Талат Џафери: Благодарам.

Илире Даути има збор.

Илире Даути: Почитувани присутни, преставници на Владата, претседател на Собранието, колеги пратеници, почитувани граѓани.

Тука разговараме веќе втор ден околу за вториот ребаланс на Буџетот за оваа година и за тоа што јас не сакам да говорам за поединечни ставки од Буџетот и сите кои имаме и сите може да видиме. Би сакал да останам кај основните концепти кои што го карактеризираат овој ребаланс, економските мерки или задолжувањата, јавниот долг. Еден од основите за јавниот долг и економските мерки бидејќи се тие мерки кои што го направија потребен овој ребаланс на Буџетот. Кога сме кај економските мерки или четвртиот пакет на мерки не треба да заборавиме дека некои од нив почнале да се реализираат, зборувам за недела без ддв и ова ќе биде како индикатор колку ќе бидат ефикасни мерките од четвртиот пакет и јас треба да констатирам и да кажам дека не лошо, туку многу лошо ќе бидат резултатите, не е само еднаш, не е еднаш, 5, 10 или 15, туку 21 пати полошо од тоа што беше планирано бидејќи во викендот без ддв беа планирани од Владата да се потрошат 170 милиони евра, но се потрошија само 8 милиони евра и оваа мерка не ја земам само да кажам дека Владата пропуштила. Не е прв дека оваа Влада направила големи грешки од тоа што планирал и како резултат и тоа реализацијата е далеку од тоа што е планирано. Но оваа мерка зборува за силата на граѓаните, финансиска сила и оваа мерка докажува за еден важен елемент и тоа кажува како Владата ги гледа граѓаните колку многу побогати ги гледа, колку што се. Значи Владата ги гледа 21 пат побогати од тоа што реални се и ова не е само единствена грешка на Владата кога сме кај економските мерки. Ќе се обидам да кажам од почеток и да ги набројам најважните моменти кога сме кај економските мерки. Од почеток би кажал дека Владата не само што задоцни со првиот и вториот пакет, но и тоа беше недоволен бидејќи сите држави од регионот дава поголеми средства од Буџетот. Нашата држава виде само 0,2% да подели во пари 105 милиони евра од 3,6 милијарди евра кога имаше во основниот Буџет и од друга страна ова не е само ова грешка има и поголеми грешки. Ќе ја напоменам и втората мерка од пакетот или четвртата мерка од вториот пакет каде 50% кој

што требаше да ги надомести платите на работниците кои ќе бидат одстранети од работа кои што беа само една мерка која што е согласно член 68 во случај на невработеност, осигурување во случај на невработеност каде што вработените ќе беа од погодените сектори ќе се надоместат со 50% од нивниот надоместок. Тоа направи да имаме одлив на работниците во тоа време за недоволноста на мерките од истиот пакет. Значи ако во тој момент не се згрешеше, 20 илјади работници кои што беа одјавени од работа сигурно ќе требаше да се води рачун и ќе беа потребни само 7,8 милиони евра, тие 70 илјади вработени кои што се вработени во погодените сектори, не само што ќе беа 50% надоместени придонесите, туку ќе беа 100% надоместени придонесите на основната плата и од друга страна овие невработувања кои што се покачија во тоа време продолжува и ден денес да биде во дебатите и во говорот министерот за финансии напомена дека е вистина дека невработеноста во вториот квартал во 2020 година има пад и тоа многу степенот на невработеноста е зголемена во првиот квартал, но ќе остане тоа дека степенот на невработеноста била сепак подобра во споредба од претходната година.

Но јас сакам да кажам еден друг аспект. Секогаш во извештајот на Државниот завод за статистика има една друга колона која што го покажува бројот на вработени, не колку е бројот на невработени, но и на вработените. Од резултатите се гледа дека не само што бројот на вработени во вториот квартал во 2020 е помал и од првиот квартал, но тој е и многу помал во споредба со вториот квартал на 2019 година. Каде е логиката дека ние имаме пад на невработеноста. Секој пад на невработеноста доаѓа како губење на финансискиот капитал кој што ја има државата и не од вработувањата што се случуваат. Ќе има и други ефекти кои што ги карактеризираат овие мерки. Би сакала да застанам и да не ги напоменувам повторно, но и ние да дадеме придонес да им помогнеме на оние кои што се најпогодени од овој сектор. Се згреша кога критериум за да се добијат средства беше резултатот од претходната година. Од претходната година за истиот период беше многу јасно во вториот пакет на мерки дека нема ефект и посакуваниот ефект не ги идентификуваше потребните сектори, само 24% од 78 илјади мали микробизниси ги употребија овие средства и малку повеќе од ова се пријавија. Значи 76% од бизнисите не дека нема потреба за средства, но критериумите не беа погодени и со истиот критериум се продолжува и со четвртиот пакет мерки и како резултат негативните ефекти ќе бидат истите. Не треба да ги заборавиме дека овие придонеси што во завршната сметка овие компании треба да ги вратат средства или не. Јас во овој момент сакам да напоменам дека со критериумите кои што се определено Владата прави мотивација да има негативни ефекти бидејќи добиените средства за надомест не треба да ги вратат компаниите што работат со загуба.

Која е целта, да ги демотивирате бизнисите или да ги мотивираат да добијат, да имаат финансиски резултат со добивка.

Јас во овој момент сакам да напомена дека со критериумите кои што се определени Владата се прави мотивацијата да има негативни ефекти бидејќи добиените средства за надомест не треба да ги вратат компаниите што работат со загуба. Која е целта? Да ги демотивира бизнисите или да ги мотивира да добијат и да имаат финансиски резултат со добивка и за некое време да ја намалиме стапката на чување за тие да имаат позитивни резултати и да имаат реални биланси кој што ќе кажат позитивен биланс.

Од друга страна сакам да се надоврзам со третиот сет мерки кога ние касневаме за да поднесеме за третата мерка со што се зборува, но се очекуваше да се доближат изборите и за граѓаните да бидат свежи тие средства. Јас нема да кажам за тоа. Јас сакам да кажам за друг аспект. Реално третиот пакет ако сите ние напоменеме дека имаше неверојатни прес конференции во Владата, надвор од министерството. Зборувам надвор за да имаме предвид за протоколите за пандемија внатре и надвор од партиите. Секој да каже, да има ексклузивност кој ќе ги предложи мерките, но граѓаните не видоа ништо од внатре. Тие останаа надвор на тротоарите пред банките да направат така доколку Владата даде помош за граѓаните го направи спротивното. Сиромаштијата се гледа на улиците на градот и сега кога сме во фаза кога е оформен четвртиот сет мерки би сакал да бидеме внимателни со ова и да се поздрава граѓаните кој што во претходниот пакет во кој што се оставија пасивните баратели на работи. Но бидете внимателни и не давајте на сиромаштијата и бедата да излезат по тротоарите. Најдете некој алтернативен начин и помошта да достигне и да постигне достоинствен начин. Има и други дефекти кој што можеме да ги напоменеме, но јас одбрав некој поспецифични бидејќи сакам да заставам и во другиот концепт како што е јавниот долг.

Почитувани присутни, јас би рекол дека Владата згреши со средствата и со мерките бидејќи секој ако некој ги правеше од свој џеб, но да не заборавиме дека ова се направи на товар граѓаните. Да не заборавиме дека ние сме имале нови задолжувања и да потенцирам за последното што го имавме од 90 милиони евра кој што е ново задолжување. Почна да ни се гледа мало во споредба со 6,3 милијарди евра колку што е јавниот долг на државата. Тој е мал бидејќи 77% помал од јавниот долг на државата. Но јас сакам да се навратам во 2008 кога јавниот долг беше 1,5 милијарди евра и сега 90 ќе беше 17% од јавниот долг. Вистината е една, дека јавниот долг и другите долгови го задолжуваат секој граѓанин. И овој последниот секој граѓанин се задолжува од 45 евра по глава на жител, додавајќи го и тоа од 3 илјади евра по глава на жител му се додаваат уште 45 евра по глава на жител за јавниот долг. Јас сепак јас нема да го

оспорам доколку се покачеше стандардот на граѓанинот и доколку се подобреа условите за живеење итн. Но се поставува прашањето дали се постигна тоа? Јас со одговорност ви кажувам дека не. Некој од претставниците на власта ќе може да кажат да, но тие 21 пат подобро ги гледаат граѓаните. Јас што да кажам? Освен од овие услови да биде така како што вие ја гледате Владата 21 пат подобро од тоа што се. Сигурно ние сме во момент кога треба да решеиме дека ќе дадеме поддршка или не за овој ребаланс на Буџетот и мене ми треба да решам како претставник тука. Искрено да кажам доколку имаше поинаков пристап Владата зошто да не го поддржиме иако сме опозиција. Но има поефективни начини каде што ќе направеа помошта да дојде до секој граѓанин или деловен субјект. Ве молам вие претставници на Владата, наместо да ја покачувате цената на струјата треба да ја намалите. И доколку не можете направете тоа што можете. Направете намалување на данокот за електрична енергија. Нека биде 10% во моментот. Да направиме помошта да дојде до сите граѓани и деловни субјекти. Освен ефектите со секое покачување на електрична енергија се покачуваат и има раст на цените и за бизнисите и за сите. Значи еве една конкретна мерка која што ќе беше сеопфатна и ќе ги опфатеше сите граѓани и бизниси без разлика. За тоа таков ребаланс е донесен и каде што овој аспект не е опфатен и од друга страна не се предвидени тие што во моментот имаат потреба од помош се над 40 илјади ученици каде што немаат средства и техничка можност за следење на наставата. Ве молам почитувани присутни јас не можам морално да дадам глас за овој ребаланс на Буџет.

Ви благодарам.

Талат Џафери: Ви благодарам и вам.

Бајрам Кадрија реплика, повелете.

Бајрам Кадрија: Почитувани колеги, почитуван претседател, почитуван заменик министер, почитувана колешке,

Во твојот говор гледам една анализа како во месец ноември да правиме Буџет без проблеми или Буџет за една календарска година. Во минатото и сега имаме ребаланс за последните месеци што можеме да правиме и што не можеме да правиме за овие два месеци и второ, средствата што немаат можност да се реализираат се насочуваат во мерките за анти ковид, за граѓаните и мислам дека ова во четвртиот пакет, во повеќето случаи во 95% се издржува. И ако се крати за некој пат или на некој проект кој нема време да се реализира за овие два месеци се пренасочува во здравството за справување со Ковид 19. Факт е дека министерството покажа дека во сите не може да се спростави толку многу бидејќи четвртата мерка е со 31 точка и каде што може да се дефинира. Вие, ние, сме свесни дека за ковидот граѓаните беа скептични на почетокот и не веруваа. Имаше скептицизам за тоа што се случу пролетта, но се покажа дека оваа работа е

сериозна. Кога зборувате за изборите никој не знаеше кога ќе се одржат изборите, така да тоа не држи.

Кажавте за нашата земја како да сме некој друг континент, а реалноста не е така како што вие кажувате. Јас мислам дека економијата не е изолирана и имаме пад зарди ковид и немаме друго чаре за ова.

Талат Џафери: Илире Даути има контра реплика, повелете.

Илире Даути: Ви благодарам.

Почитуван господин Бајрами, излегов за реплика за да кажам почит за тоа што имавте храброст да излезете и да кажете нешто во врска со мојот говор отколку што гледам реални причини за да доплнам на тоа што го кажам во мојот говор. Ако вие мислите дека јас алудирам на два месеци ќе се решат сите проблеми кои што ги има од минатото, не сте ме рабрале правилно. Јас не очекувам за два месеци од ДУИ да направи нешто бидејќи на ДИУ 18 години не му беа доволни, а не два месеци.

Ви благодарам.

Талат Џафери: Арта Билали Зендели има реплика, повелете.

Арта Билали Зендели: Благодарам.

Почитуван претседателе, почитувани граѓани, почитувани колеги пратеници, почитувана госпоѓо Илире Даути,

Овој денешен говор некако не соодветствува со новите ставови кои вие ги изнесувате во однос на пакетите за помош на граѓаните. Постојано и јавно обвинувате дека Владата со економските пакети ги корумпира граѓаните за изборите на 15-ти јули. Да бидам појасен и по конкретен имам прашање за вас. Дали е добро што владата ги додели економските пакети или не? Бидејќи говорот ви беше теоретски добро подготвен но овој елемент не го фатив. Мислам дека им должите на граѓаните отверено да им кажете, а не само теоретски. Дали Владата постапи добро со доделување на економските мерки или не?

Благодарам.

Талат Џафери: Илире Даути контра реплика, повелете.

Илире Даути: Ви благодарам госпоѓа Арта.

Доколку внимателно ме слушавте јас не го употребив зборот купување. Можеби слушнавте со превод и погрешно ви е преведено. Но, не само што јас не го кажав туку никогаш не би го спомнала тој збор бидејќи не постигнавте да ги купите со средствата од третиот пакет и имавте дополнителни средства, така што најмалку не ги поврзав економските мерки со купување на граѓаните, бидејќи купувањето на граѓаните беше нешто повеќе од ДУИ отколку што тоа беше во третиот сет мерки. За другите одговори јас мислам дека многу јасно ме сфативте што јас мислам за економскиот аспект, за развојот или за мерките откога е почната пандемијата.

Ви благодарам.

Талат Џафери: Ви благодарам и на вас.

Преводот нема врска. Не е коректно. Не слушала превод Арта, можеби некој друг слушал. Не е коректно. Немојте лошо да кажувате за службите кои што коректно ја извршуваат својата работа. Не се виновни службите што вие ќе кажете едни за други.

Бедри Фазли има збор, повелете.

Бедри Фазли: Почитуван претседател на Собранието господине Џафери, почитуван заменик министер за финансии господин Димитар Ковачевски, почитувани колеги пратеници, почитувани граѓани, претставници на медиумите, Сведоци сме на ситуацијата во која што се наоѓаме од почетокот на 2020 година со избувнувањето на ковид 19, вирус кој тотално го поремети нашиот живот од секој социоекономски аспект оставајќи последици за кој што можеби ќе ни биде потребен подолг временски период за да закрепнеме.

Денес и понатаму уште ќе се соочуваме со оваа ковид пандемија која што во последно време зема уште поголем замав и со тоа загрозувајќи ги сите наши животни аспекти. Проблемот претставува глобален проблем, глобална пандемија и нашата земја не е имуна кон оваа пандемија или пак невреме во ова време во кое поминуваме и каде што последиците се очигледни во секоја пора од нашиот живот. Како од здравствен поглед, така и од економски и социјален аспект. Владата имајќи ги во вид економските резултати за првото полугодие од 2020 година, односно од тековната година, каде што се бележи пад на економската активност од 6,4% на годишно ниво какоо неповолна последица, особено во месеците април и мај, што одразува ограничувачки мерки за спречување на ширењето на корона вирусот, како и пад на индустриското производство. Како последица на влошувањето на меѓународната околина и намалување на надворешната побарувачка каде што најпогодени се индустријата со 15%, услугите со 13%, трговија транспорт и угостителство кумулативно 12,3% пад. Позитивните резултати се бележат во информатичкиот сектор, земјоделството со 3,7% и градежништвото со 0,4%. Тука би истакнал дека во изградбата се опфатени нискоградбата и патната инфраструктура. Имаме видливо намалување, нешто што треба да се нагласи од странство што негативно се одрази на приходите на нашите домаќинства што влијае дополнително на јавната, односно приватната потрошувачка. Нешто што треба да ни укаже колку треба да ги цениме нашите печалбари, односно нашата дијаспора. Со мерките се ублажи целиот ефект од ковид ситуацијата со 2% поради мерките и ситуациите поврзани со здравствената област.

Бруто инвестициите бележат пад од 12% како резултат на намалувањето на капиталните добра и услуги. Извозот на услуги и добра увозот има пад од 16,6% условен од увезувањето на интермедијарни услуги.

Вработувањето оваа година се намали. Според статистичките податоци се бележи зголемување на невработени лица од 15 илјади лица. Според податоците што се забележуваат во анализите се гледа дека во првото тромесечје невработеноста бележи пад за 13,6%, а во второто тромесечје невработеноста бележи пораст од 16,7%, каде што започнува и фазата на проблемите со Корона вирусот, но се уште бележи пад, како во споредба со тоа што го рекоа новите претходни говорници, во споредба со 2019та година со релативна мерка од 17,5% инвестиции, директните странски инвестиции бележат пораст во првото полугодие, никој од претходните говорници не го спомна ова, во релативна мерка од 13% односно апсолутна нега од 123 милиони евра оваа година.

Според мене со лани, директните инвестиции се како последица на ре инвестирање на добивката на компаниите, странските компании со странски капитал, инфлацијата во периодот јануари - август достигна 0,8% како ефект на зголемување на цените на прехранбените производи и тутунските производи а цената на дериватите за нафта го балансира овој одлив. Од редовните податоци можеме да заклучиме дека економијата треба да се балансира и по можност да се закрепне од појавата која се наоѓа, глобалната економија во 2020 година е под силно влијание на неповолните ефекти од пандемијата која што ги поремети глобалните побарувачки, врските помеѓу индустриските барања и односи, влијаеше во работната сила, моќта на потрошувачката, намалување на инвестициите, услужните дејности и примарните производи.

Глобалната економска активност се очекува да бележи пад од 4,9%, според последните проекции на ММФ а во Евро зоната економската активност се очекува да бележи пад до 10,2%, нашата земја не е имуна кон овие тенденции каде што според параметрите се предвидува да се заврши годината со 4,4% пад. Почитувани колеги, како што гледаме и слушаеме, главниот збор на сите економски параметри е зборот пад. Значи, се појавува потребата за нов ребаланс за балансирање, односно да се справиме со создадената ситуација. Сега сме во дилема, многу голема дилема или пак во момент каде што треба да размислиме во насока на економски пораст или пак да ги анализираме националните сигурносни прашања, значи се наоѓаме во раскрсница. Што треба да направиме? И, сметам дека со структуриран и менаџиран план ребалансот ќе ги ублажи економските негативни ефекти и запазување на здравствените прашања.

Главниот акцент за изменување и дополнување на Буџетот за 2020 година е во насока на економско закрепнување, со широк спектар на социјални цели, целта е воспоставување на економска стабилност, стабилност за приходи и национална потрошувачка во рамки на макро економските рамки и јавниот долг во пораст, реално изнесува 60,5% од Бруто домашен производ со овој ребаланс се доделуваат дополнителни средства за остварување на

четвртиот економски пакет, со финансиска поддршка од 470 милиони евра кое што видливо ја подобрува состојбата во земјата и вклучувајќи односно опфаќа 31 мерки, каде што главниот фокус се заснова на три столба.

Социјалниот и здравствениот аспект, економијата и вработувањето, одржување на макро економската стабилност и фискалната стабилност. Главната цел на ребалансот е да се спречи, да се детектира и да се одговори кон заканите од Ковид 19 и да се зајакне здравствениот и економскиот сектор во Република Северна Македонија. Земајќи ги во вид интервенциите и превземените мерки од претходните три мерки заедно со четвртиот пакет во износ од 470 милиони евра што вкупно се милијарда и 20 милиони евра, претставуваат значителна сума пари за обезбедување на економијата на нашата земја.

Четвртиот пакет е во насока на продолжување на мерките од претходните три мерки за економско закрепнување на земјата што се однесува на последното тромесечје од оваа година со цел ефектите од мерките да бидат по директни, побрзи и по таргетирани. Во интерес на времето ќе наведам само неколку од мерките од четвртиот пакет бидејќи претходните говорници заедно со министерот Бесими и заменикот на министерот во седниците на комисиите ги претставија, ги толкуваа и објаснија мерките од четвртиот пакет. Дел од тие мерки ќе ги претставам, поддршка на работодавачите во реалниот сектор во интервалот 14 и 500 до 21 и 770 денари, сега неколку од говорниците претходно изнесоа забелешки за условите и начинот на доделување на пакетите еден, два и три, но треба да знаеме дека компаниите кои што ги искористиле овие мерки не можат според економската логика не можат да имаат негативен економски биланс, бидејќи искористувањето на мерката со платежните картички за студентите и средношколците се потрошени во домашните компании.

Платежните картички за купување на домашни производи, за пензионери со пензии под 15 илјади денари, стечајците, уметници од естрадата, филмски работници и културни работници кои не биле опфатени со претходните мерки, што значи дека нема никој и кој е исклучен. Поддршка за лозарите, во износ од 16,7 милиони евра, што значи дел од гранка од земјоделието е значително субвенционирани. Викендот без ДДВ, враќањето на делот од ДДВ е за домашно купени, домашни производи што значи дека со овој пакет директно им се овозможува на родителите на децата, на нашите ученици да купуваат компјутерска опрема без ДДВ, се разбира со пониска цена со цел да се оствари основното право за образование. Царинските гаранции и преземање на ризикот, кредит со послободен пристап до финансиските средства за остварување, односно зголемување на ликвидноста. Туристичките мерки, ресторантите за свадби каде што уште еднаш ќе потенцирам,

ресторантите за свадби и многу, многу финансиски асистенции, додатоци во земјоделието како важен сегмент во нашата земја.

Јас колку што знам, набрзо ќе дојде и нов заем во нашиот Парламент и се однесува директно на секторот на земјоделие, грантови за туристичките агенции и ресторанти за свадби, бројни други дополнителни помишни за економскиот сектор имајќи го во предвид и краткото време за оваа година, верувам дека овој ребаланс ќе ни помогне да се соочиме со новиот бран, односно продлабочувањето со кризата Ковид 19. Јас сметам дека нема идеали и нема ништо совршено но од дебатите и од анализите во матичната Комисијата за финансирање и буџет се продискутираше и дебатираше за ставките од расходната и приходната страна. верувам имајќи го во вид околностите значително се создадени планирања за расходите на Република Македонија особено за остварување на четвртиот пакет мерки.

Сметам дека преку анализирање на Буџетот посебен акцент се става на економското закрепнување кое е социјалната стабилност засновајќи се на економска стабилност и финансиска, и зачувувајќи финансиска стабилност што претставува постојан континуитет на економијата, одржување и спасување на работните места, значи потенцирам ефект на ребалансот во намалување на невработеноста преку кредити и помош за компаниите како исплаќање на делот од придонесите за вработените.

Контролирање на инфлацијата и нето извозот, по ребаланс се предвидува сервисирање на давачките кои се поприоритетни, намалување на помалку продуктивните трошоци од Буџетот за 2020 година, значи предвидените мерки се дел од четвртиот пакет и ќе го ублажи ефектот врз погодените домашни компании преку поддршка на приватниот сектор, значи директна поддршка за економските активности и работните места. Добро би било амандманите кои се поднесени во интерес на граѓаните да влијаат за подобрување на нивниот животен стандард и нивната благосостојба да се поддржат и се прифатени но не сите, бидејќи сметам дека изготвувачот на ребалансот и на Буџетот најдобро ги има в предвид потребите за интервенирање со буџетските ставки.

Истиот да биде по функционален и што погоден посоодветен за околностите во времето во кое се наоѓаме, повторно се подразбира Ковид 19 ситуација. Дел од амандманите на опозицијата се прифатени што укажува на отворено владеење и владеење со разбирање и сфаќање за ситуацијата во која се наоѓаме, јас ја разбира и опозицијата и претходните говорници, но на опозицијата е дозволено и е да практикува популистичка политика но ние треба да бидеме реални за доброто на граѓаните.

Јас стојам на мислењето дека народот собрано забележува и забележал, секој ден ги увидува нашите заложби и заради тоа редовно со години по ред некој потенцираше овде со 18, кој истакна дека ќе останеме уште 18, поради нашите програми и проекти. Почитувани колеги, почитувани граѓани. посакувам оваа ситуација што поскоро да се нормализира и по годините од оваа болест им посакувам што побрзо заздравување и нормален живот пред нивните најблиски. Од оваа говорница, сакам од срце да им се заблагодарам на сите здравствени работници, лекари и медицински сестри кои се во првата линија и се соочуваат со оваа болест која што достигнува најголем замав.

Почитувани, верувам и Бог нека ни е на помош на сите. Благодарам.

Талат Џафери: Ви благодарам.

Антонијо Милошоски реплика.

Антонијо Милошоски: Почитуван колега, почитува претседател, почитувани пратеници.

Најголемиот проблем на ребалансот на Буџетот е што се кратат средства за капитални инвестиции. Во мала држава, како што е Македонија и особено чија што економија е силно поврзана со економиите и на соседните земји и на земјите во Европската унија, најдобрата работа што може еден градоначалник, еден министер или една Влада да ја направи е да ги зголеми средствата но сами и средствата туку и реализацијата на капиталните инвестиции кои што зависат од самата држава, од самата Влада или од самата општина. Ако се зголемат средствата и ако се зголеми ефикасноста за капиталните инвестиции во државата ќе се ублажи економскиот удар. Неспособноста на актуелната Влада, и на централно и на локално ниво се гледа во бројките на многу ниска реализација на капиталните инвестиции.

И, во време на нормални околности пред да почне пандемијата а особено во време на оваа Корона криза. 40 илјади и повеќе граѓани се останати без работа, а долгот се зголемува, и повторно ќе се вратам на капиталните инвестиции, доколку Министерство за животна средина и просторно планирање, доколку Министерството за транспорт и врски, доколку Министерството за одбрана и здравство почнале на време со капиталните инвестиции пред 6 месеци, пред 12 месеци, пред 18 месеци, доколку оној ветуван секој месец и секои избори, секоја сезона Клинички центар почнеше да биде граден пред 6 месеци, пред 12 месеци и денес беше во изградба, дел од овие 40 илјади невработени луѓе заради кризата, ќе најдеа свои работен ангажман, нормално и дел фирми, во таква една капитална инвестиција.

Затоа сметам дека тоа е најголемиот хендикеп на овој ребаланс што ги крати капиталните инвестиции. Дополнителна работа што сакам да ја наспоменам и тука да се согласам со вас но сепак и да испратам една политичка поента, вие самите кажавте во оваа криза колку се битни дотациите кои што стигнуваат од дијаспората. Значи, во

криза ние признаваме колку ни е битна дијаспората и колку еден човек на своето семејство во Гостивар, во Велес, во Штип, во Гевгелија му е важно кога ќе му испрати 500 евра или 500 долари, но тоа треба да го имате предвиди и кога нема да биде криза.

Затоа треба дијаспората без било какви ограничувања да има претставници во овој Законодавен дом и да гласа под услови кои што ги има за да избере барем два, тројца пратеници во претставничкиот дом. Ви благодарам многу.

Талат Џафери: Бедри Фазли контра реплика.

Бедри Фазли: Почитуван Милошоски, да, се согласувам, митинзи се многу важни затоа ги спомнав и затоа спомнав и нашата дијаспора дека е навистина дека нашите семејства навистина имаат потреба на тие митинзи но кога сме кај капиталните инвестиции овој ребаланс ги предвидува тие капитални инвестиции но ги намалува. Пример две инвестиции што ќе ги спомнам како што е водата во Липково и инвестицијата во Речица што се 9,9 милиони денари во Речица. Значи, Министерство за финансии поминаа овие, но времето е кратко што овој Буџет не може да ги, капиталните инвестиции познат е зборот ние немаме за леб а бараме чоколада, тоа е вистина. Благодарам.

Талат Џафери: За збор Александар Николоски.

Александар Николоски: Благодарам.

Почитувани пратеници, ќе се обидам низ една релативна стручна дискусија да објаснам на Македонските граѓани неколку едноставни прашања кои што ни ги поставуваат секој ден. Еве ќе набројам неколку од прашањата а после тоа ќе одам со фактите. Првото прашање што ми го поставуваат граѓаните во секојдневните средби е: Каде се парите? Второто прашање што ми го поставуваат граѓаните е: Зошто во Македонија не се градат автопати? Зошто во Македонија не се градат железници? Зошто во Македонија не се градат нови згради на аеродромските терминали? Зошто во Македонија не се инвестира во инфраструктурата?

Третото прашање кое што ми го поставуваат граѓаните е: Зошто запреа проектите кои што претходно постоеја? Од типот на изградба на железница до Бугарија, изградба на прва фаза автопат Охрид - Кичево, со втора фаза која веќе требаше да е почната Кичево - Гостивар, за целосно комплетирање на Коридор 8, понатака изградба на автопат или експресен пат од Куманово до Бугарска граница, изградба на експресен пат или автопат од Градско до Прилеп и потоа од Прилеп до Битола и т.н.

Ова се прашањата кои што секој ден ни ги поставуваат граѓаните и се сведуваат на едно прашање: Каде се парите? Ќе се обидам низ дискусија за овој ребаланс да објаснам на граѓаните и да дадам одговори на овие прашања.

Има неколку работи кои што треба да ги продискутираме по однос на ребалансот на Буџетот. Прво е, вкупните приходи, кој што ги има

Буџетот односно она што се собира од граѓаните. второ, вкупните расходи, односно она што се троши од стана на Заев и Владата, и трето разликата помеѓу едното и другото а тоа е дефицитот затоа што, секогаш Владата троши повеќе од што собира за жал. Вкупните приходи во вториот ребаланс затоа што ова е втор ребаланс на Буџетот за оваа година се на проектирано највисоко ниво во историјата на независна Македонија, и истите се некаде околу 3 милијарди 191 милиони евра. она што е интересно е дека во проекциите на Владата, приходите во вториот ребаланс остануваат на исто ниво како приходите односно проектираните приходи и во првиот ребаланс. Што поставува едно суштинско прашање, а тоа е: Дали е тоа реално? Затоа што приходите се намалени во однос на иницијалниот план за приходи заради Корона кризата за 423 милиони евра.

Но она што е значајно е дека се предвидува дека во четвртиот квартал, а тоа се месеците октомври, ноември и декември треба да се соберат околу 60 милијарди денари, односно околу една милијарда евра од граѓаните што треба да е раст за 6,3% во однос на истите месеци минатата година. Значи да поедноставам за граѓаните за 6,3% треба да оваа година се соберат повеќе пари од минатата година во услови кога минатата година немаше корона криза, а оваа година има корона криза. Прашувам како ќе се реализира тоа, веројатно одговорот на сите ви е јасен дека тоа нема да се случи и во тие услови дефицитот ќе е далеку поголем од она што е проектирано во моментот, а претпоставувам дека и задолжувањето што ќе влијае на зголемување на јавниот долг ќе е поголемо од проектираното, затоа што ќе имаме потфрлање во приходите од по наша проценка најмалку разлика од некаде стотина милиони евра. Значи во однос на проектирани сегашни една милијарда евра приходи во четвртиот квартал очекуваме да потфрлањето е најмалку околу 10%, односно околу стотина милиони евра, имајќи ги предвид и проекциите на релевантни меѓународни институции за падот на бруто домашниот производ кој што се движи од на пример 5,4% во проекциите на ММФ или виенскиот институт кој што е 5% до проектираните 5,8% на Народната банка.

Второто значајно прашање е она кое што се однесува на буџетските расходи, односно колку владата ќе ја троши оваа година. Вкупните расходи во ребалансот 2, овој ребаланс кој што го гледаме се за 162 милиони евра повисоки од ребалансот 1 и се на ниво на 4 милијарди и 112 милиони евра. Значи внимавајте, оваа година Владата со вака амбициозна претпоставка за третиот квартал предвидува дека ќе се соберат, односно ќе се реализираат приходи кои што ќе бидат на ниво, прашање е дали истото ќе се реализира но треба приходот да оваа година биде некаде околу 3 милијарди 191 милион евра, додека расходите треба да бидат на ниво од 4 милијарди и 112 милиони евра, односно дупка во

буџетот од некаде околу 960 милиони евра историски највисока дупка која што Македонија било кога ја видела во својата независност, дупка која што треба да ја плаќаат граѓаните после нас.

Зголемувањето на тековните трошоци во целост се должи на зголемените трансфери кои што планира да ги прави Владата, кои што се повисоки за 196 милиони евра во однос на ребалансот 1, додека вкупната помош она што е најбитно што не прашуваат граѓаните за трансфери до фирмите за субвенционирање на плати и до населението преку разните картички, ваучери кои што ги делеше Владата и кои што во голем дел и ги злоупотреби за институционален поткуп во текот на изборите. Под директни трансфери се 307,6 милиони евра, додека вкупната помош со антикризните мерки со ребалансот 2 ќе изнесува 337 милиони евра или 8,2% од вкупните расходи. За да ова не звучи премногу теоретски апстрактно за народот да го објаснам наједноставно. Владата и Заев планираат да потрошат оваа година илјада денари од тие илјада денари од приходи ќе соберат нешто повеќе од деветсто, значи за сто денари ќе се задолжат од банки со камата и од други меѓународни кредитори, а кај народот за помош во задржување на работни места и друга помош за сите оние кои што се погодени од корона кризата ќе вратат само 82 денари. Значи Заев троши илјада денари, но на народот враќа само 82 денари наједноставно објаснето што значи помош од 337 милиони евра која што е само 8,2% од вкупните расходи кои што ги има овој буџет и затоа не треба да се чудиме кога меѓународни институции даваат извештаи дека Македонија е меѓу последните земји во Европа по процентот од бруто домашен производ, издвоен за справување со корона кризата и за помош директна на населението, на стопанството и на сите оние кои што се погодени од корона кризата.

Третата работа која што е исклучително значајна во однос на секој буџет и на овој буџет се капиталните расходи, капитални расходи се она што Владата го троши со цел да врати кај народот преку реализација на инфраструктурни проекти. Она што е значајно е дека капиталните расходи имаат историски втора најниска реализација во текот на оваа година, видете чудо првата историски најниска реализација е повторно влада на Заев, тоа е владата во 2018 година кога немаше ни корона криза, немаше ни економска криза. Значи тука лежи одговорот на прашањето кое што ни го поставуваат граѓаните зошто во Македонија не се градат автопати, железници, не се градат стадиони, не се градат терминални згради на аеродроми и други инфраструктурни проекти. Затоа што реализацијата на капитални расходи оваа година ќе е втора најниска во историја на независна Македонија, а прва најниска е 2018 година исто така во влада на Зоран Заев, различни се само министрите за финансии.

Капиталните расходи со ребаланс 2 се намалени во делот на градежништвото и опремата за

некаде 64,5 милиони евра, и она што е интересно е дека предвидено во првиот буџет беше за градежни објекти да се потрошат 18 милиони евра, со вториот ребаланс се трошат само 12 милиони евра. За други градежни објекти во првиот буџет беа предвидени 155 милиони евра оди дупло надолу на 83 милиони евра во вториот ребаланс, но затоа капитални субвенции на невладини организации и други организации се задржуваат скоро над планираното ниво од првиот буџет пред да се направат овие два ребаланси било предвидено 58 милиони евра сега е 52 милиони евра.

Она што е исто така значајно е дека капиталните расходи во овој буџет ќе изнесуваат само 7,3% во однос на вкупните расходи или да го преведат со тие илјада денари Заев ќе потроши илјада денари од кои што само 73 денари ќе ги потроши во изградба на патишта, железници, терминални згради и други инфраструктурни проекти кои што се најзначајни за луѓето. Да ја направиме споредбата, во 2008 година кога се случи светската економска криза која што имаше магнитуда скоро на оваа сега криза која што ја имаме со корона кризата, вкупните капитални расходи во буџетот беа 14,3%. Дупло од тоа што е предвидено сега, или ако сакате 2011 година во серија се случи тоа беше Европската должничка криза. Се сеќавате кога банкротираше Грција и имаше силен проблем во евро зоната капиталните расходи биле 12% споредено со 7% кој што ги имаме сега. Така што одговорот на ова прашање е многу едноставен. Приоритетите се други. Приоритетите се во расходната страна, нити да им се помага на граѓаните затоа што видовме дека од 1000 денари што троши Заев и Владата само 83 денари одат кај граѓаните за да им се помогне во справување со Корона кризата. Како што видовме дека 70 денари одат во реализација на инфра структурни објекти. Со ребалансот два имаме буџетски дефицит од 8,4% кој што е највисок од 1994 година до денес. Значи ова е дефицит кој што е највисок дефицитот на слом на македонската економија која што се случи во марсната транзиција кога преку 300 илјади луѓе останаа без работа а олигархијата на СДСМ за бес пари ги зеде фабриките во секој град и село во Македонија и на тоа добро се сеќаваат повозрасните генерации. Само за споредба буџетскиот дефицит оваа година ќе биде 8,4% од БРУТО ДОМАШНИОТ ПРОИЗВОД. На пример во 2008 година кога настана светската економска криза бил само 0,9%, значи помалце од 1% буџетски дефицит додека во 2011 година само 2,5% во време на Европската должничка криза за сега да стигне на 8,4% од БРУТО ДОМАШНИОТ ПРОИЗВОД или повторно да преведам со примерот од 1000 денари задолжувањето на потрошени 1000 денари од оваа Влада е 84 денари а во време на Светска криза било помалку од 10-тина денари а во време на Европска криза било околу 25 денари што точно кажува каде се движи во своето недомаќинско расипничко однесување оваа Влада. Или да го видиме

јавниот долг како процент од БРУТО ДОМАШНИОТ ПРОИЗВОД во услови кога внимавајте БРУТО ДОМАШНИОТ ПРОИЗВОД во Македонија расте. Значи не е тоа да извадите јавен долг како процент од 100 денари и јавен долг како процент од 150 денари. Јавниот долг како процент од БРУТО ДОМАШНИОТ ПРОИЗВОД во 2008 година во време на Светската криза бил само 23%. Тоа значи ако Македонија произведувала илјада денари во 2008 година долгот бил 23 денари. Јавниот долг во 2011 година во серија со втора криза а тоа е Европската должничка криза на илјада денари бил 32 денари или 32% од БРУТО ДОМАШНИОТ ПРОИЗВОД за денес да стигне проектирани 59,3% односно од илјада денари колку што произведува Македонија околу 60 денари да е долгот со голема можност да оди скоро и до 70% затоа што приходната страна е нереално проектирана во овој Буџет како што претходно веќе зборував. За да не биде само критика очекувам да има овде реплики со напади кој што ги слушаме тука имате две три тези и ги повторувате врби и споменици итн. но јас зборувам стручно и фрлам ракавица за стручна дебата овдека доколку сте во можност сакам да кажам и што требаше да се направи. Прво требаше дополнително да се направи зголемување на Буџетот на здравството како приоритет како што е во сите останати земји кои што се справуваат со корона кризата и требаше да оди кон брза реализација на капитални проекти во здравството кој што ќе останат како трајно добро на ова земја и кога ќе заврши корона кризата. Второ дополнителна награда за здравствените работници со цел да бидат по стимулирани во својата работа. Трето обезбедување на услови во образование во нови услови односно во овие услови. Да не ни се случува да луѓето да размислуваат како да подигнат кредит на децата да им купат компјутер да ја следат наставата и да имаме генерации кој што се во шок кој што ќе имаат трауми цел живот затоа што не можат нормално да следат настава и затоа што сфаќаат дека на другарчето таткото може да купи два компјутера а неговиот татко не може да купи ни еден и сфаќаат од најмали години што е тоа сиромаштија и трауми им се случуваат на децата од најмали години. Понатака компјутери за наставниот кадар исто така затоа што не секој од наставниот кадар може да обезбеди како и бесплатен интернет за сите. Јавни протоколи за работа на сите сектори со цел да се овозможи сите да работат а не да се размислува повторно за карантини кој што дополнително ќе ја урнисаат и онака урнисаната економија и можат дополнително да влијаат на падот на приходната страна. Понатаму зголемување на помошта при невработеност. Да не биде како што кажав овој низок процент туку да биде далеку повисок. Дигитализација на сите јавни давачки и структурна промена со цел полесно и транспарентно плаќање на давачките. Интернет обуки и таргетиран субвенции кој што би биле далеку поголеми субвенции за сите оние

години од корона кризата и секако што е битно без застој реализација на капиталните инвестиции кој што за жал во овој Буџет се на рекордно ниско ниво и се на ниво кое што го гледаме како што го гледаме. Она што исто така сакам да го исконтирам при крајот на ова обраќање е дека македонската јавност треба да знае дека имаме историски највисок во историја на Македонија. Расходите во овој Буџет се проектирани на четири милјарди и сто дванаесет милиони евра. Тоа е историски највисокиот Буџет во историја на Македонија кој што не се троши соодветно нити за стимулирање на економски раст нити за борба против корона кризата. Економистите го знаат тоа добро, не е нити нова филозофија, нити нова теорија оваа која што ќе ја кажам а тоа кризи секогаш економски се решаваат со зголемување на јавната потрошувачка и зголемување на јавните работи. Уште од големата депресија во САД изградбата на брани, патишта и железници кои се се уште наследство на таа голема држава овозможија да излезат и САД и Светот од големата депресија како што истото многу држави го правеја и во 2008 година во Светската економска криза, 2010 при Европската должничка криза а го прават и сега и денес во рамки на оваа корона криза каде што можеме да видиме и во соседството на пример во соседна Србија се отвораат автопати, почнуваат да се градат нови, почнува да се гради брза железница и на Север и на Југ кон Скопје, можеме да го видиме во Турција истото, можеме да видиме со новите структурни проекти помеѓу Унгарија и Словачка, можеме да го видиме во новите вложувања инфраструктурни во Полска и каде сакате во целиот регион да не одам еве подалеку но за жал не го гледаме во Македонија и тука е основната грешка во овој Буџет што се трошат историски најмногу пари тоа се четири милијарди и сто дванаесет милиони евра, но истите нема да ги почувствуваат граѓаните затоа што многу мал процент од истите одат во капитални расходи и исто така многу мал процент одат во поддршка на најпогодените од кризата а тоа се оние кои што остануваат без работа како и работодавачите кои што се обидуваат да ги задржат работните места. Благодарам.

Талат Џафери: Ви благодарам и на вас. Жаклина Лазаревска за реплика.

Жаклина Лазаревска: Благодарам претседателе, почитувани колеги пратеници, почитувана македонска јавност, колега Николовски. Кажавте многу работи и поставивте неколку прашања. Едно од првите прашања е каде се парите? Каде се парите можеби вие најдобро знаете затоа што вие во 2006 година наследивте јавен долг од милијарда и петстотини евра а вашиот долг вие кога заминавте изнесуваше пет милијарди евра. Скриените долгови не беа испливани тогаш кога ние ја презедовме власта. Почитуван колега никаква криза немаше кога на први јули 2017 година вие ја оставивте економијата со негативно салдо од -1,8% од БРУТО ДОМАШНИОТ ПРОИЗВОД. Тогаш само беше трагедија што

требаше претходно да ја дадете власта во меѓувреме тоа требаше да се случи на многу демократски начин вие ја урнисувате економијата и сега вие прашувате и за автопатот Охрид - Кичево, прашувате и за тоа до каде е пругата, па нели знаете и нели се срамите овде пред охридани да кажете воопшто што вие имате направено за да ова што се случуваше со автопатот Охрид - Кичево во кој што беа заборавени главните клучки за приклучување на населението поплатно низ цела Дебарца, па го имавте заборавено и аеродромот дека треба да се вклучи. Рачунајте 7,8 клучки вие имавте заборавено. Сите ваши грешки кој набрзина како власт сакавте да ги протуркате, а притоа да имате големи провизии ги плаќаа граѓаните, а тоа го наследи оваа власт. И цело време санираа и оди кон подобро. Тоа што се случи во однос на кризава сега која што вие ја споредувате со економската криза за сите светски економски и сите релевантни институции кажуваат десет пати поголема економска криза се случува сега во Светот не само во Македонија. И ние проектираме пат од минус 4,4% на БРУТО ДОМАШНИОТ ПРОИЗВОД. Почитуван колега Николовски. Кажете вие што сторивте за Охрид, долго време бевте. Што изградивте вие во тие 11 години. Што направивте за Охрид за да сега вие барате да се градело.

Ако градевите 11 години ќе немаше што да се гради, само ќе требаше да се инвестира во човечкиот капитал, во квалитетно живеење на луѓето, во образованието, во здравството, но што направивте, ништо.

Не можеше да се почне, ништо, воопшто ништо.

Талат Џафери: Контра реплика Александар Николовски.

Благодарам, Благодарам.

Александар Николовски: Претседателе Благодарам.

Две работи принципиелно ќе кажам, првата немам намера ниту на оваа реплика, ниту на следните реплики да одговарам на подготвени тези и спремен сум да дебатирам за фактите кои што ги споменав, нека излезе некој друг со други факти па да ги дебатираме.

И втора работа без разлика јас на овие избори не сум пратеник од петата туку од четвртата изборна единица кај што вашиот претседател Зоран Заев го тепав од 19 во 12 општини и ми е навистина драго за таа работа и Благодарност до сите кои што гласа. Сакам да ви кажам нешто искрено, отворено и принципиелно. Јас многу го сакам градот од кои што потекнувам и во годините кога бев пратеник претходно имавме исклучително добра соработка со сите претходни пратеници од СДСМ од Охрид и со господинот Митре Вељановски и со господинот Тунтев, да не ги бројам сите, имавме една принципиелна работа која што ќе ја задржам и по однос на вас и по однос на другиот пратеник од Охрид, а тоа е дека на пратеници од Охрид немам намера ниту да реплицирам ниту да контра реплицирам ви

подавам рака да сработиме нешто за градот заедно.

Талат Џафери: Благодарам. Љупчо Балкоски реплика.

Заменикот министер за финансии, реплика.

Димитар Ковачевски: Благодарам претседателе.

Најпрво Благодарам на сите пратеници со своите дискусии, јас внимателно ги следам и од расправите во Комисијата и тука на пленарната седница. Имаше неколку дилеми кои што се јавија во текот на минатиот ден на кои што заради завршетокот на седницата не можев да одговорам имаше некои дилеми кои што се појавија денеска, а некои од клучните прашања зошто имаме намалувања на приходите во Буџетот, зошто имаме зголемување на дефицитот и зошто имаме зголемување на јавниот долг.

Прво, и вчера кажав и министерот Бесими објасни дека ова е криза која што е од најголеми размери до сега во историјата на глобалната економија, затоа зошто се има случено од еднаш во еден момент и направи блокирање во синџирите на снабдување во личната потрошувачка во јавната потрошувачка итн. Тоа предизвика пад на бруто домашниот производ на најголемиот односно на скоро сите што можеби еден или два исклучоци економии во светската во глобалната економија и истовремено како што компаративно објасни и министерот да не се повторувам бидејќи имам само три минути, сите држави ги зголемија своите дефицити и ги зголемија своите јавни долгови без исклучок. Зошто кога зборуваме за трошењето од Буџетот, ние не смеаме јас бар ја немам таа привилегија да можам парцијално да ги земам и да ги презентирам податоците. Зошто, бидејќи расходите во Буџетот има две големи групи. Едните се на не дискреционите кои што се проектираат во секој Буџет, а тоа се трансферите кон пензискиот фонд, трансферите кон социјалните фондови и трансферите кон здравствениот фонд. Значи тоа не е намалено ниту денар во рамки на ребалансот и во рамки на Буџетот, зошто. бидејќи мора да исплатат и ќе бидат исплатени сите пензии и социјални и здравствени осигурувања во рамки на обврските на државата.

Второ, платите кои што се однесуваат како обврска на централниот Буџет на државата исто така се проектирани и тие исто така ќе бидат исплатени.

Субвенциите за земјоделците во овој ребаланс се проектирани на повисоко ниво од било кога и тоа го разговаравме на Комисија, зошто. Затоа што земјоделието е еден од секторите кои што покажаа раст во оваа најголема криза за 3,7%. Што се однесува до зголемувањето на Буџетските расходи, точно е сите ги зголемија Буџетските расходи. Република Северна Македонија ги зголеми за 4,1%, 2020 во однос на 2019. Зошто е тоа, за да може да се финансира пакетите на мерки. Но и другите држави, само уште една

реченица. Романија ги зголеми за 5,2%, Босна и Херцеговина 4,4%, Србија 4%, Малта која што е погодена од туристичката криза 10% ги зголеми. Значи од тука потекнува и дефицитот и зголемување на јавниот долг.

Талат Џафери: Александар Николоски контра реплика.

Александар Николоски: Поставив многу суштински прашања, еве ќе повторам три кои што мислам дека се исклучително значајни по однос на овој ребаланс на Буџетот.

Прво врз основа на што се темели оптимизмот на Владата, дека во 4-от квартал ќе се реализира околу 60 милијарди денари приходи односно околу 1 милијарда евра што е за 6,3% повеќе од истиот квартал од истите три месеци минатата година кога немаше криза и е за 24% за една четвртина на фрлање во однос на третиот квартал а тоа се овие месеци кои што се сега. Тоа е првото прашање на кое што немаме одговор.

Второто прашање на кое што немаме одговор е пред историски највисок Буџет и се сложувам дека и други држави ги зголемуваат трошоците. Зошто, само 8,2% од вкупните расходи, Владата троши Законот помош и за анти кризни мерки. Зошто од 1000 денари колку што трошите само 82 денари одат за анти кризни мерки и тоа се прашањата на кои што немаме одговор.

Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам и на вас.

Љупчо Балкоски реплика.

Љупчо Балкоски: Почитувани пратеници, почитуван пратеник јас ќе ви одговорам на 2 прашања што ги поставивте од овие три.

Односно на прашањата зошто не се градат автопати, терминали и други објекти.

Третото зошто запреа проектите, а на првото ќе одговорите вие каде се парите 11 години.

Во однос на второто и третото прашање сакам да напоменам дека најважно во планирањето е урбанистичкото планирање, просторното и регионалното планирање. Сега вие 11 години просторно, регионално и урбанистичко планирање немав. Тоа доведе до пустош на државата до само иницијативни некои работи што ги правевте без план. И затоа после 11 години се наоѓаме овдека. не спомнувам автопати, не спомнувам терминали, не знам зошто да ги спомнувам терминалите дека аеродроми во Македонија мислам дека нема потреба сега да се прават допрва. Меѓутоа во однос на регионалното планирање ја доведовте државата до пустош и затоа не можеме сега во овој период ние со новиот просторен план тоа треба да го направиме. Меѓутоа овој просторен план што е сега вие го уништивте. Меѓутоа просторниот план е со важност од 20 години и што направивте вие. Во тие 11 години, развојот го уништивте на државата за 20 години, дизбалнас направивте во државата, плански зборувам. Значи во урбанистички аспект и ние не можеме сега балансот да го постигнеме, значи сега треба да

донесеме ние нов просторен план, меѓутоа просторен план што се базира на европско просторно планирање, не на социјалистичко порано што беше. И на таков начин да се обидеме да државата ја донесеме во регионално поврзување европско за да се доведеме во позиција да го поправиме сето тоа 11 години што го уништувавте. Викам што го уништувавте плански просторно и урбанистички. Затоа што фазите на градба треба да се според просторниот план, треба да се урбанистичко планирање, проектантско изведба со сите чинители, завршување реализација на градбата и одржување. Вие ја почнавте само градбата, ги оставивте сите проблеми отворени во сите дејности во градежништвото зборувам, затоа не можеме ние сега да го зафатиме развој.

Талат Џафери: Александар Николоски контра реплика.

Александар Николоски: Благодарам.

Затоа што имам само една минута само на автопатите ќе се задржам, јас ве почитувам. Има една констаца која што ја говори народот жал ми е што сега сме на различни страни но времето е променлива категорија, мислам дека пак ќе сме на иста страна во дадено време. Во Македонија се градеа автопати кога вие бевте министер за транспорт и врски исклучително успешен министер за транспорт и врски во услови на војна таа Влада на ВМРО ДПМНЕ изведе автопат од Скопје до Тетово. Во услови на војна таа Влада ВМРО ДПМНЕ изгради автопат од Велес надолу до Неготино. Посел тоа имаше 4 години мрак и после тоа се изгради на пример автотпатската делница од Неготино преку Демир Капија до Гевгелија, готова ја оставивме овие со труби ја отвораа. Понатака се изгради автопатот од Скопје до Штип кои што е функционален сега, почна да се гради Охрид - Кичево вие го запреа итн.. итн. Така што кога ВМРО ДПМНЕ е на власт се гради, кога вие сте на власт ја жал има темница.

Благодарам.

Талат Џафери: Горан Мисовски реплика.

Горан Мисовски: Благодарам претседателе.

Господине Николовски јас ја прифаќам фрлената ракавица, ама јас имам и еден аманет. Ние сме тука двајца подолг период и се додека говориме во ова Собрание кај се парите веројатно ќе ја биде Македонија. Не смееме да зборавиме што се случувало во минатото, што се случува во сегашноста за да може да ја проектираме иднината. Кај се парите треба да говориме. И за едната власт и за другата и секоја наредна власт, ова е вистинскиот дом законодавниот кај што тоа и треба да говори и вие го спомнавте транзицискиот период. Да зошто да не, и затоа треба да говориме ама спомнете го и периодот кога ВМРО ДПМНЕ беше на власт кога го потпиша со Фесел аранжманот, кога 39 илјади луѓе останаа на улица. Каде се парите. Па еве сега ќе ви кажам само еден пример господине Николовски, на автопатот Кичево Охрид, за санација на тунелот. Проектиите се дека ќе кошта

помеѓу 70 и 90 милиони евра. И потпишан е нов договор знаете. Само на ставката Александар, железна арматура, новиот договор е за 30 милиони евра помал. 30 милиони евра, тум мач. Ај да го земеме Министерство за внатрешни работи, еве Оливер Спасовски станува министер 2016 година, седнува прави примо предаја, 30 милиони евра долг, па побогу каде се парите. 30 милиони евра тоа треба некој да ги покрие, треба сите ние да одработиме, дел од данокот во Буџетот да се слее во Министерство за внатрешни работи за да може да се санира долгот од 30 милиони. Да може да проектира министерот прогрес, напредок, нешто да функционира полицијата. Ми кажувајте само еден пример се сеќавате на проектот кој што вие го браневте заедно со министерот Јанакиески, јас сум тука заедно бевме пратеници, аеродромска писта во охридското езеро. 800 илјади евра проект, зошто 800 илјади евра за проект? Се извинува за сумата може беше плус, минус тука стотина илјади евра овој театар, добар е театарот не викам дека е лош, ама 29 анекси 29 милиони евра плус од проектираната цена па зошто тоа се милионски суми. Зборував пред некој ден исто на оваа тема, зошто за 11 споменици да платиме 8 милиони евра повеќе од второ рангираната фирма, па тоа не е малку 8 милиони евра тука се парите се вртат и да за парите треба да говориме Субрата Рој го шетајте заедно со Никола Груевски по Охрид, по Македонија, знаете колку штета ни направи тој човек во Македонија, колку трошоци направивме еве сега лежи во затвор. И да ќе говориме за сите власти и за сите премиери, најверојатно еден најголем дел од средствата и вие знаете самите веројатно отидоа со Никола Груевски во Будимпешта, еден добар дел за жал се во белата палата ама мора да говориме и за тоа.

Талат Џафери: Благодарам.

Костадин Костадинов, реплика.

Костадин Костадинов: Благодарам.

Колега Александар наметнавте повеќе теми, немојте за изборни победи да зборувате, немате право за тоа посебно не во Струмица. Рековте да зборуваме со факти и прашавте кај се парите во три минути не знам дали ќе стасам да ви одговорам се.

Еве сега ќе ви кажам, рековте 2009 година била кризна година. Се согласувам, ајде да зборуваме со факти низ призмата на бројките. 2009 година износ на евро обврзница 175 милиони евра, камата 10% од заложник кука да земавме пари поевтина камата ќе добиевме е тоа беше ВМРО ДПМНЕ, ама тогаш било криза. 2015 година 270 милиони евра каматна стапка 6% кај се парите само во 2020-2021 по основ на главен долг сите ние граѓаните треба да вратиме 770 милиони евра по основ на главен долг, по основ на камата 220 милиони евра, милијарда евра. И кај се парите, не ја спомнувајте Скопје 2014 па таму се отидени тие пари фасади, барок, воин на коњ, воин без коњ

таму се парите кои што сите ние треба да ги враќаме.

Дали знаете почитуван колега овде во парламентот имаме колеги кои што долги години беа и министри за транспорт и врски, беа и мислам директори во јавното претпријатие за државни патишта. Дали знаете дека само на автопатот Кичево – Охрид разлика во цена се остварувало, значи зборувам за суми од 100 милиони евра 50% профит на маржа помеѓу главен изведувач и под изведувач. Не зборувам за 1, за 2, за 3% за 5%, 50% профитна маржа од каде е? Од парите на граѓаните и се согласувам со вас дека во кризи економски особено е важно да инвестира државата, не да прави споменици како Скопје 2014. Рековте по примерот дека во Соединетите американски држави се градело брана, па во моментот се реализира брана во Штип на река Отиње, и се согласувам тоа е начинот благодарам што давате поддршка на оваа Влада и се согласувате со проектите кои што ние ги реализираме.

За транзицијата не може да зборуваме, транзиционен политичар ви беше кандидат за претседател. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Александар Николовски, контра реплика.

Александар Николовски: За фактите кои што ги споменавте вкупно двете обврзници кои што ги споменавте во вкупна вредност не се ни пола од обврзницата која што оваа година ја подига Владата, тоа е прво.

Второ. Економистите знаат многу добро дека има структурална разлика во кризите помеѓу оваа криза и кризата 2008 година. Кризата 2008 година беше затоа што немаше пари на пазарот, затоа што големи банки, светски банки и осигурителни друштва, типот на ЕЕЦ, на ЏиПи Морган и така натака, Сити Банк, имаа проблем со ликвидност и дури дел од нив и отидоа во банкрот и немаше пари на пазарот, за разлика од сега каде што има вишок пари на пазарот и каде што парите се евтини, затоа што е намалена економската активност. И заради намалување на економската активност постојат вишок пари кои што можат државите паметно да ги искористат.

Во однос на капиталните расходи, суштинското прашање на кое што немаме одговор е зошто имаме втори, најниски капитални расходи. Што било, било, Зошто вие не градите, сега е прашањето на кое што ние немаме одговор и на кое што јас во пет реплики овдека не добив одговор.

Талат Џафери: Благодарам.

Зеќир Рамчиловиќ, реплика.

Зеќир Рамчиловиќ: Благодарам претседател.

Почитувани колеги, почитуван колега Николовски, Не размислував да се јавам за реплика со оглед на тоа што сметам дека навистина, она што во моментот, според мене, е најважно, дека треба да го усвоиме што е можно побрзо ребалансот на Буџетот за да можат да се спроведат оние

планирани економски мерки кои што се од интерес на граѓаните.

Но, вашето, она прашање на кое што се надоврза целата дискусија како поента од, каде се парите. И навистина ве сослушав, можам да кажам дека доста студиозно и го елабориравте, да кажеме проблемот во случајов, според тоа каде се парите, но она што многу малку обрнавте внимание навистина е дека, не знам дали сте заборавиле да кажете, навистина дека Македонија, регионот, светот се наоѓаат во криза каква што досега, ете да кажеме современиот свет, ја нема, се нема случено, како здравствена така и социоекономска.

И вашето прашањето, кога вас ве прашуваат каде се парите, мене она што ме потсети, на времето кога станав пратеник како дел од пратеничката група на ВМРО ДПМНЕ и како дел од опозиција, луѓето ме прашуваа од каде им се парите. И јас на тоа прашање, сега ме потсети оваа ваша дискусија, каде се парите, јас би го поставил тоа прашање, од каде им се парите. Не знам, сега колегите Мисовски, Костадинов, можеби спомнаа некои работи, јас никогаш не сакам говорницата да ја користам сега да изнесувам одредени тези за кои што можеби не сум доволно, ниту имам информации кои што може треба и институциите да ги побараат, но јас тоа вас би ве прашал, бидејќи луѓето и тогаш гледаа и разбираа и прашуваа, од каде им се парите, дали на поединци, дали на функционери. И јас не можев да им го дадам одговорот, и тогаш и сега, јас сум пратеник кој секогаш се трудам максимално транспарентно да работам во интерес на граѓаните и како што реков а почетокот, во интерес на граѓаните е да што побрзо го изгласаме овој Буџет, за да може да се имплементираат сите предвидени економски мерки.

Да беше друга причината за овој ребаланс, да не беше причината ситуацијата во која што се наоѓаме, сето ова ќе беше во ред и можевме да дискутираме многу и да отвораме многу тези, многу прашања и треба да се отвораат, меѓутоа, навистина би сакал и сите пратеници да ги повикам да се воздржат на некој начин од несусштински дискусии, туку навистина да гледаме да што е можно побрзо завршиме со оваа расправа и да го усвоиме ребалансот на Буџетот.

Ако можете вие да одговорите на ова прашање мене што ми го поставуваат граѓаните, би ве сослушал. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Бедри Фазли, реплика.

Бедри Фазли: Благодарам.

Дел од мојата реплика, го кажаа моите предговорници, јас ќе се задржам во делот на кризата и на споредбата на кризата 2008 - 2009 и споредбата што се направи со кризата во 2020 година.

Јас мислам, и други колеги говорници, оваа компарација ја употребија, ја кажаа, но атрибутите

кои што ја карактеризираат кризата во 2008 - 2009 година се целосно други од карактеристиките на кризата во 2020 година.

Во кризата 2008 - 2009 година имавме финансиска криза а ликвидноста. Во 2020 година имаме криза која што е наметната од еден вирус кој што цел свет се обидува да му се спротивстави. Во оваа криза имавме мерки, како што е полицискиот час, целосно блокирање на некои економски сектори, посебно гастрономијата, да не ги заборавиме од 11 часот и вечерва и утре, не знам до кога ќе траат овие мерки, можеби ќе бидат поостри, зависи од состојбата на терен со вирусот кој што го имаме денеска.

Значи колеги, правиме различни и погрешни споредби со кризата во 2008 година. Ние сме во пандемија. Самиот момент со овие мерки што ги имаме пред нас тука, не знам, мене ми создава нервоза, но поради здравствени причини треба да се држиме и ние треба да разбереме во какви услови работиме денеска.

Јас толку имав, не сакам да зборувам повеќе. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Контра реплика, Александар Николоски.

Александар Николоски: Благодарам.

Кога ги споредуваме кризите, еве да ги споредиме бројките. На пример, во 2008 година при светската економска криза, јавниот долг бил 23% од бруто домашниот производ. 2011 година во време на европската должничка криза, јавниот долг бил 32% од бруто домашниот производ, за денес да се проектира со овој Буџет јавен долг од 60%, значи душло од 2011 година нешто повеќе од душло од 2008 година, со можност да оди и над 70% и Македонија да ја пробие психолошката бариера од 60% задолженост кој што е Мاستришки критериум за членство во евро зоната и во Европската Унија, што сериозно ќе влијае, тоа го знаат од Министерство за финансии на рушење на кредитниот рејтинг на Македонија, што ќе има далекусежни економски последици.

Втората работа. Капитални расходи, 2008 година - 14,3% од Буџетот, 2011 година - 12%, оваа година 7%. Тоа е клучниот проблем и прашање е зошто немаме одговори. И она што го спомнавте за економски активности. Сами потврдивте, со намалена економска активност како е возможно да се соберат повеќе пари од лани истово време, кога имаше нормална економска активност, што значи дека и овој Буџет ќе падне во делот на планирање на приходи и на расходи.

Талат Џафери: Благодарам.

Панчо Минов има збор.

Панчо Минов: Благодарам.

Почитуван претседател, заменик министер за финансии и пратеници,

Ајде да ја свртиме атмосферата од темата каде се парите, која што е погодна за контрирање меѓу позицијата и опозицијата, на она што е суштинско, а тоа е целите на донесување на овој ребаланс

од аспект на граѓаните и компаниите кои што го очекуваат својот бенефит, решавање на проблемите и своите интереси од овој ребаланс.

Навистина вака авторитетно е чувството и статусот на пратеник кога се интересираат и граѓани и компании кога ќе го донесеме ребалансот. Дали се тие и тие услови уредени за да некои граѓани, како работници, некои компании ги добијат овие интервентни парични средства и навистина сум во последниот период, така зголемено контактиран од пензионери и од стечајци, и од работници, за тоа да што побрзо се донесе овој ребаланс и, пак ќе кажам, наместо да ние тука споредуваме кризи од 2008, 2017, 2020, да се вратиме на она за што сме и добиле доверба, а тоа е застапување на граѓаните, за да им се зачуваат работните места, да се зголеми паричната помош на ранливите категории. Еве за мојот крај да се обезбеди средства за субвенциите за овогодишниот откуп на винско грозје. И не само тоа, тука се и субвенциите и за пченицата, тука се и субвенциите за производителите на млеко, како и она што значи, од сметководители сум доста контактиран, по однос на овие фискални интервенции во делот на пресметувањето на ДДВ, основницата за загуби, пресметувањето со даночните пријави со одложување на, нели, наплатата на данок за додадена вредност и така натаму.

Ќе почнам прво со мерката, поддршка на плати. Тоа е инструментот субвенционирање на плати. Морам да кажам, голем застапник сум на оваа мерка уште кога Владата и премиерот Зоран Заев ја воведоа субвенцијата на плати. Досега беше, во претходниот период, субвенција на работни места, мерки за вработување. Сега имаме за прв пат, субвенционирање на висина на плати и тоа се воведе, ако се зголеми плата, до 6 илјади денари, дека Владата преку Министерство за труд и социјална политика, ќе ги субвенционира придонесите за задолжително социјално осигурување.

Ова сега што се направи на почетокот на кризата, март, април, мај и јуни, продолжува како една многу успешна мерка. И сега кога слушам тука, дали граѓаните или работниците ги осетиле или ќе ги осетат овие мерки. Па како не ги осетиле. Сто и дваесет илјади работници беа корисници на оваа мерка, 20 илјади компании беа корисници на оваа мерка. И како нема да ги осетат, кога имаме сега субвенционирање на 83 илјади работни места, или за сите 3 месеци за кои се предвидуваат до крајот на годината 250 илјади плати.

Јас би поинаку резонираше. Јас би резонираше, да ова што се сега воведува како еден нов инструмент, субвенционирање на висина на плати, не само до крајот на годината, туку да биде еден законски утврден инструмент, кој ќе важи и за периодот на одолжување на кризата, но и било кога, кога ќе се оцени дека во одредена гранка на стопанството за работниците има потреба државата да интервенира преку субвенционирање на поддршка на платите. Е така треба да се гледа.

Кога јас би бил, да речеме, опозиција, јас би велел, да, ова е добра работа, беше добра, сега ќе биде добра, но уште подобро да се афирмира, да ова влезе во законска уреденост како институт, да секогаш кога ќе има потреба, или од продолжување на кризата, или од некои трудоинтензивни наши стопански гранки кои имаат проблеми со обезбедување на плата, да се интервенира од страна на државата.

Втората мерка, што е платежната картичка, навистина нема никаква причина да се критикува. Сега ова да се споредува со намалување на капиталните инвестиции, а капитални инвестиции имаме уште два месеци, бидејќи е ребаланс до крајот на буџетската година.

Значи, нешто споредливо што не се споредува, виза ви што пензионери, стечајци, самохрани родители, деца без родители, студенти, ученици, очекуваат од оваа платежна картичка 6 илјади денари и да сега пак велам, што би била нашата заложба од оваа работа. Не дај Боже, значи да оваа криза продолжи, за жал има индикации на такво нешто, да оние социјални помоши продолжат и во 2021 година, дури и зголемено да продолжат, ако има потреба.

Во исто време, Владата и премиерот Зоран Заев имаат утврдено таргетирано социјални групи на кои што им е неопходна социјална помош. И еве првата група е пензионери до 15 илјади денари. Тоа е еден голем поттик да се продолжи со оваа мерка за оваа категорија на социјално ранливо структури да им се таа мерка како социјална помош даде, или да ние како Парламент ова го искористиме да во најавуваните реформи за пензискиот систем, да оваа категорија, до 15 илјади денари пензионери да им се зголеми делот на порастот на пензиите согласно порастот на животниот стандард.

Второ е за стечајците. За стечајците имаме ние една состојба каде што, не по своја вина останале без работа, користеле паричен надоместок, прекинал. Користеле нели, ова сега што е право на материјално обезбедување, но еден дел од нив, и за тоа ова е оваа мерка, не го користи тоа. Што би било нашата заложба? Ова е добра мерка како интервенција, но трајното решение кое е? Трајното решение е, во Законот за право на материјално обезбедување на стечајците да се прошири опфатот на овие стечајци и да тие сега што се корисници на социјална помош бидат обезбедени со трајна помош како една, да речам, стечајна пензија до вработувањето, односно до пензионирањето.

Многу беше добро решението за проширување на правата за самохраните родители, од колешката Панова што се усвои амандманот за деца без родители. И тука имавме на самата расправа и тоа треба да го верифицираме и со закон, за социјална заштита имавме интервенции да се ослободат од кирија на користење на општествени, односно државни станови. Тоа е ефектот од овие работи.

И неодминлива тема е делот на кредити без камата, со оној, нели, грант што го има за млади и за жени бизнисмени, кој што е со 31 милион евра и тоа треба да биде еден наш предизвик заедно со 100-те милиони евра кои се предвидени како поволни кредити преку Развојна Банка а ние сега тука изразиме едно големо застапување преку стопанските комори директно со компаниите од таму каде што доаѓаме, од општините, да овие средства се, бидејќи ќе се сега аплицираат, ќе се спроведуваат од 01. 2021 година до крајот на 2021 година, да тука имаме сега еден критериум за успешност на пратеници, да нашите компании од каде што доаѓаме да не само 31 милион бескаматни кредити, што повеќе млади, што повеќе жени бизнисмени. И овие поволни кредити со една афирмираност и на делот на државната гаранција, која што на некои од фирмите им е потребна за обезбедување на кредити или на гаранцијата за царинскиот долг, за оној што се извозници за увоз а репроматеријали, да во 2021 година уште сега иницираме еден ребаланс кој што ќе значи 31-от милион кои што се за кредити без камата, да бидат 60 милиони со ребаланс за 2021 година.

Стоте милиона кои што се сега за поволни кредити да бидат 200 милиони и тоа е тука критериумот на нашата успешност како пратеници.

Натаму, сакам неодминливо да го искоментирам делот кој што се вака неприметено во досегашната расправа тоа е делот на измените на стапките на ддв за занаетчиите и за давателите на угостителски услуги. Голема работа која еве најавено е и на оваа седница и со закон ќе се утврди, тоа е стимулативно, повеќе димензионално и за други стопански гранки и ние имаме тука една определба која што за нас како пратеници се значи растеретување на вршителите на дејност од занаетчиството или угостителството и послужување храна и пијалок. Но во исто време и на производителите на истите што е фактички е една позитивност која што треба безрезервно подржаме. Многу е битно и одлагањето до 5 дена на плаќањето на ддв-то кое што сите знаеме во постојното решение на 22-ри, плус 5 дена значи се зголемува. Тоа е едно гласно барање на сите работодавачи. Сите тие викаат зошто во тој период го плаќаме ддв-то, а го наплатуваме не знам кога и сега ние правиме и Владата со премиерот Заев прави еден исчекор сега во овој период и тој период ќе важи по решението што е во предлог до крајот на 2021 година ја застапувам не 5 дена од примената 21 година да ние утврдиме да тоа биде и до 2 месеци. Наместо месец дена со овие пет дена со зголемува да имаат во правниот сообраќај и деловно-должниските односи помеѓу фирмите да има една сигурност во делот на наплатата на побарувањата по однос на обврските спрема државата.

Не го одминувам тука да го спомнам и делот кој што се однесува на пак не приметено во досегашната расправа што дури во негативна

конотација приметувача дека се признаваат трошковите од ковид тестовите и делот на приватното здравствено осигурување како растеретување од основицата на данокот на добивка. Па тоа е едно од главните работи и борби кои што како преставници на фирмите и граѓаните кај нив е да што повеќе се намалуваат трошковите кои што не се признаени како за даночни цели со оданочување со данок на добивка, ја имав и закон за таа работа, сега после овие две почетокот е само еден импулс, една иницијатива да признавање на трошковите од овој карактер за приватно здравствено осигурување и за ковид тестовите да биде и една каписла како иницијатива да се прошири делот на признавање на тие трошкови кои што ќе бидат ослободени од делот на основицата на данок на добивка што е многу битно и што би било како наша улога како пратеници со ова што Владата и премиерот Заев го почнуваат за да ние го продолжиме со соодветна измена на Законот за данок на добивка.

Овде се спомна и делот на земјоделците кои што и во овие мерки се нели субвенционираат, јас морам да кажам дека за делот на помошта за лозарите беше многу експлоатирано од моја страна и единствено што поскорото донесување на ребалансот тоа ќе знајќи и поголема извесност до крајот на годината тие два плус 4 денари се исплатат на лозарите. Но имаме тука една состојба дека со овие мерки се предвидува и мерка за плата од 17500 денари за самосталните вршители на дејност, меѓу кои спаѓаат или регистрираните носители на земјоделска дејност, она што го викаме ние регистрирани земјоделци и тоа е една добра работа што и тие се предвидуваат во овие мерки и мислам дека таа мерка комбинирана заедно со ова што значи и ослободување од делот на обврските кои се појавуваат во делот на пријавувањето на даночните обврски со прагот од еден на 5 милиони. Тоа сето е во функција да имаме едно навистина сериозно растеретување и за земјоделците, за сите вршители, но и за вршителите на земјоделска дејност во делот на поповолни услови за нивно работење и растеретување од давачки, а во исто време и за субвенционирање. Овде морам да најавам дека имаше критики за делот на земјоделието зошто се само лозарите опфатени, не е точно тоа. Со 15-те милиона евра се опфатени и производителите на пченица во делот на субвенционирањето односно нивното доисплатување исто како и доисплатување на субвенциите на производителите на млекарите до крајот на годината што е една добра работа, а верувам дека Владата и Министерството за земјоделство ќе го следи и делот на полјоделските култури односно во делот на престојниот откуп на на оризот. Сето тоа дава до една оценка и констатација дека се работи навистина дека е многу широк опсегот на опфат на корисници на овие мерки. Овие мерки во делот само на општините и со тоа ќе завршам имаме една состојба да имаме проширување на

периодот од една година на три години од реализација на ддв-то по општини како основица за враќање на ддв-то како републички данок. Овде сега со тоа се зголемува процентот на располагање со средства од ддв-то кои што се враќаат на општините и да се зголемува финансирањето на самите општини, но овде сакам да кажам дека повторно како пратеници и најавувам едно мое застапување кое што оваквата определба на Владата да имаме зголемување на финансирањето на општините треба континуирано се одвива и по однос на тоа што значи и зголемување на процентот на ддв кој сега се враќа на општините како републичка давачка на 6% како што и во програмата на Владата предвидено. Со тоа ќе значи и едно големо финансиско ослободување и самосталност на општините во извршувањето на нивните функции.

Да го кажам и делот на реализирањето на она што значи Кавадарци. Во тек е изведба на детска градинка од Буџетот, односно почеток на спортска сала во едно школо, имаме реализација на проектот за водоснабдување и отпадни води преку Светската банка, имаме реализација на атмосферска канализација преку проект на Каеве банка, имаме во тек реализација во Светската банка на проектот за локални патишта и улици, завршен е тендерот на делот на компјутерски томограф во нашата болница и она што е најбитно од сето оваа имаме предвидливост на реализација на сите овие републички средства до крајот на годината. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Никола Мицевски реплика.

Никола Мицевски: Благодарам претседателе, почитувани колеги пратеници, почитуван заменик министер,

Колега Панчо Минов, убаво е да ве слуша вака човек кога зборувате навистина привлекувате внимание и бројките кои што ги кажувате звучат така оптимистички, меѓутоа да се вратиме во практиката и во реалноста, она што навистина се случува во Република Македонија од три претходни пакет мерки колку што беа направени, сега брземе да го донесеме четвртиот пакет мерки. Од проектираните средства за трите пакет мерки имаме реализација на 33% од вкупните средства или од прилика 550 милиони евра колку што се планирани да бидат вратени на граѓаните и на стопанството, реализирани се 180-190 милиони евра. така ќе биде и со четвртата пакет мерки затоа што во поголем дел од мерките имате некоја скриени работи кои што потоа излегуваат и не можат да ги реализираат стопанството сите средства или сите планирани мерка. Секоја има некоја дополнителна ставена со запирка или со мали букви, треба да се реализира ова за да се добие тоа, треба да го има ова да се добие другото, така да не очекувам дека ни овие пакет мерки ќе го дадат саканиот резултат. Зошто го зборам ова. значи ние за да излеземе од сета оваа работа вие во самата ваша

дискусија рековте да не се држиме до капиталните инвестиции и дека сега сме во таква ситуација во која што се наоѓаме и не можат да се реализираат капиталните инвестиции. на крајот на денот капиталните инвестиции се тие што создаваат додадена вредност во економијата, го подобруваат квалитетот на живот на граѓаните. Тоа се инвестиции кои што практично работат за подобрување на климата во националната економија. Ние овие капитални инвестиции и подобрување на климата на националната економија во Република Македонија ги немавме и кога немаше ковид, јас и вие зборувавме и во минатиот мандат за ребаланси на буџети, 2018 година немаше ковид. Капитални инвестиции процентот од бруто домашниот производ најслаб до сега 1,8. Тогаш обвинувавте, уствари не вие не обвинувавте тогаш, тогаш бевме заедно, другите обвинуваа 2018 година дека само што ја преземаат власта, државната каса е празна, ќе видите догодина што ќе се случува со економијата. Дојде и 2019 година. 2019 година капиталните инвестиции имаме 2,6% од бруто домашниот производ. Поентата на ова што што кажувам е дека оваа влада нема капацитет за да планира економски мерки и да реализира. Оваа влада тоа што го направи со трите пакет мерки ќе го направи со четвртиот. Затоа што ова што ви го кажувам не се мои зборови. Тоа се зборуваа стопанството и граѓаните и 40-те илјади луѓе кои што останаа без работа во периодот кога се случуваа овие работи.

Талат Џафери: Благодарам.

Контра реплика Панчо Минов.

Панчо Минов: Колега Мицевски, на вашата досетка заедно сме односно бевме заедно јас ќе ви дадам една десетка, ајде да бидеме заедно ако сакате да биде државата и вас.

Инаку повеќе пати во расправата се користи дека од 550 милиони евра се искористени 190 милиони евра. јас со таков званичен податок од делот на Министерството и оперирање во делот на застапување на Министерството не сум го осознал, но сакам да ви кажам нешто. Сите, буквално сите, буквално сите што требаа да им се помогне ги имаат искористено мерките и оние за кои што требаше да им се исплати плата и оние што се за платежна картичка и оние кои што ги исполнуваат условите за бескаматни кредити за кредити, тука е ефектот, другото е се друго.

Талат Џафери: Благодарам.

Гордана Силјановска Давкова реплика.

Гордана Силјановска Давкова: Јас и на комисија реков дека дојдов да учам и да слушам особено од еден експерт за дефиците каков што е заменик министер за финансии. Меѓутоа деновиве читам што препорачуваат најголемите светски експерти и економисти. Па бидејќи ми е омилен Јозеф Штиглиц читам што вели тој, а читам што вели нобеловецот Кругер и тие се враќаат на депресијата американска 1932 и 1933 и велат дека ова е време за некој лик како Рузвелт. Значи њудил се однесува на капитални

инвестиции и затоа ме чуди логиката на луѓе од економијата кога мислат дека штом е толку кусо времето и штом треба да се справиме со страшниот пожар наречен ковид 19 треба да мислеме на, Панче Минов бидејќи рече нема време за капитални инвестиции, не е време. Значи јас не знам вие во кое својство сега настапувате, но не е важно, на конкуренција, имате конкуренција. Знам познато ми е тоа, за жал кога се троши ум на такво нешто резултатот е катастрофален или на евоцирање на спомени. Значи напротив се вели дека ваквите кризни моменти се време за капитални инвестиции бидејќи тие ќе дадат резултат. Значи не е точно дека не е ова време за такво нешто. Се бара, не препознавам во нашиот претседател или во нашиот премиер некој нов Рузвелт или некој кој ќе посегне по њудил. Тоа е првото.

Второто, господинот Минов со право бидејќи влегува во социјалдемократско друштво, можеби тоа му е идеологијата, Уставот вели дека Македонија е социјална држава, за жал е социјален случај се осврнa на најповредените, најфрагилните категории, пензионерите, стечајните работници, самохраните мајки и дури рече дека дели став, се надевам не е популистички, дека законски треба да се заштитат. Еве, јас ви се придружувам, значи ви предлагам, доаѓа време кога ќе зборуваме овде за Буџетот, ајде не, велите вие во ребалансот 2021 зошто да чекаме ребаланси, на потег сте, јас ќе ви се придружам, а сигурна сум дека и колешката Ели Панова заедно да бидеме предлагачи на тој закон. и,

Трето, коментар, завршувам, за вас и можеби барам коментар од заменик министер да се вели овде признавање на трошоци за приватно здравствено осигурување, признавање на трошоци за тестирање од ковид 19 и сега на памет ми паѓа она фантастична бројка од 5 милиони евра во приватните клиники принудени биле луѓето бидејќи не можеле во јавното здравство, дали тоа значи дека во новиот Закон што го усвоивме се секавате измената, дека ќе може и таму да се лекуваат луѓето, дали ќе партиципирате во покривањето на овие трошоци или е тоа само повторно реторика. Извинете, благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Контра реплика Панчо Минов.

Панчо Минов: Колешке Силјановска, благодарам за репликата. Одма прифаќам да бидеме како пратеници потписници за Законот од регулирање на проблематиката за социјално ранливите категории, затоа што со еден услов да вие бидете напред, еве и тој гест го правам. Така да, тоа е инаку за ваша информација и дел од програмата на Владата, така да ние како пратеници ќе предложиме.

Во однос на капиталните инвестиции, јас не знам зошто до сега не се повеќе тоа експлоатираше, но во капиталните инвестиции, во ребалансот делот на основните буџетски средства за капитални

инвестиции не се променети, односно сите тие се дури и во тек и до крајот на годината ќе заврши. Така да, непотребно се експлоатира тоа дека се намалени. Намалени се тие што не можат, но сите други што се реално во ек на реализација.

Талат Џафери: Благодарам.

Пауза до 15,30 часот.

(Пауза)

(По пауза)

Талат Џафери: Продолжуваме со работа.

Според редот утврден збор има Елми Азири.

Повелете.

Елми Азири: Ви благодарам.

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, почитуван заменик министер,

Во духот на начелата и принципите, особено за транспарентност кој што претседателот на Собранието се залага да ги спроведува и забелешката која што ни ја даде на нас како пратеници од опозицијата. Би сакал да нагласам дека се разбира дека пратениците од мнозинството, особено од блокот на Албанците не се заинтересирани да ја слушнат расправата за буџетскиот ребаланс и сметам дека не е коректно нивното отсуство во салава.

Што се однесува до ребалансот на Буџетот господине Илми.

Талат Џафери: Тие пратеници што не се присутни во сала не е коректно да ги спомнувате и да ги повикувате. Тоа е прашање кој што никој не е надлежен и да спомне било кого кој не е присутен во салата. Расправата тече според постапката и секој говорник има 20 минути на располагање за дискусија. Има право на реплика и контра реплика.

Илми Азири: Благодарам претседателе.

Не ми беше намерата да ги спомнам. Сакав само како феномен да ги претставам. Колку-толку. Впрочем дискусиите за Буџетот на државата, за буџетскиот ребаланс би требало да поттикне заинтересираност и дебата бидејќи претставува документ кој што ја опфаќа социјалната, економската и развојната димензија на целата држава. Улогата на Буџетот, особено во земји со пониски приходи како што е и Република Северна Македонија, со високи стапки на сиромаштија и невработеност, добива посебна важност поради зависноста, односно големата зависност на граѓаните од економските политики кои ги практикува државата од разните трансфери и субвенции кои што ни ги овозможува државата од инвестициите кој што треба да ги оствари државата. Во една книга за финансии пишува дека Буџетот не претставува ништо друго освен посочтицирана форма на комуницирање меѓу граѓаните и Владата. Тоа претставува комуникација бидејќи Буџетот се собира и се полни исто така од граѓаните. Ваквата комуникација би требало да се заснова на

можностите и потребите на граѓаните. Ова ревидирање и секој ребаланс и секој друг Буџет би требало всушност да се потпира на потребите на граѓаните, состојбата во која се наоѓаме според потенцијалите и целите кој ги имаме утврдено итн.

Факт е дека се наоѓаме дека се наоѓаме во кризно време, економска и здравствена криза чии што извор не е од економијата, туку е од областа на здравството, меѓутоа задача и обрска е на Владата и на институциите, како и на Собранието да се изнајде најдоброто формулирање на политиките со цел граѓаните, државата што подобро и што поефикасно да се справи со кризата со која сме опфатени. Менаџирањето на кризите зависи од неколку фактори.

Под еден, каква економска состојба имаме наследено, односно економската основа исто така зависи и од визијата која ја имаме за целокупната држава. Визијата која ја имаме засебно за економијата, за граѓаните, посебно исто така зависи и од квалитетот на политиките кој ги создава Владата, институциите, политиките што се гласаат овде во Собранието во насока на сето ова. Неколку изрази и поими може да ни изгледаат и да ни звучат како талтологија, меѓутоа, еве, Буџетот претставува документ кој е произведен од Владата, се гласа од Собранието каде што се предвидени расходи и приходи, а тоа се податоци врз основа на кои што ние ги градиме нашите убедувања, даваме наши мислеа, наши проценки во однос на ефектите кои што би можело да ги има Буџетот.

Што се однесува до овие фактори и чинители кој што ги спомнав ќе мора да се повикаме на тоа што доо сега го има направено Владата и врз основа на тоа што до сега го има реализирано ќе дадеме наша проценка. За евентуалната успешност на четвртиот пакет на мерки, кој претставува причина зошто овој буџетски ребаланс денес е пред прастениците. Ако се осврнеме на квалитетните и квантитативните анализи на претходните три економски пакети за справување со кризата, пакети изготвени од Владата, тогаш можеме да заклучиме дека многу малку надеж имаме и за четвртиот пакет на мерки. мала е надежта бидејќи мерките не се квалитетни поради недоволната количина и поради несоодветната временска димензија, односно задоцнувањето на усвојувањето на овој четврти економски пакет. Тие кои се занимаваат со економија, особено со јавни финансии и фискална политика, многу добро знаат дека фискалната политика има временско ограничување кое што ние го нарекуваме тајмленд, доволно време, потребно време во рамките на кое што Владата ги усвојува мерките. Мерките почнуваат да се операционализираат на терен и кога ефектите почнуваат да се чувствуваат и поради тоа веламе дека една од причините која што вознимира е фактот дека ние сме задоцниле.

Ако се осврнеме на останатиот дел од пакетите станува збор за висок степен на неефикасност и

на планирање и во реализацијата. Јавно е познато и често пати е кажано и во јавноста веќе е пласирана информацијата дека првите три пакети се 550 милиони евра, а ние ја знаеме реалноста која докажа дека тој пакет е остварен само една третина. Многу добро знаеме дека имаше многу мерки, особено од страна на бизнис секторот кој што се одбиени. На пример 150 милиони евра банкарска гаранција за кредити од комерцијалните банки или 31 милиони евра кредити со субвенционирани каматни стапки итн. Значи станува збор за некавалитетно димензионарање, за некавалитетно таргетирање, па поради тоа голем дел од бизнис секторите одбиле ваков вид на помош бидејќи била условена од чинители кои било тешко да се имплементираат од истиот сектор. Дури денес кога разговараме Стопанската комра на најпогодениот сектор на туризмот издаде соопштение со кое се вели Владата треба да ги исправи, да ги подобри условите кој што треба да ги почитува овој сектор со цел да се прими помошта, инаку ќе биде одбиена бидејќи нема смисол.

Во текот на денешната дебата слушнавме бројни и квалитетни дискусии кои што имаат влијание и кај мене да го променам концептот на претходно подготвениот говор. Тука беше дискутирано во однос на мислеањата на научници кои што имаат планетарно влијание од областа на економијата како што е Стиглиц нобелиста, Кругман и бројни други автори. Вистина е но за жал почитувана колешке ние како да не ги следиме трендовите на економските мислења изразени од светските економисти. Јас имам свое лично мислење и убедување кое што не го менувам поради тоа што сметам дека моите мисли се кристализирани, јасни и истите се заклучоци на анализата и реалните анализи на фактите. Владата која што е предводена од Социјалдемократскиот сојуз ниту денес, ниту во минатото не практикувала економски политики, туку секогаш била фокусирана на социјални политики. И вистина е. Пакетите за социјална заштита се многу потребни кога земјата се наоѓа во криза и истите се суштински, меѓутоа незамисливо е да се излезе од кризата и тоа да се поткрепи на социјални мерки. Излезот од кризата се остварува преку вработување, излезот од криза се оставрува преку инвестирање. Нема економски развој без инвестиции и за жал иако сите финансиски меѓународни институции како што се ММФ, Евроската банка за обнова и развој и одредени истакнати личности повикуваат на тоа фокусот на Владата средствата да се наменат за јавни вложувања, капитални инвестиции кои што ќе претставуваат голем стимул за економијата. Сето ова наидува на немо уво во нашата држава.

Има еден автор Кенет Рогов, тие што се занимаваат со истражување од областа на економијата е еден од клучните фигури и личности во Меѓународниот монетарен фонд кој што посебно се занимава со јавните долгови. Пред некој ден изјави дека политиките кои не се

добро планирани за управување со јавните расходи, како и не добро планираните јавни политики од здравствена пандемија, државите можат да ги доведат во епидемија на долгви и епидемија на инфлација. Каде се наоѓаме денес ние од овој аспект? Ние знаеме дека кизинистичката теорија ја протезира идејата на продлабочување на јавниот долг, особено за време на рецесија. Меѓутоа, кизинистичката теорија никаде не вели дека монетарните флуковски распределени без никакви критериуми ја зголемуваат економската ефикасност и економијата ја извлекуваат д криза. Во спротивно оваа теорија апелира да се зголемат капиталните инвестиции и истата теорија апелира и укажува на тоа дека за време на криза да се намалат даноците со цел да се обезбеди до некаде стабилност за куповната моќност на граѓаните. Информациите од Министерството за финансии укажуваат дека јавната потрошувачка опаднала бидејќи е намалена вработеноста. Куповната моќ на граѓаните е намалена. А што се случува со нас? Ние како да предизвикуваме теории, како да тестираме наука. Има една друга поинаква доктрина, Саплајд сајд оф економи која вели да се намалат даноците и да се зголеми даночната основа. Особено вели за време на кризи да има инвестирања. А што се случува кај нас? Ние ги зголемуваме социјалните трансфери, субвенциите, со што ние се согласуваме. Меѓутоа од друга страна, ние на почетокот од кризата прво 3 денари ја зголемуваме акцизата за нафта, па потоа ни се чини малку и вршме уште едно зголемување од 3 денари. Па и ова уште ни е малку па вршме зголемување од 7,4% во цената на електричната енергија. Тука нема ефекти. Од една страна даваш, а од друга страна земаш. Но вака треба да се издејствува. Сепак не можеме да земеме од таму каде што нема. Ние ја знаеме цената на нафтата, односно електричната енергија кои претставуваат два клучни ресурси за домаќинствата и за бизнис секторот. Истите претставуваат многу голем извор на оперативни ресурси за секоја фирма и субјект. Тука некако се меша економската логика и теорија.

Јавниот долг го зголемивме. Во моментов ние сме високо задолжена држава. Барам вака гласат податоците од Министерството за финансии и Државниот завод за статистика, меѓутоа лично имам неколку дилеми. Лично имам такви дилеми, односно мои дилеми. Економистите знаат дека буџетскиот дефицит е резултат, а јавниот долг е состојба, моментален пресек. Реалниот јавен долг претставува долг во кој што е исто така пресметано задоцнетото задолжување на данокот на додадена вредност. пресметани се и купувањата кои што не се исплатени, во кој што се исплатени и вложувањата кои што исто така не се исплатени. Јас не ги поседувам тие податоци, но доколку заменикот за финансии ги има би сакал за истите да ја извести јавноста бидејќи реално не интересира дали имаме давачки и обврски кон економските субјекти во државата како држава и истите дали се пресметани во јавниот долг.

Јавниот долг се зголемува кога имаме и бележиме пад во економијата. Ние знаеме дека најдоверливите и најкредибилните институции од областа на економијата, во нивните први проценки претставија многу оптимистички проекти. Меѓутоа и тие почнаа да се менуваат. Ние знаеме дека проекциите беа дека и Западен Балкан општо земено, но и Северна Македонија засебно да имаат солидни стапки на раст со што се предвидуваа дека ќе може да се ублажат економските ефекти. Но, за 2,5 пати се сменети предвидувањата и очекувањата на финансиските институции од аспект на постигнување на најниските стапки за економски раст за следната година. Значи се наоѓаме во ситуација кога се соочуваме со парадигма која што не нуди раст, не нуди закрепнување, не нуди капитализирање на заложибите на целото општество што подобро да излеземе од економската криза.

Јас сметам дека немаме конкретна причина за месец октомври, месец ноември и декември да ги отстраним, односно да ги исклучиме од пресметките. Зошто? Бидејќи извештајот за остварување за извршување на Буџетот за првите 9 месеци за оваа година која што веќе помина, не влева многу надеж. Таму се вели дека до сега приходите се реализирани во износ до 69% што произлегува дека просечно е 7,6% на месечно ниво. Просекот на реализација на приходите во текот на овие 9 месеци, ако продолжи овој тренд на реализација со овој просек, тогаш ние до крајот од годината на нас ќе ни недостига од 5 до 10% од приходите.

Секако имајќи во предвид дека продолжи овој тренд односно овој просек на реализација на приходи, јавните приходи, не даночните приходи претставуваат, опфаќаат само 48%, ова е извештајот на Министерство за финансии за извршување на Буџетот до денес, значи имаме одредени показатели кои вознемируваат кои не принудуваат да мислиме дека стапката на јавниот долг до крајот од годината уште повеќе ќе се зголеми поради потфрлувањето во реализацијата на јавните приходи врз основа на проекциите.

Постојано за ова се повикувам во просечниот тренд, еден елемент кој ги потврдува овие мои дилеми е и последниот извештај на Европската комисија што се однесува до економската димензија и конкретно во однос на јавните финансии. Ова не е мој заклучок туку е констатација на Европската комисија, таму се вели дека Северна Македонија потфрлува односно не квалитетно ги управува јавните финансии, нешто што и всушност се докажува.

Фискалните цели, фискалните независни институции кои што ќе треба да изнесат професионално мислење потфрлиле. Ви благодарам претседателе.

Талат Џафери: Арбр Адеми реплика.

Арбр Адеми: Благодарам господине претседател.

Почитуван господине Азири. Навистина немам амбиции на теориско ниво да ви се

спротивставувам вас во елаборација на разни теории како треба да биде Буџетот но реално, што правиме? Која е улогата на Албанската опозиција? За да го направи овој предлог уште подобар. Значи, која е улогата? Имавте 6 амандмани, ако не грешам еден од нив се усвои и на Комисијата за финансирање и буџет и можеме да говориме опсежно во однос на тоа што велат разните теории, како треба да течат работите, но што во реалност правиме?

Предложените амандмани од ваша страна како пратеничка група се однесуваат со потребите на граѓаните и еден од нив ако не грешам и се усвои како таков. Но, вашите предложени амандмани каква врска имаат со тоа што го говоревте до сега?

Значи целата земја се соочува со овој предизвик, целата Земјина топка се соочува со предизвици, опасности, со потешкотии во повеќе држави и земји се редефинираат приоритетите прилагодувајќи ги истите со цел да се справиме подобро, и тие да се справат подобро со сите овие предизвици кои се резултат на Ковид 19. И да и министерот за финансии вчера и јас во мојот говор вчера нагласив дека се наоѓаме во една тешка ситуација, и побарав поддршка од сите пратеници во однос на ребалансот на буџетот и сигурно дека од пратениците се очекува со конкретни предлози, теориите да ги претвориме во реалност и во конкретни политики кои ќе ја подобрат состојбата и сигурно дек предлозите треба да бидат во функција, и да се совпаѓаат со тоа што го говориме. Но, не ретко нешто говориме а нешто друго правиме во реалност и укажуваме дека пратениците отсутнуваат на ако видиме и ги вратиме видеата од снимките на седниците, пратениците од опозиција најмногу отсутнуваат, говорам за албанската опозиција.

Талат Џафери: Оставете ги работите на пратениците ве молам. Пратениците имаат слобода за одлуки за нивната работа, немојте да си повикувате едни кон други за отсуство на седници, туку занимавајте се со реплика и контра реплика што имате за да кажете.

Пратениците е моја работа јас ќе ги повикам. Илми Азири контра реплика.

Илми Азири: Благодарам претседателе.

Почитуван колега Арбр, јас не ни очекувам да дебатираме вие од теоретски аспект, меѓутоа не ни очекувам да ја разберете потребата од прифаќање на нашите амандмани, бидејќи нашите предлози беа за граѓаните, нашите предлози беа за подобрување на животот на граѓаните и докажавте 18 години дека вие имате проблем со граѓаните. Сте ги смениле приоритетите од колективни приоритети, сте преминале во индивидуални приоритети.

Теоретската димензија за третирање на науката е малку потешка, денес светот има прашалници, дилеми за отуѓување на капитализмот но ова бара поинаков вид на капитализам. Денес светот има наука и ангажирање за создавање на пофлексибилен неолиберален поредок, сите

заеднички да дадеме наш придонес за градење на поголеми јавни добра, и во рамките на истите овие добра беа и нашите предлози. Благодарам.

Талат Џафери: Бедри Фазли, реплика.

Бедри Фазли: Почитувани колеги, почитуван Илми.

Вашата дискусија би ја нарекол условно наставен час со тема економски теории за јавните расходи. Говоревте за мисли, фактори кои влијаат но не нагласивте кои се тие размислувања, кои се факторите, како да се влијае да имаме подобар ребаланс на буџет. Значи не спомнавте конкретни идеи само говоревте општи теории. Која е преоценката на четирите пакет мерки? Рековте дека овие мерки имајќи предвид и мерката 1, 2 и 3 нема да дадат свој соодветен ефект. Но, говоревте и за обемот, недоволниот обем на долгот, односно финансиските средства кои овој буџет ги предвидува.

И, го спомнавте јавниот долг од 60,1%, и тогаш што барате? Да имаме поголем долг или вашата мисла кој е во однос на ова мерка. Четирите пакети се предвидени со 31 други реални мерки, не сакам да ги нагласам поради краткото време но 470 милиони ги нагласивме и нагласивме 1 милијарда и 100 милиони да се вбригаат во економија. Не знам, како мислите дека нема да имаат ефект? Предвидените мерки се изготвени согласно консултациите, согласно дебати со Стопанските комори на Република Северна Македонија. Говоревте за теории, за епидемијата дека ќе пристапиме во епидемија на долгови, говоревте за падот на куповната моќ, ние сме во време на пандемија и епидемија, значи, знаеме што е инфлација.

Значи, дека го имаме за основ секојдневниот основ на расходи, во овие времиња да се движат цените во време на криза има можност за тоа но да одат горе, евидентно е и се согласувам ако имаме злоупотреби од бизнисот и ова прашање се трудат да го факторизираат за ниви лични придобивки.

Почитувани господа, опозицијата поднесе 186 амандмани и сега замислете. Кој е во позиција? Кој прави ребаланс на Буџетот? Позицијата или опозицијата? Ако се прифатат 186 амандмани со нивната вредност се работи за целосен Буџет.

Талат Џафери: Илми Азири контра реплика.

Илми Азири: Ви благодарам претседателе.

Почитуван колега Бедри, ти благодарам за комплиментот. За тоа дека што ви наликувам на професор а вие се чувствувате како студент, ви благодарам што ме ислушавте, но за жал не ме разбравте. Бидејќи јас реков трендовите на јавниот долг ако продолжат вака земјата ќе ја бутнат инфлација. Почитуван Бедри, јас не се осврнав само на теоријата туку и за практика, значи, земјите членки на Европската унија доделија 4,1% од Бруто домашен производ да се справуваат со пандемијата, Македонија 1,5%, Република Косово додели 2,5%, значи ние не сме само за теорија, ефектите ги видовме, 40 илјади

ученици немаат лаптоп, не можат да следат онлајн настава, сиромаштијата е зголемена за 80 илјади граѓани, невработеноста за 50 илјади граѓани. Бедри, не заборавај дека економијата е наука на избор, алтернативна наука, целта е парите на граѓаните да се искористат на што поквалитетен начин бенефициите да бидат поголеми. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам.

Заменик министерот за финансии реплика. Добро.

Димитар Ковачевски: Благодарам претседателе.

Јас бев поттикнат од неколку дискусии кои што случува во текот на попладнево пред паузата и по паузата. Беа спомнати неколку кризи економски кој што светот ги има поминато и неколку економски школи кои што се обиделе да се справат со тие кризи. Јас ќе се осврнам на некои од тие кризи, нивните карактеристики на кој начин се имаат справувано економистите.

Прво, големата депресија 1929та, 1933та година, предизвика пад на Бруто домашен производ го глобални рамки од 23% до 33% во период од 4 години, значи четири години, значи ние сега имаме криза која што предизвикува пад во период од март, април, мај, јуни, јули, август, септември, октомври, девет месеци. Значи, четири години со девет месеци, во тоа време 1933та година е почнат њу дилот како резултат на учењето на Џон Мајнар Кенз, односно Кензијанската теорија која што вели дека државата треба да има фискални олеснувања и фискални издатоци за да може да се поттикне приватната и јавната потрошувачка, и тоа држи.

Сега одиме на следна криза, 1974та година, 1974та година се случува економска криза предизвикана од нафтен шок. Тогаш не можеше Кензијанската теорија да го објасни феноменот на стапација кога имаше во исто време голема понуда на пари со инфлација и во исто време голема невработеност и тогаш се премина кон учењето на Милтон Фридман, односно регулација на парите во оптек за да се намали процентот на инфлација. Доаѓаме до третата криза 2008ма година, која што е криза која што не е криза на понудата туку се работи за криза која што е предизвикана од хипотекарните кредити, односно бабалот во Соединетите Американски Држави прелеана во Грција, Италија, Шпанија со големото задолжување кое што го имаа тие држави во однос на јавниот долг.

И, таа беше решавана сите се секаваме со Германско посредство, големите мерки за штедење и на крај доаѓаме до оваа криза, која што пак повторувам, почнува во март и моментално трае во тек на девет месеци, ќе продолжи во последниот квартал и ќе видиме како ќе биде во првиот квартал 2021ва година. Што значи, сите се сложија, дека не треба да се чека со фискални олеснувања и со фискални и со експанзивна фискална политика каква што Република Северна Македонија води, односно директна поддршка на граѓаните преку финансиски трансфери директно на граѓаните,

поддршка на ликвидноста на компаниите и поддршка на ранливите групи, тоа е тоа што низ сите четири пакети на мерки Република Северна Македонија го прави и го прават сите други држави и подготовка на економијата преку мерки за поддршка на инвестиции за инвестициски исчекор и зголемување на страната на понудата на 2021ва година.

Значи, на таа основа е концептиран и ребалансот и на таа основа ќе биде концептиран и Буџетот за 2021ва година. Благодарам.

Талат Џафери: Илми Азири контра реплика.

Илми Азири: Почитуван господине Ковачевски.

Се разбира дека се согласуваме со описот и нашето патешествие во Европските држави и на светските кризи, но ние тоа што го знаеме дека не се преземаат спротивни мерки, Социјалдемократската политика е фокусирана во политика на распределување за зголемување на производството за зголемување и преку мултипликација да подобри благосостојба, вие сте фокусиран на прераспределба, во ред е. Но, дали ние имаме гаранции ние како држава да продолжиме и во 2021 година со распределба? Кога знаеме јавниот долг е зголемен за милијарда евра, ќе имаме капацитет да се задолжиме со милијарда евра и следната година, поради тоа времето беше оваа година да почнеме да создаваме една добра основа, да стимулираме економија, следната година да овозможиме вработување и преку инвестиции, работните места кои што се изгубени во приватниот сектор. Значи, да има комплементарност меѓу јавниот и приватниот сектор.

Талат Џафери: Марија Георгиевска има збор.

Марија Георгиевска: Почитуван претседателе, почитуван претставник на Владата, заменик министер Ковачевски, почитувани колеги пратеници.

Глобалната економија во оваа година, 2020 година, е под силно влијание на неповолните ефекти од пандемијата. Се наруши глобалната побарувачка, нарушени се сите синџири на снабдување, индустриското производство, огромен е ударот врз пазарот на работна сила и предизвикан е голем пад на потрошувачката, инвестициите и услугната дејност.

Пролонгирањето на оваа здравствена криза и во земјата кај нас и во светот воопшто и зголемената неизвесност поврзана со нејзиното времетраење и интензитет, имплицираат влошени очекувања за економската активност во оваа 2020 година. Ваквите предвидувања, се очекува да се одразат врз извозната активност на сите наши домашни компании, врз индустриското производство. Меѓутоа, и врз дејностите кој што се поврзани со активноста на преработувачката индустрија, во услужниот сектор, во трговијата, во транспортот, во угостителството и туризмот секако.

Како одговор на продолжувањето на оваа здравствено економска криза, го правиме овој ребаланс на Буџет, кој што треба да овозможи

еден нов сет на мерки чија што цел е да се даде поддршка на домаќинствата, нивната потрошувачка, помош за фирмите за одржување за одржување на работните места, подобрување на нивната ликвидност, меѓутоа и нивна поддршка за инвестиција и извоз.

Мерките треба да придонесат кон ублажување на падот кај приватната потрошувачка и кај инвестициите а со тоа да се влијае и на севкупната економска активност во земјава. Кризата која што е предизвикаа од Корона вирусот, во изминат период од годинава, имаше огромно влијание врз реализацијата на Буџетот, донесените мерки за спречување на ширењето на Ковид 19, имаа силно влијание на економската активност кое што се рефлектираше на реализацијата на приходите и на расходите, со цел справување со пандемијата. Во изминатиот период беа реализирани мерки за заштита на работните места, обезбедување на ликвидност на буџетот, сервисирање на најприоритетните обврски и сведување на минимум на сите помалку продуктивни трошења од Буџетот. Во изминатиот период преку одлуката за прераспределба на средства помеѓу буџетските корисници на централната власт и преку измени и дополнување на Буџетот за 2020 година се реализираа три сета на мерки кои што беа во насока на амортизирање на ударот врз економијата и стимулирање на потрошувачката воопшто. Ќе потсетам накусо за ефектите од претходните три сета мерки. Стотици илјади работни места се спасени и обезбедена е помош за десетици илјади компании. Преку мерката финансиска поддршка од платата од 14.500 денари по вработени со 79,5 милиони евра поддржани се околу 120 илјади вработени граѓани, односно околу 20 илјади компании. Финансиска поддршка добија и шест илјади самостојни вршители на дејности. Со бескаматната кредитна линија Ковид-1 преку развојната банка во стопанството се вложени финансиски средства од околу пет милиони евра кои беа доделени на 737 компании кој што вработуваа повеќе од шест ипол илјади лица и тоа од најпогодените сектори. Тоа се туризмот, угостителство, транспортот кој што беа навистина први на ударот на оваа криза. Со кредитната линија Ковид-2 во износ од 8 милиони евра беа помогнати 639 домашни компании во кој што работат повеќе од 11 илјади лица. 26,8 милиони евра завршија кај повеќе од триста илјади граѓани кој што добија платежни картички преку мерката „Купувам домашно“ со цел истовремено да го поддржи домашното производство и да ја зајакне куповната моќ на нашите граѓани. За поддршка на најпогодениот сектор во земјава секторот туризам и угостителство и за поддршка на граѓаните да го искористат својот годишен одмор преку мерката „дома си е дома“ доделени беа ваучери за туризам за 117 илјади граѓани во висина од 12 милиони евра. Имајќи ја во предвид се уште присутната непредвидливост на натамошниот развој на здравствената пандемија во глобални рамки времетраењето на овој шок кој

што е од неекономска природа како и импликациите врз Буџетот и економијата во државава во целост преку четвртиот пакет на мерки кој што треба да следи целта е да се обезбеди одржливост на домашните економски дејности на работните места, да се закрепнат и помогнат одредени дејности на социјалните трансфери и да се обезбедат политики кој ќе обезбедат на брза излезна стратегија кога кризата се надеваме што поскоро ќе заврши. Овој четврти пакет мерки е во насока на продолжување на мерките од првите три сета мерки со цел понатамошно опоравување на домашната економија, се однесува на последниот квартал од оваа година со цел ефектот на економскиот сектор да биде што подиректен и што побрз. Овој сет се состои од три столба накратко. Првиот е наменет за граѓаните, односно се однесува на социјалниот сегмент, вториот столб се однесува на приватниот сектор односно економската активност на нашите фирми, работните места, активности што подразбираат ликвидност, финансиска стабилност и економско опоравување на сите наши фирми, дали се мали или се средни или големи претпријатија. И третиот столб кој што подразбира фискална и финансиска стабилност воопшто во економски поглед. Мерките кој што се од четвртиот пакет ќе го амортизираат ударот врз домашните погодени компании преку стимулирање на приватната потрошувачка, и воопшто поддршка на приватниот сектор. Овие средства почитувани се распределени во Буџетите на соодветните министерства и институции надлежни за имплементација на владините мерки преку посебна владина под програма кој што се всушност мерки за справување со Ковид-19. И сега накратко ве молам за трпение ќе ги напоменам: поддршката за плата со надоместок во интервал од 14.500 до 21.776 денари тоа се однесува на компании кои што имаат одреден пад на приходите во зависност кои се од 30 до 40% или оние што се премногу погодени повеќе од 80% така и ќе се движи интервалот на потпомагање во однос на платите, платежна картичка за ранливи категории граѓани погодени од Ковид-19 за плаќање на домашни производи и услуги кај одредени сектори, невработени лица, пасивни баратели на работа, пензионерите кои што немаат приходи повеќе од 15 илјади денари, стечајните работници, самохраните родители, тука спаѓаат уметниците, филмските работници, млади лица кои што се евентуално испуштени со претходните три сета мерки. Тука ја споменувам и поддршката на производителите и преработувачите и кои што се извозници на земјоделски производи. Тука се и туристичките водичи регистрирани како самостојни вршители на дејност. Државна и царинска гаранција преку развојната банка со што се нуди дополнителна можност за полесен пристап до финансиски средства за поддршка на приватниот сектор, преку преземање на дел од кредитниот ризик. Вредноста на овој четврти пакет економски мерки е 470 милиони евра и заедно со вкупната вредност од претходните три

напоменати пакети околу 550 милиони евра тоа значи дека повеќе од една милијарда евра се насочени повторно кон граѓаните и стопанството за да обезбедиме стабилна одржливост на економијата во земјава. Почитувани колеги ова е кризна економија и постојано треба да бидеме на готовс и да им помагаме на нашите граѓани. Тоа треба да биде приоритет на сите нас. Напоменувам дека и Владата и ние овдека во законодавниот дом мораме да бидеме будни и во однос на здравствениот аспект на кризата, меѓутоа и во однос на последиците од неа на економски план. Светот почитувани во овој момент е преокупиран со себе како да останеме здрави и да ја преживееме оваа корона криза. Колку пари требаат за одбрана на економијата од корона кризата. За ова прашање дискутира светот, дискутираме и ние и добро е да е така, затоа што постои огромна неизвесност. Финансискиот напор кој што го чувствуваме сите ние сега. Ќе биде и понатаму и ќе бара големи жртви. Ако научиме нешто од она што почитуваниот заменик министер го спомена во период од девет месеци кој се надеваме дека нема да биде многу долг е тоа дека дебатата овој пат мораме да ја водиме многу поинаку онака како што економистите во светот решија дека треба да се води, а тоа е дека земјите треба да покажат поинаква дебата и да покажат огромна солидарност. Единствено ни е јасно на сите нас се надевам дека за тоа се сложуваме дека и нашата земја и воопшто светот после оваа криза ќе биде различен на многу начини а тоа сигурна сум а сигурни сте и вие дека ќе бара многу финансиски жртви и да се надеваме дека финансискиот маневарски простор кој ќе ни остане во наредниов период ќе биде пофлексибилен за да можеме што побрзо да се вратиме во нормален тек на живеење. Ви благодарам почитувани.

Талат Џафери: Ви благодарам и јас. Бојан Стојановски, реплика.

Бојан Стојановски: Благодарам почитувани колеги, почитувана јавност, почитувана колешке. Вие имавте можност и да учествувате во работата на Комисијата за финансирање и буџет произнесовме доста тензии, и верувам дека ќе се согласите со мене дека од самиот почеток на креирањето на овој ребаланс на Буџет опозицијата се однесува крајно одговорно и се обидува со предлози со она што смета дека треба да се направи, со своите аргументи да докаже дека некој работи ако смета дека не е така, дека не треба така да се прават и соодветно тоа аргументираме. Сите амандмани што ги поднесовме беа со два мотива. Првиот беше за да стимулираме капитални инвестиции, добро знаете зошто го предлагавме тоа. Заради тоа што сметавме на тој начин и согласно нашите уверувања на водечките светски економски експерти можеме побрзо да излеземе од оваа криза, а втората беше најголем дел од тие амандмани беа за заштита на животната средина. Денеска министерот за здравство Венко Филипче

напомена дека треба да се заштитуваме и една од целите на оние мерки за носење маски на отворено е токму поради високото загадување на ПМ честичките и голем дел од тие амандмани беа за тие две работи, значи да стимулираме капитални инвестиции и да се заштити животната средина која што еве видовме со енормното загадување и те како влијае на ширењето на вирусот. Ги прочитавте сите мерки ги спомнавте како што апелиравме за викендот на ДДВ сакавме да бидеме конструктивни ама наидовме на агресија од страна на вас. Само би сакал три забелешки да ви дадам. Од аспект на платите. Тоа е коректно и никој не вика дека е лоша, но даваме аргументи, даваме предлози за да биде подобра. Заради големиот долг е намален просторот и не е добро опфатен спектарот на компании кој што може тоа да го користат заради тоа што верувајте има доста компании, има доста работници кои што во оваа мерка не се опфатени иако во првите три сета можеа со големото задолжување кое што видовме веројатно ќе биде и 70% тоа веќе сега не е возможно. Понатаму за картичките апелиравме и за тоа дека не го постигнуваат ефектот, а ефектот е да се зголемат приходите за Буџетот. Така беа креирани првите три сета на мерки а видовме дека приходите на Буџетот се паднати за 12%, понатаму ние апелиравме дека ако се зголемат капиталните инвестиции. Сите овие корисници на картички повеќе би сакале неколку месечно да примаат одредени плати или да имаат зголемување, или стабилизирање на приходите а не едномесечно примање на одреден паушал. И понатаму оние кои што се одговорни за овие мерки, оние кои што требаше да ги предлагаат не се задоволни, угостителите, занаетчиите, затоа апелираме, не дека водиме инат, не дека ние сакаме ова да го уководиме. Тоа воопшто не е така и таа теза на сите што ја пласирате не ви држи. Ни само сакаме со нашето знаење да дадеме препораки за сите овие работи да бидат што е можно подобро испланирани и искористени, а не да ни се случи повторно фијаско како со мерката „викенд без ДДВ“. Благодарам.

Талат Џафери: Марија Георгиевска, контра реплика.

Марија Георгиевска: Почитуван колега благодарам на репликата. За едно сигурно се разбираме и сите стоиме на тој став дека сите се грижиме подеднакво и опозиција и позиција за интересот на нашите граѓани. Не вела дека се идеални некои решенија меѓутоа факт е дека државата превземала навремено одредени мерки да излезе во пресрет на нашите граѓани во првиот момент кога не задеси корона кризата. Јас лично од информациите со кој што располагам како пратеник бидејќи сум се потрудила да добијам некакви информации, огромен дел од приватните компании од малите фирми огромен дел од граѓанството ги искористила овие мерки и се надевам дека тие потпомогнале во моментите кога не задеси оваа криза. Се надевам дека и понатаму ќе имаме конструктивна дискусија и

дека навистина ќе најдеме соодветни решенија во интерес на нашите граѓани. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам и на вас. Лидија Петкоска, реплика.

Лидија Петкоска: Почитувана колешке Георгиевска немав намера да ви реплицирам меѓутоа бидејќи ги спомнавте извозните компании и вашата грижа за помош на истите сакам да ви пренесам само една информација која што ја добив директно во разговор од менаџментот на една извозно ориентирана компанија на кој што беа поканети и ваши претставници но не најдоа за сходно да дојдат и ќе ви ги прочитам нивните барања и потреби. Помош и поддршка за изградба на станови за вработени од сите делови на Македонија од типот на актуелните станови за лица од ранливи категории, со цел вработување на млади кадри со посебен акцент на инжењери, односно државна помош за нивно сместување барем во првите две години. Ова е амандман кој што ние го поднесовме а вие го одбивте. Зајакнување на квалитетот на образовните програми, односно образование соодветно на потребите на реалниот сектор. Подобрување на комуникацијата помеѓу државата и странските компании, 0% царини додека влеземе во Европската Унија а потоа изедначување на царинските стапки во Македонија со оние на Европската Унија. Доколку тоа не е можно во најмала рака да се изврши адаптација на нашите царински стапки со царинските стапки на Европската Унија а се со цел да бидат конкурентни на пазарот и да не ги губат клиентите. Бројни законски измени за процедурите за финансиска поддршка, процедурите за купување на земјиште, законот за ТИРЗ. Државната помош од Владата да се реорганизира со цел рамномерен регионален развој, односно да се стимулираат инвестиции и надовор од главниот град. На пример различни коефициенти да има за помош при креирање на работни места настрана од Скопје. Ова почитувана колешке и претставници на власта се мерки кои требаше да ги прифаќате и ова се закони кои треба да се носат во итна постапка а не по итна постапка да носиме закон за заштита на населението од заразни болести. Економските мерки мора да се реализираат според приоритети. Претпријатијата имаат директна помош а не од социјални мерки бидејќи ваквиот пристап е неодржлив затоа што не создава додадена вредност. Стабилност во економијата не може да се обезбеди без наменско и рационално искористување на буџетските средства а јас овде такво нешто не гледам. Треба да се инвестира онаму каде што има можности за развој, а не инвестиции да се планираат онаму каде што можат да се добијат повеќе гласови. Дистрибуцијата на помош мора да се одвива по приоритети, визија и стратегија која што за жал ја немам. Ви благодарам.

Талат Џафери:

Марија Георгиевска, контра реплика.

Марија Георгиевска: Почитувана колешке, ако се секавате на Комисијата дека во врска со вашиот амандман околу изградбата на станови дискутиравме дека тоа е многу сериозна работа која што треба да се дискутира и треба да се земе во предвид во планирањето на Буџетот за 2021 година а амандманот не беше одбиен заради тоа што сакавме да го одбиеме ради реалноста што тоа не може да се реализира во наредните 60 дена до крајот на годината. Инаку во однос на она што го спомнувате за поддршка на компаниите во однос на извозот, јас ако ме слушавте внимателно, значи е обезбедена и државна и царинска гаранција преку развојната банка каде што на фирмите им се нуди дополнителна можност за полесен пристап на финансиски средства за поддршка на приватниот сектор. Така да сметам дека фирмите кој што сериозно се занимаваат со оваа извозна дејност, дека навистина имаат привилегија од државата и олеснителни околности за да можат да ги остваруваат своите извозни планирања меѓутоа со оглед на состојбата знаете дека извозот е намален нормално светот е застанат и ние со него. Благодарам.

Талат Џафери: Гордана Силјановска Давкова, реплика.

Гордана Силјановска Давкова: Благодарам. Инспирирана сум од вашата дискусија особено од повикот за нужноста од дебата, но не можам а да не кажам дека нашиот парламент во актуелните оценки важи за еден од парламентите во кои има најмалку дебата. Дебата не се перцепира само дебата меѓу пратениците од власта и опозицијата туку дебата во која ќе биде вклучена стручната и научната јавност и оние кои што се најквалификувани да застапуваат определени интереси.

Да речеме, деновиве ние слушаме што мислат синдикатите, деновиве ние слушаме што мислат коморите, деновиве се одважија да го кажат својот збор луѓето од науката. Мислам дека дури и за време на Ковид-19, дури и за време на една нова нормалност и во оваа зграда има простор за да може безбедно и по нас и по нив да се организира ваква инклузивна дебата. И ќе се согласите час поскоро треба да размислиме за тоа.

Второ се разбира дека вие треба да ги браните концептите кои што верувате, меѓутоа само евалуацијата не е евалуација, евалуацијата од другите е вистинска евалуација.

И трето, да за поздравување е грижата за најранливите категории, проширена е листата и тоа е за поздравување. Меѓутоа мислам дека по некогаш мерките се противречни. Низ призма на покачувањето на цената на струјата од 7,4 ние гледаме дека она што е сега социјална или социјалдемократска акција од друга страна наидува на еден отпор од нешто што би го нарекла јас неолиберален потег, бидејќи регулаторите тела и по начинот на изборот и по начинот на делувањето далеку од тоа дека ги

претставуваат интересите на граѓаните. Завршувам најважното, кога ги споменав мојот омилен економист Штиглиц и покрај тоа што ја критикува Светската банка, ММФ и Светска здравствена организација и нобеловецот Пол Кругер, не можам а да не кажам на едно предупредување на последниот. На опасноста од репеудализација во моментот во светот, особено во малите држави во кои спаѓа и нашата, тој вели дека бидејќи социјалдемократска власт имаме така, таа треба да создава социјални добра како преку социјална политика.

Извинете последната реченица.

Јавно здравство добро е социјално добро. ако имавме ние добро јавно здравство полесно ќе се справевме со оваа криза. Ама во моментот има латино американизација во Македонија преку латино фундисти со маришуана и рудници и тоа е она на што укажува Кругер, опасност од репеудализација.

Талат Џафери: Од една реченица стана, нема проблем.

Марија Ѓеорѓиевска контра реплика.

Марија Ѓеорѓиевска: Почитувана професорке, ќе ме искараат моите колеги, сите сме овдека еднакви почитувана пратеничке. Секоја чест на вашите познавања и на следењето на право и вашите познавања воопшто. Се согласувам дека дебатата треба да биде многу поширока ова е проблем кои што навистина го снајде светот, а и ние како мало делче од светот нели и ние треба да се справуваме со овој проблем. Споменавте ус пат и Социјалдемократија како треба ние да ги насочуваме мерките итн., меѓутоа јас мислам дека со сите мерки кои што во изминатиот период и политичките кои што ги тера оваа власт како претставник од владејачкото мнозинство морам да се согласам дека навистина се социјални се гижат за граѓаните. Би напоменала на пример дека струјата се покачи за 100% во времето кога опозицијата односно Мицковски и ВМРО ДПМНЕ беа на власт и граѓаните беа затечени од 100% покачување, ние ја намаливме струјата, плаќаме на пазарот најниска струја, меѓутоа тоа е изменазирано соодветно за да се каже пред граѓаните дека сме ги обесштетиле. Меѓутоа ете тоа е социјалниот аспект на Социјалдемократскиот сојуз.

Талат Џафери: Очигледно ме присилувате да ве исклучувам.

Сложете се ќе ве исклучам.

Па сега 5 пати ви викам Благодарам.

И онака ви давам 5 – 10 секунди повеќе да довршите мислата, до вршете реченица.

Но разберете ниту мислата, ниту речениците не се завршуваат доколку продолжете со нова реченица.

Сега во говорот се знае почеток на реченица и крај со точка, таму кај што е точката, ама почеток на нова реченица тоа не е више завршена мисла. Тоа е нова мисла.

Ова сега укажување.

Иванка Василевска збор.

Не е критика тоа е укажување.

Иванка Василевска: Благодарам Јован, многу духовито од вас, ми се допаѓа вашиот хумор како власт.

Почитуван претседател на Собранието, почитувани колеги пратеници, почитувана јавност, конечно дојде и темата на ребалансот иако за кратко ќе дојде и темата за следната нели за овогодишниот Буџет.

Со ова што го имаме пред нас Владата се обиде да прикаже извесна спремност за континуирано одржување на внатрешните економски дејности, санација на штетите по вработените во најпогодените сектори, на стопанството.

Слабо, но сепак се обидоа да создадат некаков привид дека имаат стратегија за преживување на Македонската економска политика во услови на светската пандемија. Во овие околности единствениот излезен пропаганден механизам им е содржан во неодминливиот аргумент дека пандемијата, сепак навистина постоела и дека истата силно влијае врз сите општествено политички и социјални сегменти во Република Македонија. во таква ситуација секој пакет за мерки кои би биле понудени кај граѓаните создава извесен впечаток дека ќе се снајдат и на тој начин ќе успеат да го преживеат денот, па неделата, месецот, оваа мачна година. и тоа е така почитувана јавност бидејќи навистина е тешко ако особено постои кај секого од нас етичка димензија и чувство за одговорност, да им се објасни дека во суштина истиве корекции немаат никаква особена вредност и истите значат дека ние сме дополнително уште повеќе задолжени импликации кои силно ќе ги почувствуваме врз себе во годините пред нас.

Што е тука суштински значајно да се каже во поглед на ова прашање. Јасно е дека како ден со понудениот ребаланс на Буџетот се ревидира економскиот резултат за 2020 година и истиот изнесува почитувани минус 4,4%. Тоа значи дека со истиот се зголемуваат долговите на Македонските граѓани и тоа за 4,1% во споредба со претходниот ребаланс на Буџетот на Република Македонија.

Како резултат на ваквиот однос на одговорните во Владата се зголемува дефицитот на Буџетот на државата и тоа за рекордни 18,6%. Ако земеме во предвид дека главниот носечки иден проект на овој ребаланс на Буџетот го претставува носењето на 4 пакет на мерки, за подобрување и нормализација на економијата во Република Македонија т.е. пренасочувањето на Буџетските средства за справување со здравствено економската криза предизвикана, но не само потенцирам од пандемијата Ковид-19 туку и од претходниот катастрофално лош економски менаџмент на власта предводена од СДСМ, можам да констатирам дека сум сериозна загрижена колеги не како ќе ја дочекаме следната 2021 година туку со што. Почитувана јавност ние како македонски народ и како граѓани на

Република Македонија имаме уставно загарантирани права кои јасно ја определуваат нашата сигурност да бидеме упорни и да ги заштитиме интересите и добровита на сите даночни обврзници. Ова значи, дека колку посилно власта ќе се обидува да ни наметне страв и колку пониско ќе ги симнува нашите очекувања ние наспроти толку поцврсто и по уверено ќе им укажуваме на нејзините сериозни промашувања и на нејзините обиди за манипулирање со граѓаните во случајов со сериозно лошиот менаџмент со справувањето со пандемијата и со лошо затскриената намера која во суштина е намената за поткуп и за подготовка на изборната манипулација која ја подготвуваат на престојаните локални избори. Сметам дека треба да бидеме загрижени, бидејќи е сосема јасно дека за 4 пакет на мерки со пренасочување на средствата и другите понудени решенија од страна на Владата имаме директен доказ дека истите ни од далеку не размислувале за спасоносни решенија за Македонските граѓани, туку истите ја злоупотребуваат општата ситуација и подготвуваат терен за продолжување на агонијата и за следните повторувам изборни манипулации. Јас не сум економист но според анализите кои ги гледав се создава впечаток дека главниот акцент на предложениот ребаланс на буџетот е ставен на економското закрепнување, со навидум поширок опсег на социјални импликации. Во услови на ограничен фискален простор т.е. во недостиг на било какви странски инвестиции и со се поголемо зголемување на јавните долгови, вака предложените мерки и пренасочувања на средствата задираат директно во основните човекови права и слободи, и најдиректно го стимулираат потенцијалот кај граѓаните за барање на алтернативи за егзистенција и сигурност надвор од својата татковина.

Без оглед како вие од власта ќе го артикулирате сето ова пред јавноста, имам должност и обврска да ви укажам на некои фактори со кои ќе ви докажам дека сте далеку од било каква можност да добиете поддршка и оправдување за ова кое им го правите на македонските граѓани без намера да се преиспитате и да се обидете да најдете слух со кој ќе го подобрите впечатокот. Од таа причина ви предложивме амандман со кој побаравме како ургентно да се обезбедат средства за јавната установа, Завод за заштита и рехабилитација Бања Банско, за доделување на средства за трајно вработување на специјални едукатори, социјален работник, психолог, воспитувачи и болничари. На комисијската расправа амандманот беше одбиен од страна на Владата, и затоа сега од ова место како народен претставник ве повикувам и инсистирам истиот да го поддржите, и да овозможите да се создадат нормални услови за живеење на штитениците на заводот.

Обидот да претставите дека во пакетот на мерките кои ги предлагате е содржана и реалната социјална компонента, ќе ви го прифатам доколку

прифатите и вие дека освен планот за предизборните манипулации со граѓаните за претстојните локални избори, имаме сенс за оние на кои им е најнеопходна државната интервенција и помошта.

Почитувани, во предложениот ребаланс во поглед на јавната установа Завод за заштита и рехабилитација Бања Банско немате предвидено ниту една единствена ставка, што остава простор да мислиме дека вие воопшто не се грижите за оваа ранлива категорија на граѓани. Ова е нешто што е неопходно да ви се забележи, бидејќи без реална поддршка навистина е невозможно да функционира оваа институција. Во оваа институција почитувана јавност недостасуваат основните потреби за функционалност, а штитениците се оставени на маргините на било каквото пристojно егзистирање. Ова е една особено тешка и мачна ситуација за оваа ранлива категорија на граѓани, и истото претставува сериозен индикатор за нискиот или поточно речено непостоечкиот степен на социјална заштита кое ве потсетувам, загарантирана со Уставот и оној валидниот и со оној кој што го исилувавте овде во законодавниот дом.

Ви предложивме амандман со кој ви побаравме повторувам, да се пренасочат средствата за вработување на специјални едукатори, социјален работник, психолог, воспитувачи и болничари. Знам дека ви е смешно, ама брзо ќе ви стане трагично. Од нашиот увид за состојбата во оваа институција, евидентиравме дека за штитениците претставува сериозен проблем, фактот што истите навистина не знаат какво ќе биде реалното влијание на деинституционализацијата, и од тие причини тие се загрижени и исплашени бидејќи секое нивно јавно говорење на оваа тема е пропратено со стигматизација и непослушност што доведува и до други непријатни реперкусии.

Ова е сензитивна тема почитувани колеги, и истата не смее да и се става никаква партиска партиска или политичка позадина, а освен октроирираниот граѓански сектор ние сме првата истанца покрај не функционалното Министерство за труд и социјална политика, која е обврзана во Република Македонија сериозно да се посветиме и да најдеме корисни и хумани решенија за излез на погоре опишаната агонија на овие мили луѓе.

Од овие причини ја повикувам Владата и особено го повикувам Министерството за труд и социјална политика да ги преиспита своите намери и цели, и истите да се одважат и да излезат од голиот популизам и сервилноста кон несуштинските проекти кои се веќе јавно познато приватен бизнис на поединци и групи блиски на власта, и сериозно да поведете сметка за реалните потреби и за давањето на помош на штитениците од овој завод, но и од другите институции каде живеат ранливите категории на граѓани со цел да се изнајдат решенија кои се во нивна полза, а не да допуштите сето ова да остане на нивото на маркетинг, злоупотреба и

маргинализација до степен на исчезнување на овие луѓе.

Има уште еден сериозен индикатор за селективниот пристап на владеење на оваа владејачка гарнитура, и за тоа говорат сериозните промени во ставот на министерката за образование Мила Царовска, која како министерка за труд и социјална политика беше поборник за воведување на целосна инклузија во основното образование, за сега од другава позиција истата дозволува целосно скратување на парите за инклузивното образование и тоа почитувани во својот тотал 100%.

Ако земеме во предвид дека скапиот проект инклузија во образовно социјалната сфера беше атракција од невидени размери, денес е повеќе од срамно да се забошоти овој општествен сегмент, и истиот да се става под тепих и да се третира како тематика за ланскиот снег. Ова е голема тема, благодарна сум за просторот кој конечно го добив за да проговорам за истата, и ви најавувам дека таа ќе биде постојано отворена и нема да престанам да зборувам додека навистина не најдеме заеднички консензус, и не се создаде свест за нашата одговорност но и за хуманиот аспект без кој џабе е се останато.

Имам уште малку време ќе го искористам и за првата тема на мојот живот, а тоа е образованието. Во поглед на образованието сакам да ви обрнам внимание на следниве битни параметри, со предложениот ребаланс на буџетот Владата планира намалување на буџетот на Министерството за образование и наука за 2,2%. Ова намалување се однесува на под програмата за стоки и услуги и тоа за 13%, а за сметка на тоа имаме видно зголемување во програмата за тековни трансфери на единиците на локалната самоуправа, што е сериозен индикатор со оглед на претстојните локални избори.

Во секој случај треба да се напомене и тоа дека најголемо намалување на буџетот имаме во програмата за капитални расходи, и истото изнесува во проценти нешто над 21%. Моето прашање е следно, зошто Владата ги зголемува средствата за субвенционирање и трансфери на штета на капиталните инвестиции. Исто така, под програмата која се однесува на националната рамка за квалификации има намален буџет за 44% во делот за стоки и услуги и капитални расходи.

Во овој дел имаме најголемо кратење кај Фондот за грижа и надградба на талентирани ученици и тоа во делот за договорни услуги. Евидентно е прашањето за развојот и реформата на средното стручно образование, но и во 2019-тата како и во оваа тековна 2020-та истите немаат никаква реализација.

Со ребалансот на Буџетот, оваа ставка се крати за фантастични 97%, и тоа ставка Други градежни објекти, се крати за 100%, што укажува на тоа дека цела оваа година Владата предводена од Социјалдемократски Сојуз нема сработено ништо за реформата на средното стручно образование.

Во оваа смисла, алудирам и на сомнителните проекти кои директорката Димова ги дели на свои блиски во средните стручни училишта и за истите апелирам да се заинтересира и Европската Унија која ги доделува овие средства за реформирање и развој на образованието во Република Македонија.

Исто така, за буџетот за високо образование не се предвидени средства за подпрограмата Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство, како и за Факултетот за физичка култура. Речиси четири години, власта на СДСМ нема мрднато ни една даска во овој правец, а треба да имаме во предвид дека станува збор за, отприлика, 1500 студенти кои имаат неопходна потреба за изградбата на овие објекти. За наставниот кадар и да не споменувам, бидејќи условите во кои што работат навистина е срамно да се зборува за високо школски установи. Од тие причини, сметам дека со овој несериозен пристап, власта комплетно се откажа од овие млади луѓе.

Затоа пак, гледаме дека се нуди зголемување на Стоките и услугите и субвенционираниите трансфери. Дали власта со субвенционираниите трансфери не намерачила да го покрива домаќинското работење на раководствата на ученичките домови и дали власта со овие трансфери ќе го покрива домаќинското работење на раководствата на студентските домови.

Почитувани, што е она што претставува сериозен индикатор за несериозниот пристап кон развојот на образованието и науката во Република Македонија од страна на власта. Во нивните изборни програми, тие тврдеа дека уште во првата година од нивното владеење, буџетот за наука ќе биде зголемен за 50%, образованиот систем ќе биде ставен во функција на остварување на економскиот раст на земјата, преку инвестиции во развојот на науката и истражувањата. Дека до крајот на првиот мандат, Република Македонија ќе издвојува помеѓу еден и 1,5% од бидипито за истражувања и развој.

Денес, со јавно објавените бројки и со пустошот на ова поле, гледаме дека тие проектираат помал буџет за наука од ланскиот. А со овој ребаланс испливува на површина и оваа манипулација на власта со која наместо да коригираат и да го зголемат буџетот за наука, тие го намалуваат за дополнителни 4%.

Од тие причини, јас, заедно со останатите пратеници од опозицијата предложивме амандмани со кои побаравме пренамена на средствата кои власта ги пренасочува кон идниот поткуп за претстојните локални избори, за компјутери, за наставниот кадар од основното и од средното образование, како и за децата и младите кои имаат потреба од истите како би можеле успешно и без социјална нерамноправност да ја следат наставата и да ги градат знаењата.

Исто така, важно е да се напомене дека е неиздржано да го кратите Буџетот на Државниот

просветен инспекторат и тоа за 5%, а за 60% да го зголемувате Буџетот за националната агенција за европски образовни политики и мобилност. Елаборацијата на оваа тема е повеќе од јасна и истата претставува, почитувана јавност, чиста злоупотреба од страна на селектирани уживатели на овие средства кои ни приближно не ги одразуваат европските образовни практики за развој и унапредување на образовниот процес.

Почитувани, ова се моите забелешки. Се надевам дека ги разбравте и дека ќе допрат до власта и се надевам дека, доколку не најдете простор и слух сега, во проектирањето на Буџетот за 2021 година сериозно ќе ги земете овие забелешки и ќе ги прифатите. Благодарам.

Талат Џафери: Благодарам и јас.

Костадин Костадинов имате реплика.

Костадин Костадинов: Благодарам.

Добро е колешке, ја погодивте овој пат седницата, таман сте, зборуваат за ребаланс.

Прво, не можам да разберам, читате говор во кој сами не верувате. Не си верувате во тоа што го прочитавте. Ако сте малку искрени, прво, не спомнавате ништо за Буџет. Зборуваат, имавте пратеничко прашање, постои институт во ова Собрание, се вика Пратенички прашања, каде што ќе имате можност да и поставите прашање на Владата. Овде сме да дискутираме по ребалансот.

Колешке, вие зборуваат дека поднесувате 180 амандмани кои што се од особена важност за граѓаните, ама прашајте си ги колегите, колку повлековте.

Не обвинувате за дебата, вие спречувате дебата. Вие бегате од дебата за амандмани ко што вие ги поднесувате. Мислам, смешно е. Трагикомично е ова за една сериозна опозициона партија.

За штитениците од Заводот за заштита и рехабилитација Бања Банко од Струмица немате право да зборуваат. Имате прашалници дали деинституционализација позитивно ќе влијае. Да, веќе влијае. Имаме такви примери. Дојдете во Струмица, ќе ги посетиме и Злате, и Роза, немате право вие да зборуваат за тоа. Каков бил вашиот однос, каков бил вашиот однос, како политичка партија. Па еве сега на овие парламентарни избори ние имавме кандидат за пратеник, во Четвртата изборна единица, токму човек кој што беше штитеник во Заводот за заштита и рехабилитација Бања Банко од Струмица.

Тоа е нова вредност, тоа е нивото и тоа е начинот како ние треба да се поставуваме во оваа држава и каков треба да ни биде третманот кон тие луѓе.

Велите, неаргументирана опасност во однос на Ковид 19. Дали добро ве разбрав колешке. Не знаете. Неаргументирана опасност во однос на Ковид 19. Тоа е во некаква линија на ставот на вашиот нов член на Извршен комитет, господин вело Марковски, кој што вели дека короната не била опасна. Е сега, дајте изградете став, опасна е короната или не е. Оти пред некое време, односно, додека трае оваа расправа, вие н

велите, не обвинувате, најголема смртност. Барате оставка од Венко Филипче и сега велите, неаргументирана опасност од Ковид 19. Брука. Конечно заземете став, опасен од Ковид 19 вирусот или не. Кога ќе знаеме ваш став, затоа што така ви е начинот ваш во партијата, се договарате, дали постои опасност или не. Кажете го вашиот став, па ќе дебатирате.

Талат Џафери: Благодарам.

Иванка Василевска, контра реплика.

Иванка Василевска: Благодарам претседател.

Колега Костадинов, често пати тоа го говорам јавно, ќе го повторам и сега. Да има човек свое мислење во денешно време, тоа е прашање на совест.

Инаку, во однос на ставот околу опасноста од пандемијата Ковид 19, нема потреба мене да ме дискутирате или професорот Вело Марковски. Па вашиот премиер и вашиот партиски лидер, господинот Зоран Заев, е тој кој што ја прогласи оваа пандемија за асимптоматска. Проверете си. Заборавате, кратко ви е помнењето, Костадинов.

Е сега, ќе ви кажам уште нешто. Видете, јас сакам друго нешто да ви кажам. Јас можам да се согласам и затоа многу внимателно работев и читав периодот, бидејќи ова е прв пат да се сретнам со толку бројки и нормално дека треба сите тоа да го направиме, и ви благодарам што бевте толку разбран и што го сфативте тој момент.

Но ова мора да го земете во предвид, исто така. Штитениците од Бања Банско се под тортура, ги малтретираат вашите партиски војници.

Почитувана јавност, на луѓето им треба помош, се деинституционализираат и не можеме да ги најдеме. Тоа е скандал.

Талат Џафери: Благодарам.

Марија Костадинова, реплика.

Ќе работиме после 18,00 часот со следните двајца говорници кои се по ред. Двајца говорници после 18,00 часот до завршување со нивните говори.

Марија Костадинова: Благодарам.

Почитуван претседател, почитувани колеги, почитувана колешке пратеничка, ве слушав внимателно, не само сега и на претходните седници, и велите пандемијата вистина постоела. Сега не знам дали вие се уверувате или нас не уверувате дека постоела или дека постои. Велите, истите корекции во ребалансот немаат вредност. И велите, служат за поткуп за локални избори.

Само кратко, во делот на ребалансот. Дали ова има или нема вредност, според вас. Во овој ребаланс значително се зголемува буџетот на Министерството за животна средина и просторно планирање за 236 милиони денари, и тоа 100 милиони денари во ставка 464, за подмирување на долговите за снабдување со електрична енергија на ЈП Колекторски систем Охрид - Струга.

Дали нема вредност потпрограмата 2Е, ставка 488, во износ од 39 милиони денари за враќање на кредитот на општина Струга за колекторски систем Охрид - Струга. Потпрограма 2Е ставка 489 во износ од 97 милиони денари за санација и унапредување на ефикасноста на колекторскиот систем Охрид - Струга. Дали нема вредност 40-те илјади денари кои ќе овозможат реализација, односно доградба на пречистителните станици во Штип и Карбинци. Дали сто така нема вредност 900 илјади денари кои ќе придонесат да се доисплатат голем дел од субвенциите кон земјоделците и земјоделските претпријатија до крајот на 2020 година. Поконкретно, станува збор за субвенциите за млеко, градинарски и овошни култури, подрачја со ограничени можности, како и органско производство. Зголемувањето од 900 милиони денари во капитални субвенции се однесува за исплата на голем дел од мерките од потпрограмата за рурален развој до крајот на 2020 година.

Исто така, сакам да е прашам околу делот за образование и наука, која поради ковид кризата и одвивањето на наставата он лајн во категорија Стоки и услуги, има намалување од 314,6 милиони денари и истото се должи на намалени расходи за печатење и откуп на учебници за основно и средно образование.

Од друга страна, имаме зголемување за 80 милиони денари на блок дотациите за општините, основи и средни училишта за 2% за последен квартал, односно 0,5% на вкупна блок дотација со цел да се дообезбедат дополнителни средства за приоритетни неопходни потреби според потребите на училиштето, хигиенски средства, компјутерска опрема и други потреби. Има уште за потсетување.

Но, околу тортурата, околу штитениците, видете кои вработени ги малтретираат и ќе ве поканам во Миравци да дојдете.

Талат Џафери: Благодарам.

Иванка Василевска, контра реплика.

Иванка Василевска: Благодарам претседател.

Искрено да ви кажам, јас сум повеќе за британскиот парламентаризам каде може и непосредно да дискутираме, слободно, без спинови, во портали, каде што можеме отворено да си размениме мислења, па да ви дадеме идеи, да можеме слободно да дискутираме, да имаме дебата, а не социјалистичко болшевички парламент каде што ќе се чувствуваме како да сме војничкиња и каде што црно - бело ќе биде се.

Но тоа е тоа. Затоа сме тука и затоа имаме ваква опозиција. И затоа многу тешко ќе ви биде наредниот период.

И, ќе ви кажам уште нешто, колешке почитувана, замена на тези, пиари, спинови, многу се застарени. Тие методи се веќе пробиени. Нови модели на дискусија има, замена на реченици, запирка, па вие вака мислевте или јас онака мислев.

Оставете го тоа за друг место и со друг разговарајте така.

Талат Џафери: За британски парламент, меѓутоа, предусловите не се за таму. Ќе се степате физички, па после треба, тоа е.

Јас мислам дека сме сите пратеници, ако некој се чувствува како бојник, тоа е друга работа. А во суштина, доколку сакате до крај, треба да разберете, сме војници на тие што не избрале тука и сме војници на граѓаните.

Така да, и треба да се однесуваме како нивни војници.

Бидете тогаш конкретни што мислите кога зборувате. Не знам, претпоставувам. Па затоа еве, нека биде и дел од дебатата, еве британска сега ова вака.

Жаклина Лазаревска, реплика.

Жаклина Лазаревска: Благодарам претседател.

Почитувана колешке Василевска, ќе се задржам само и ќе реплицирам во делот за образование, бидејќи сакам да бидат јасни работите.

Малку ретроспективно ќе направам една споредба. Буџетот 2020 кој што беше планиран, значи претходната година за оваа година, со тие параметри кои што беа, беше наречен, буџет за човечкиот капитал. И тука влегуваат трите основни столба, образование, здравство и социјална заштита. Тој Буџет во споредба со Буџетот кој што го имаше целосно изедено во 2016 година ВМРО ДПМНЕ, се разликуваше за фрапантни 35,7 милијарди денари повеќе во овие човечки капитал или во проценти, 10,5% повеќе за здравство, 7,7% повеќе за образование, 5,7% повеќе за социјална заштита.

Со двата ребаланси она што е направено е направено исклучиво заради ковид ситуацијата и ќе кажам зошто и како се кртеа работите.

Во однос на инклузивноста, почитувана колешке, во Законот за основно образование дадена е рамка и е кажано дека, целосна инклузивност ќе се случи во учебната 2022-2023 година, што значи не станува збор дека ние оваа учебна, да, пролонгирано беше заради степенасто вклучување на тие центри што се за деца со посебни потреби. И тука нема што да дискутираме, затоа што тоа е всушност рамката. Значи, не е оваа година последната и ние не избегавме од тоа.

За следните дискусија, Марија ви кажа дека во категоријата 42 Стоки и услуги, заради намалување на расходите, се намалува расходната категорија Стоки и услуги најголем дел за печатење и откуп на учебници кои што треба да се случат најнормално со тендер, а не во четири очи. Министерката одлучи дека нема потреба да се ризикува, да се оди онака како што беше влезено во самиот дел во учебната година 2020 - 2021 и дека тие 314 милиони денари се кратат заради тоа.

Е сега ќе ви кажам дека за плати не се крати, знаете дека платите се зголемени во трите години наназад за 21,3% на просветните работници и се

прашувате зошто се дало 80 милиони денари за блок дотации.

Почитувана колешке, основното образование и средното се директно зависни од општините, општините ги имаат ингеренциите. Блок дотациите што за овој квартал изнесуваат 2% повеќе, значи 2% повеќе пари, само да довршам. Во основните и средните училишта како би општините знаеле да ги распределат и да се самите тие прават нели справат со ситуацијата за ковид 19.

Талат Џафери: Благодарам.

Контра реплика Иванка Василевска.

Иванка Василевска: Почитувана колешке, се ова вака убаво звучи и така е ќе ви читате таму се си е напишано, да, по бројки. Но, ќе ви кажам една работа, колегите од Алијанса ви предложија амандман од општините да се пренасочат средствата и да се дадат компјутери на децата и на оние на кои што им е потребно, па го одбија амандманот. Значи не е тоа баш така, знаете како. Овие бројки кои што ги браните вие и претходната колешка со тоа уствари треба да се срамите бидејќи со тоа ги покривате долговите и криминалите кои што се направени од вашите раководители минатава година.

Талат Џафери: Благодарам.

Лолита Ристова има збор, потоа е Борислав Крмов, со нив двајца завршуваме за денеска.

Лолита Ристова има збор.

Лолита Ристова: Почитуван претседател, почитуван заменик министер, почитувани колеги пратеници, кои што останавме до крај на денешнава дебата.

Пред нас изминативе денови е дебатата по однос на ребалансот на Буџетот за 2020 година за која што како дел од Комисијата за финансирање и буџет имав можност да изнесам дел од мои видувања, но во интерес на сите пратеници и на целокупната јавност и денеска исто така сакам да споделам дел од она што значи собраниска дебата по однос на ребалансот на Буџетот. За сите нас, за целата јавност треба да е јасно дека овој ребаланс на Буџетот е во насока на обезбедување на средства за имплементирање на четвртиот пакет на економски мерки и овој пакет на економски мерки предвидува пред се директна финансиска поддршка на граѓаните, но истовремено и поддршка за ликвидноста за приватниот сектор. Логично е на само два месеца од крајот на оваа година со овој ребаланс Владата да ги насочи средствата со кои ќе може да ги заврши тековните проекти во најголем дел до крајот на календарската воедно и фискална година да ги подмири тековните расходи, социјалните трансфери, па во тој правец и нашата дискусија како пратеници сметам дека треба да биде и насочена. После првиот и вториот сет на економски мерки за справување со ковид 19 третиот сет беше насочен кон рестарт на економијата, зголемување на потрошувачката и промоција на домашната понуда.

Кризата посебни економски импликации врз услужниот сектор особено врз транспортот, угостителството и туризмот, а тоа секако се одрази врз пазарот на работната сила и соодветно врз расположливиот доход на домаќинствата на нивната потрошувачка и инвестиции. Сето тоа исто така се одрази и врз инвестиционата активност на деловните субјекти. Со актуелниот ребаланс ќе се овозможи реализација на четвртиот сет на антикризни мерки кои што се усвоени од Владата и има за цел да обезбеди одржливост на домашните економски дејности и на зачувување на работните места пред се, да се обезбедат социјалните трансфери и да се продолжи со позитивните трендови во период по кризата. Вредноста на овој пакет на економски мерки изнесува 470 милиони евра заедно со претходниот од 550 милиони во вкупен износ од една милијарда и 20 милиони евра кои што ќе бидат насочени кон ревитализација на македонската економија пред се. Преку анализата најголемо внимание е посветено на распределбата на буџетските средства по буџетски корисници со цел ефективна имплементација на четвртиот пакет на мерки односно преку намалување и зголемување на средства во повеќето министерства, поконкретно можеме и суштинскои да се доближиме и да ги посочиме извршените анализи кое секое од министерствата ги предложило и преставува на некој начин неопходност и нивна потреба. Во правец на тезата која што денеска беше повеќе кратно повторувана дека капитални инвестиции недостасуваат во овој период, јас сакам да кажам да капитални инвестиции се случуваат и во услови на ковид 19 и во услови на криза. Исто така вреди да бидат потенцирани и воедно да се потсетиме на одредени вредни проекти пред се од општините од кои што доаѓаме и со кои што можеме со конкретни податоци да располагаме и да ги укажеме денеска пред сите и пред целата јавност и тоа за проекти кои што се во фаза на реализација, кои што се завршени. Со тоа уште еднаш сакам да укажам на оправданоста и неопходноста од овој ребаланс на Буџетот. Ова никако не треба да го разбереме бидејќи во некој случај беше потенцирано дека се работи за политички маркетинг. Не, напротив треба да говориме со факти, со конкретни работи и со она што значи севкупен амбиент во државата, па и оттаму од каде што доаѓаме.

Би сакала да започнам со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство значајно е да потенцираме дека ова Министерство со ребалансот предлагам зголемување од 900 милиони денари со кои што ќе придонесе да се доисплатат голем дел од субвенциите кон земјоделците и земјоделските претпријатија до крајот на 2020 година. Исто така зголемување од 900 милиони денари во капитални субвенции се планира исплата на голем дел од проектите кои се започнати се во фаза на реализација или пак се завршени од програмата за рурален развој за 2020 година. во

рамките на оваа програма можам со гордост да истакнам дека како општина имаме реализирано три капитални проекти преку мерката 3-2-1 и тоа за патниот правец Тремник од почетокот на населено место до влезот во должина од еден километар, за патниот Горни Дисан-Вешије во должина од 460 метри веќе завршено и престојуваат нови 800 метра реализација по однос на оваа мерка за што е веќе и потпишан договорот. Како општина каде што земјоделието поточно лозарството е примарна гранка важно е да спомнеме дека со четвртиот пакет мерки односно со мерката поддршка на откуп на грозје од реколтата 2020 година предвидени се со овој ребаланс 6 милиони и 700 илјади евра, средства со кои што ќе се поддржат производелите на винското грозје, но исто така и винарските визби за транспортните трошоци при извоз на вино. Овде секој извозник ќе добие субвенција според количината на извезено вино кое ќе се исплаќа исто така скалесто во зависност од количините на извезеното вино. Во правец на капиталните инвестиции неопходно е да го спомнеме Министерството за транспорт и врски и одредени капитални проекти кои што се реализираат токму преку ова министерство или пак на кој начин се менаџираат средствата по однос на намалување или зголемување. Од Буџетот на ова Министерство 15 милиони денари за финансиска поддршка на Визар е обезбедено заради привремено суспендирање на договорот за финансиска поддршка поради ковид кризата и заради откажувањето на голем дел од авиолетовите.

Во делот на гасификацијата намалени се 447 милиони денари. причината за ова намалување е привремено. Зошто? заради тоа што имаме привремен застој во изградбата но исто така овие средства сеуште се расположливи и постојат на посебна сметка и со нив истите ќе бидат ставени во функција во следниот период веднаш по решавање на спорови од имотно правни односи или одредена експропријација која што во моментот се случува на одделни делови од магистралните гасоводи. На планот на гасификација сакам овде да нагласам дека општина Неготино исто така е една од општините во Република Северна Македонија која што е опфатена со магистралниот гасовод Клеваче-Штип-Неготино-Битола и затоа знам дека овој енергенс ќе стане достапен и за граѓаните на општина Неготино. Во тој правец општина Неготино се подготвува интензивно во изминатиот период и работи на обезбедување на потребната техничка документација за оспособување односно ставање во функција на секундарната гасоводна мрежа која што првенствено треба да биде достапна за сите оние јавни установи кои што се под надлежност пред се на општината, а понатаму нормално и за сите други граѓани на општина Неготино.

Во однос на другите капитални инвестиции сакам да нагласам дека ова Министерство работеше интензивно на подобрување на комуналната

мрежа на водоводната мрежа, изградени и реконструирани се голем број на патишта, локални патишта, регионални патишта. решени се децениски проблеми во делот на патната инфраструктура и затоа ќе кажеме дека во моментот се случува изградба на 189 км. патишта и рехабилитација на 208 км. патна мрежа.

Значително е подобрена санацијата на голем број на свлечишта, но исто така е реконструирани се и мостови и тука не е заобиколена една голема капитална инвестиција која што подолг временски период беше неопходно потреба на нашата општина, на општина Неготино, а тоа е поврзување со мост од Неготино до населено место Пепелиште. Оваа потреба и тоа како им беше потребна на граѓаните на општина Неготино на ова населено место со што е овозможена непречена комуникација и движење.

Инвестирани се 70 милиони евра за подобрување на урбаното живеење на севкупниот локален економски развој преку реконструкција и санација на локални патишта и улици во сите општини во државата и овде исто така сакам да кажам дека преку Министерството за транспорт и врски, а со средства од Светската банка издвоени се за сите општини, па и за општина Неготино 800 илјади евра средства кои што ќе бидат искористени за решавање на локални патишта.

Министерството за труд и социјална политика е важно е да се спомне, зошто. Заради тоа што и покрај во услови на криза и пандемија сепак навремено се врши исплатата на сите оние права од социјална заштита заклучно со 9-ти месец 2022 година. Тука сакам да истакнам дека гарантирана минимална помош е поделена за 29.656 семејства, помош и нега од трето лице 40928 лица, додаток за мобилност на 10131 лице, социјална сигурност за стари лица односно социјална пензија 7001 лице, правата од детска заштита заклучно со 9-ти месец исто така заврши навреме. Детски додаток за приматели од 17928 деца и образовен додаток за 26050 исто така. Пензијата во јануари оваа година за над 320 илјади пензионери линеарно е зголемена за 720 денари. Ова Министерство морам да укажам дека ова Министерство и покрај ковид кризата интензивно работи на голем дел од капитални инвестиции. овде не можам да на спомнам исто така дека капитални инвестиции во однос на изградба на детски градинки се направени ширум државата, а она на што сум посебно горда и што ми преставува посебно задоволство е и што во Неготино во моментот се гради детска градинка и со оваа детска градинка ќе бидат набрзо се надевам во 2021 година згрижени нови 168 дечиња кои што во моментот се листата на чекање во оваа детска установа и дека не запира делот на капиталните инвестиции во државава, зборувајќи и фактот дека исто така повторно ранливата категорија на граѓани се гради токму и во делот на социјалните станови. исто така и ова е капитална инвестиција која што во Неготино се гради во моментот и со неа набрзо 63 семејства ќе си го видат својот кров над глава.

Морам да ја спомнам Агенцијата за вработување, вработувањето и младите. оваа агенција е доста проактивна во останатиот период и покрај ковид состојбата и покрај условите на пандемијата во кои што делуваме и со оперативниот план за 2020 година е зголемен опфатот на корисници и направени се две измени во оперативниот план. Со првата измена на оперативниот план за 2020 предвидено е да се опфатат 12696 лица за кои што се предвидени средства во износ од една милијарда и 806 милиони денари, а со втората измена креирани се две мерки за справување со настанатата ситуација поради ковид 19 и тоа мерката 1а подршка за самовработување и формализација на постојните бизниси во услови на Ковид 19 и тоа за 500 лица за кои што се предвидени средства во износ од 161 милиони 630 илјади денари. Со мерката 2а вработување и раст на правни субјекти кои создаваат нови работни места во услови на Ковид 19 за 600 лица за кои што се предвидени средства во износ од 156 милиони денари се исто така планирани. Реализацијата на активните програми и мерки за вработување согласно оперативниот план со почетокот на месец октомври бележи 81,21% или 7082 лица од вкупни планирани 8721 лице не сметајќи ги мерките за кои што претходно говоревме 1 и 2а за кои не се обезбедени средства во моментот. Податокот говори дека до 39-ти оваа агенција исплатила износ од 520 милиона денари од Буџетот на агенцијата. Постојат и многу други мерки кои не се спомнати, а за кои што реализацијата на оваа агенција бележи висок процент и она што треба да кажеме во однос на Министерството за здравство, да субвенции се потребни овде и затоа со ребалансот на буџетот се делува во делот на превентивна здравствена заштита и тоа се зголемува превентивната здравствена заштита за 15 милиони денари со цел финансиски да се помогне на центрите за јавното здравје, а исто заради зголемените трошоци за набавка на редовни вакцини и вакцини за сезонски грип се предложени исто така измени во Буџетот на Министерството за здравств и тоа за задолжителна имунизација на населението предложено е да се зголемат за 23,2 милиони денари. Меѓутоа не се заборавени и оние кои што се приматели на инсулинска терапија и за нив имаме зголемување односно Министерството актуелно ќе добие дополнителни 50 милиони денари.

Почитувани првите три сета мерки ги запреа сериозните удари од пандемијата ковид кои во вакви услови можат да бидат драматични и долгорочни. Дел од мерките беа спомнати од моите колеги кои што беа составен дел на претходните три пакети на економски мерки, нема да се повторувам во интерес на времето, меѓутоа морам да кажам дека пандемијата не запира и таа е тука со нас. За тоа сме сведоци сите, тоа го знаеме сите и сме соочени сите. затоа четвртиот пакет економски мерки е директна помош за економската и социјалната сигурност на нашите

граѓани како и за поттик на приватната потрошувачка за стимулирање на општествениот раст пред се. затоа предлагам до сите нас, до сите нас, да го поддржиме заеднички овој ребаланс и да кажеме да, да кажеме да за подршка за исплата на плати која продолжува да важи и за последниот квартал од годината односно за месеците октомври, ноември и декември. Да кажеме да и да го поддржиме овој ребаланс за платежните картички за граѓаните, за поголема потрошувачка и за развој на домашните економски дејности. За зголемување на грејс периодот кај бескаматните кредити, за нови 100 милиони евра поволни кредити од развојната банка на Република Северна Македонија, подршка за плати за туристички водичи, за туристичка такса за 2019, за грантови, за туристички агенции. Да им помогнеме на компаниите со мерката државна гаринска гаранција, да се овозможи дополнително одложување на отплата на кредити за компании до крајот на годината.

И она што исто така сакам да го спомнам вечерва е дека Владата не ги заборава и општините во време на Ковид 19, па затоа и со мерката промена на пресметка на основата за финансирање на единиците на Локалната самоуправа со која при здвојување на средствата за единиците на Локалната самоуправа наместо само за претходната година како до сега, воо предвид ќе биде земена пресметката на просечна наплата на ДДВ за претходните 3 години. Имаме и уште многу други мерки кој штоо се составен дел на четвртиот пакет на економски мерки.

На крај почитувани колеги би сакала да порачам со целата моја искреност до вас, со овој пакет на економски мерки вреди да им помогнеме најмногу на здравствените работници. Тоа го заслужуваат најмногу тие кој секојдневно ја водат битката со невидливиот непријател. Затоа Владата ќе издвои 54 милиони денари за награди за сите здравствени работници кои третираат пациенти заболени од Ковид 19. Сите ние верувам дека имаме многу желби. Сакаме да направиме многу за нашите општини, сакаме многу добри капитални проекти во целата држава. Здравствените работници во овие мигови имаат една и единствена цел да помогнат и да спасат живот повеќе. Болните пак имаат единствена желба, да оздрават. Како никогаш до сега сведоци сме на време кое од ден на ден ни носи се поголема неизвесност. Затоа е потребно да бидеме единствени, затоа е потребно да ја покажеме хуманоста на дело.

Ви балгодарам.

Талат Џафери: Ви балгодарам и на вас.

Бране Петрушевски реплика.

Бране Петрушевски: Благодарам претседател.

Почитувана колешка Лолита Ристова, јас ви благодарам за жестокиот говорот и еланот со кој зборувавте и енергијата која што ја вложивте во вашиот говор и верувајте посакувам да се преселам во општина Неготино. Шалата на

страна. Тука сме во Собранието на Република Македонија и јас би ви апелирал со ваква енергија и жестина да зборувате во вашите партиски структури, во собраниската пратеничка група итн., за да се подигнат капиталните инвестиции на ниво на Република Македонија затоа што согласно ребалансот на Буџетот кој што ни е доставен и согласно анализата од Владата доставена, оваа ставка капитални расходи е намалена за 22.5%. Така што ја ценам вашата заложба за Неготино, меѓутоа таа ваша заложба и енергија ја проширети и низ цела територија на Република Македонија и да сите ние граѓани на другите општини го доживееме бенефитот кој што го живеат граѓаните во општина Неготино. И во насока на конструктивност да ја искористам можноста, бидејќи сме при крај на расправата, еве ајде да помогнеме во справување со ковид кризата. Денеска Европската комисија објави неколку модели како подобро да се справиме со корона кризата и еден од тие модели беше масовното тестирање. Па со ваква жестокост, енергија и елан кој што го имавте во говорот, апелирајте кај министерот за здравство Венко Филипче. Еве нема масовно тестирање на сите граѓани во Република Македонија, меѓутоа за оние наши здравствени работници кои што се во првите редови и за кои што вие овдека зборувате и емотивно ги злоупотребувате ајде да овозможиме еднаш месечно во здравството од корона кризата во првите борбени редови да ги тестираме бесплатно во текот на корона кризата. Еве ви конкретен предлог од опозицијата. Ајде со оваа енергија на жестокост лобирајте кај министерот за здравство, здравствените работници еднаш месечно да се тестираат за корона вирус. Да сме сигурни дека барем тие се заштитени и се сигурни дека нема да го шират вирусот. Тоа верувам ќе се сложите дека го заслужуваат.

Ви благодарам.

Талат Џафери: Лолита Ристова контра реплика.

Лолита Ристова: Колега Бране благодарам, меѓутоа морам да ви кажам дека темпераментот и енергијата се непоправлива работа. Јас темпераментот и енергијата ги имав и во општина Неготино и истите остануваат составен дел од моето битие и од моето постоење и ќе останат и во овој Парламент, и кога ќе се вратам назад и кога ќе продолжам каде и да било. Така да го прифаќам предизвикот дека за капитални проекти и она што ќе значи разговор за Буџетот за 2021 година, да, ќе разговараме сериозно и ќе разговараме заеднички и ќе ги прифаќаме и амандманите кој што ги нуди и опозицијата, а исто така и позицијата.

Што се однесува до апелот и препораката до министерот за здравство благодарам, значи исто така една позитивна препорака. Се надевам дека ќе има можност исто така да го слушне, па во некоја наредна прилика би можело да ја споделиме.

Талат Џафери: Благодарам.

Љупчо Пренцов реплика, повелете.

Љупчо Пренцов: Благодарам почитуван претседателе.

Почитувана колешке од Неготино јас навистина ви се восхитувам на вашата енергија. Како го испрезентиравме ова се за Неготино јас помислив дека Неготино тоа Скопје више мало е за Неготино мислам.

Колешке, шала на страна вие можете да зборувате колку сакате. Мислам дека ова и на партиска конвенција нема да ви помине бидејќи луѓето колку и да ја поддржуваат политичката опција која вие ја застапувате сепак до толку не може да ги правите дека се. малку треба да имате до каде може да се оди. Значи цело време ви беше ќе, ќе. Значи колешке ќе е идно време од глаголот лаже. Ќе е идно време од глаголот лаже. Тоа е политиката на Социјалдемократскиот сојуз.

Веднаш околу здравството. „Ќе“ имало за здравствените работници. Колешке, вистината е дека пандемијата е од март, дека аплаудиравте во април, аплаудиравте за докторите во мај, во јуни. Вистината е дека денес е ноември веќе, задутре е 1-ви ноември. Ниту сестрите, ниту докторите немаат видено еден денар покачување, а вие упорно им аплаудирате и упорно им кажувате „ќе“, „ќе“, „ќе“. Немате набавено ниту една модуларна болница, а надвор имаме веќе по илјадници заболени. Секој ден имаме двоцифрена бројка на починати. Немате писијар тестови да направите за секој еден вработен за здравствените работници.

И понатаму, зборувате за едукација на здравствените работници. Земавте кредит од 90 милиони евра и го гласавме овдека. А едукацијата таа што ви ја води, што ви е главна личност, ви кажав и од говорница дека се слика по скопските и струмички клубови, а членот на здравствената комисија и директорот на Центарот за јавно здравје во Скопје го гледате во вашиот популарен Мош. Убава е енергијата колешке, убава е таа енергија, ама вистината не е таква. Дај Боже да беше вистината таква. Дај Боже Неготино да го препознаеше тоа што вие му го нудите и можеби ќе победевте на претседателските парламентарни избори, ама изгубивте. И вашите во неготино не ви веруваат. И во Тиквешијата и лозарите. Па кажете им на Неготино колку им е средна цена на грозје во регионот. Кажете им колку вие им плативте на лозарите. Се е убаво и таа енергија. Јас едно време помислив, викам да не е скриена камера, ама вистина во живо зборувале. Па не можете така да се однесувате. Па не можете капиталните инвестиции три пати да ги спомнувате. Народот треба да знае дека ова е втор ребаланс на Буџет, дека со првиот ребаланс на Буџет ги преполовивте капиталните инвестиции и сега со вториот уште 40% од 22% ги намалувате. Па капитални инвестиции треба да знаеме дека се задачи кој што сами си ги задавате со тековниот Буџет. Од тоа што сами си ги задавате 60% не го реализирате и после ќе било, ќе било. Да бидеме сериозни. Сепак ова е

Собрание и на граѓаните им одлучуваме за нивната судбина.

Благодарам.

Талат Џафери: Лолита Ристова контра реплика.

Лолита Ристова: Почитуван колега Пренцов, цело време ми сомнувате дека се наоѓаме на некој конференциј, на партиски штабови. И претходниот и вие исто така. Па ова не е прес конференција на Гром. Ова е Парламент. ва е Собрание на Република Северна Македонија. Ова е Собрание во кое што јас милувам да ја кажам само вистината. И ја кажувам и ќе ја кажувам секогаш вистината. Она за кое што јас говорев во мојот говор и за сите оние капитални проекти кој што ги спомнав и ги кажав. стојам за д сите нив. А вие колега и цела пратеничка група повелете дојдете да ве пршетаат и да ви ги покажат сите овие капитални проекти кој што не се „ќе“. Тие се „да“. Постојат и се составен дел на општина Неготино, а „ќе“ ќе има секако и во иднина.

Во однос на здравството немам време.

Талат Џафери: Гордана Силјановска Давкова има реплика, повелте.

Гордана Силјановска Давкова: Почитувана колешке сигурна сум дека претседателот на Собранието, во рамките на мобилен Парламент ќе не носи во Неготино за една следна седница.

Талат Џафери: Не дозволува Уставот. Со драга волја би ве однел, ама Уставот не дозволува.

Гордана Силјановска Давкова: Добро, на екскурзија тогаш.

Значи вака. Колку пати рековте дека сте горда? Горда пратеничка, горда неготинчанка. Морам да ви кажам дека јас припаѓам на категоријата на луѓе чија гордост е загрозувана со вашата политика и не мислам дека оваа власт не прави горди. Тоа е прво.

Второ, аман колку пати кажавте каде е лоцирана општина Неготино. Па сите знаеме. Кога се родив јас беше во Република Македонија.

Трето, сега го гледам заменикот министер и знам зошто имаме проблем со капитални инвестиции. Сите отишле во Неготино. Значи вака велиме ние. Човек слушајќи ве помислува на таканаречените кумфедералисти од типот на Прудон, Бакуњин, Кропоткин кои зборуваат за конфедерација на општини за државата, така и Македонија мене ми заличи.

Друго, вака велите во еден момент. Ова мене не ми е својствено, ама бидејќи влезе тука новокомпонираниот Лишински кој што побара од колешката Иванка да каже што значи, вие вака велите: ова потреба им беше потребна на неготинчани и навистина мислам оваа потреба им беше особено потребна на Неготинчани итн.

Говоревте неколку пати, со тоа завршувам, за посткризни мерки и за посткризни активности. Кризава се продлабочува. На кризава не и го гледаме крајот, а вие набаре Питија или Медеа зборуваат за посткризни мерки. значи околу вистината. Не знам. Сте чуле за рашаомон, за рашоминијада, некој да реше дека има право на

апсолутна вистина е опасно. Тоа може само да го рече Бог. И кога веќе даваат примери многу пати денеска кога зборуваме за невладиниот сектор, за издвојувањата, за госпоѓата која што до вчера беше многу почитувана одеднаш денеска заличува знаете на кого? Дон Кихот сте го читале сигурно. На Дулчинеа и на Санчо Панса со таа приказната да не го кажам кој е.

Значи никогаш од мене вака нема да чуete повеќе штоо рекол некој. И да ве прашам, ама сакам да кажам дека не е добро.

Талат Џафери: Благодарам.

Лолита Ристова има контра реплика.

Лолита Ристова: Почитувана професорке, а сега и моја колешка. Спомнавте мобилен Парламент. Да, убаво е да имаме таква пракса и да можеме тоа да го правиме и во некое идно време. можеби со промена на Деловникот ќе го овозможиме и тоа нешто.

Во однос на тоа дали сте горд или не сте. Да, јас сум горда неготинчанка. Но вие професорке ќе бевте навистина многу горда кога бевте во Неготин, на чинам еден од караваните партиски, а кога рековте дека сте во Кавадарци. Значи треба добро да си ја запознаеме нашата убава држава и заедно да се движиме секаде каде што ќе имаме можност. Јас ве почитувам вас многу како професорка. Знаете зошто? Затоа што бевте почитувана професорка на мојата ќерка. И затоа ве почитувам многу, меѓутоа по кој аршин на почитување и нарушување на интегритет е навистина болна работа за секого, па така морав да ви вратам на начин на кој што вие го правите.

Талат Џафери: Благодарам.

Мислев дека денот ќе помине така убаво како што мирно почна дебатата, но очигледно како доаѓа крајот попушта концентрацијата. Вероватно преку медиумите следат граѓаните, па поинтересна е вака кавгата.

Игор Здравковски има реплика.

Игор Здравковски: Почитувана колешке Лолита Ристевска, Ристова се извинувам, ве пратев многу внимателно затоа што ми бевте многу симпатична. Многу симпатична и ми заличевте на една госпоѓа која што се вика Ричун Хи. Таа е презентер на вестите во Северна Кореја. Кажува како на Сонцето ќе оделе на Месечината, ќе газеле итн.

Талат Џафери: Мислам дека не е коректно таков опис.

Игор Здравковски: Господинот Минов ќе се налути затоа што претпоставувам дека со 70...

Талат Џафери: Игор.

Игор Здравковски: Молам.

Талат Џафери: Прво, непримерен е описот.

Игор Здравковски: Беше симпатично. Јас никого не навредив.

Талат Џафери: Мислам дека е редно на колешката да и се извиниш за тоа. И не смее барем од говорница таков опис да се даде.

Игор Здравковски: Добро, во ред.

Значи, вака, почитувана колешке, вие презентирате веројатно Буџет за претходните 30 години, 71 милион евра во Неготино, јас не верувам дека се вложени за последнава година за кога правиме ребаланс или како и да кажавте 100 и неколку, така? Значи, 70, еве јас така слушнав, извинете ако сум ја згрешил бројката или ако сум малку помалку од тоа што сте го кажале, 70 милион евра за Неготино, и навистина би и препорачал да дојдете во Велес, бидејќи кај не гледам дека нешто е инвестирано.

Она што ми паѓа во очи долго време е околу социјалната заштита, значи вие се фалите дека 28 илјади семејства земаат социјална парична помош и тоа е некој голем успех, и гледам во најава дека претходно дебатиравме со еден пратеник исто од СДСМ дека ќе се зголемела ова право на социјално парична помош, на уште повеќе граѓани и сега ние ја правиме социјална нашава држава? Социјална помош да зимаат сите така?

Со ова темпо ако продолжите, со ваков ребаланс и претпоставувам со наредниот ребаланс за до година, ни е 28ми со наредниот Буџет, извинете, не 28 илјади, 50 илјади ќе дојдеме, 50 илјади семејства има да ни користат социјална помош оти прееска слушнав податок дека, 455 илјади семејства живеат под прагот на жители, живеат под прагот на сиромаштија, а вие ваму кажувате како не знам, рози да ви цветаат среде Неготино. Браво, ала да ви е, еве во Велес не цветаат рози, имаше некое дрвце таму и тоа ни го скинаа вчера.

Меѓутоа, еве да продолжам, да не должам многу, додека вие зборувавте, 20 минути имавте право на зборување, според оваа динамика на задолжување во 2020 година, бидејќи зборуваме за парите во 2020 година, за 20 минути имаме задолжување од 2 милиони 574 илјади евра, за 20 минути, додека вие зборувавте. А, една милијарда и 100 милион евра се имаме задолжено. Така? 20 минути, поделете, 2 милиони 574 илјади евра.

Јас за три минути додека зборувам 386 илјади и 100 евра се имаме задолжено.

Талат Џафери: Благодарам.

Лолита Ристова контра реплика.

Лолита Ристова: Колега од општина Велес, Игор или како бевте, не знам. Знам дека треба да дојдете на оваа говорница и да направите јавно извинување. За тоа кој, колку, како сме си симпатични тоа не е тема на дискусија во овој Парламент. Најмалку во овој Парламент.

Прво, второ, дека зборувам точно и со факти во однос на спроведени и реализирани проекти, да зборувам, 15 години сум во општина, 15 години знам што работам и знам колку и како се реализирани инвестициите во последните години. И, знам до денар колку од средствата стигнале од други нивоа на власт односно од државава и колку по основ на други извори на финансирање каде што се ИПА проекти и други за кои што не ни отворив да дискутирам, бидејќи тоа не е предмет на вечерашнава дебата.

Талат Џафери: Благодарам.

Лолита Ристова: Уште за социјалната помош, јас немав намера да зборувам и да кажам нешто што не е вистина, вистина е колега. Знаете зошто е вистина?

Талат Џафери: Благодарам.

Лолита Ристова: Дека социјалната помош во 2011та година беше 3 илјади денари, а сега е 300 пати зголемена. Благодарам.

Талат Џафери: Последен говорник за денеска, Борислав Крмов. Има збор.

Борислав Крмов: Благодарам претседатле, колеги пратеници, почитуван заменик министер.

Очигледно дека на сите ни попушта концентрацијата, јас ќе бидам по концизен и пократок, нема да зборувам 20 минути. Така да, ребаланс на Буџетот кога го донесоа, значи тоа е огромна книга од некои од 500 до 600 страници, значи тоа е невозможно да се анализира како што треба, мисла толку, тоа цели тимови треба да го работат, и ние тоа го работевме со економскиот сектор во Левица и претходно што реков дека нема да зборувам толку.

Јас мислам дека е илузорно да се надеваме тука 20 минути да набројуваме бројки, да спомнуваме оваа ставка, онаа ставка, веќе и граѓаните не може да следат после одредено време, така да јас ќе се задржам, ќе спомнам некои работи од него. Да, но ќе се задржам ба три дела, на здравството, непродуктивни трошоци и една од главните теми од овој ребаланс и исто како и на четирите пакет мерки, претходно на ребалансот кој го имавме во мај мислам, е задолжување.

Значи, не е само економската и здравствената криза туку е задолжувањето. Значи вака, и ако цело време од нашите колеги од владејачкото мнозинство слушавме дека ова е нели криза, значи, тоа е еден вид оправдување и за економската и за здравствената криза дека иако економијата е лоша, не можеме да се справиме, цел свет не може да се справи и т.н, ако земе дека Ковидот е главна причина за економската криза и за донесување на овој ребаланс.

Интересно е зошто кретењето во здравството сепак продолжува. На пример, намалени се средствата за клиничките центри во Скопје и во Штип, и тоа од 812 милиони денари на 172 милиони денари. Значи тоа е за три четвртини, за повеќе од три четвртини намалување, понатаму, за општата болница во Кичево имаме нула денари, за амбуланти во руралните подрачја имаме нула денари и тука зборуваме за подрачја кои што традиционално се со едно од нај, кај што населението традиционално е, едно од најсиромашните.

Понатаму, имаме намалување дури и во средствата за купување за медицинска опрема од 100 милиони на 83 милиони, значи за една третина од прилика, значи не е само Ковидот, луѓе, претходно како што и кажа другарот Апасиев на говорница, значи не е само Ковидот, луѓе не можат да дојдат и за елементарни работи да се

лекуваат а да не зборувам за хронични и за други работи.

Значи, не смее посебно ако се оправдува овој ребаланс со Ковид кризата да се крати во здравството а очигледно дека се кати. Понатаму, сега би набројал некој од непродуктивните трошоци, не можеме да ги наброиме сите зошто се и премногу, значи вака на Министерство за труд и социјална политика, што би требало да биде еден двигател за сузбивање на сиромаштијата во оваа држава, планира да потроши 26 милиони 531 илјада денари за мебел.

И, тоа е 35% зголемување од претходниот ребаланс, значи за 35% имаме зголемување за трошоци за мебел од претходниот ребаланс.

Понатаму, имаме намалување во средствата за борбата против сиромаштијата, е сега, на пример, ако зборуваме за кратење на непродуктивни трошоци можевме да ги укинеме да речеме замениците министри, јас се извинувам заменик министри што седите тука. Ама, нели ако е криза тогаш е криза, понатаму советниците да ги намалиме советниците, сега не знам колку има моментално премиерот.

Намалете ги уште, и 20 се многу, понатаму, можеме да ги намалиме и платите на функционерите, вклучувајќи не и нас тука ако веќе страда цело општество и цела држава, луѓе работат и за 200 евра, ние можеме исто да намалиме. И, сега од една страна имаме такви трошоци од друга страна на пример, на пример за Преспанското езеро што доживува еколошка катастрофа. Знаете колку имаме со ребалансот? Нула денари, значи за Преспанското езеро и еколошката катастрофа со него имаме нула денари. Е, сега доаѓаме до еден момент, вака што мене ми беше многу интересен, а тоа е, јас би го нарекол фамозното Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците.

Јас вчера, морам да бидам искрен, изгубив вака доста време, го гуглав, баш ме интересираше што се работи во тоа министерство, за тоа министерство се одделени оваа година 8 милион евра. Таму имаме над 400 вработени, и јас читајќи, еве вака, што се работи во тоа министерство, јас морам да кажам, мене тоа и изгледа ефектот од тоа министерство ми изгледа како на ефектот еден, како да кажам просечен дебатен клуб, на пример.

Значи, тоа е totally непотребно министерство кое што мислам беше 2011та година изгласано со двотретинско мнозинство. Е, сега вака, значи, задолжување, е сега, на пример со ребаланс не мора да се качува нели дефицитот на крај краева со префрлање на пари од еден сектор на друг сектор, можеме да дојдеме и до суфицит. Но, истиот тој ребаланс што беше во мај, и со овој ребаланс, значи еноормно е накачено задолжувањето. Значи, сега имаме околу 920.3 милион евра јавен долг, до крајот на годината ќе надминеме милијарда или милијарда и 100, како што кажаа некои колеги. Тоа е веќе 63% од Бруто домашен производ, до крајот на годината веќе се приби-

лижуваме до 70%, значи 70% има држави како, не знам Соединетите Американски Држави или Австрија, значи, западно европски држави со кој што ние не можеме да се мериме.

Ние ќе бидеме во ситуација, т.е. веќе сме во ситуација да не можеме да го сервисираме тој долг никако, значи, ние не можеме да отштампаме ниту евра ниту долари. Ние сме totalно зависни од странска валута затоа што, домашната економија е уништена и ќе бидеме во многу, многу тешка ситуација. Е, сега, еден момент што мислам дека никој не го спомна е тоа е што и вчера мислам дека министерот кога беше тука го кажа вака во една реплика, а тоа е дека, наводно ќе го полниме Буџетот со бран на приватизации и јавни приватни партнерства, тоа веќе и го спомна премиерот, ова не знам би бил веројатно третиот по ред голем бран на приватизации во оваа држава, и интересно е тоа што ако се анализира оваа криза, и ако ги анализираме државите како се справуваат со оваа криза ќе видиме дека најдобро поминаа држави кои што имаат силен, значи кои што имаат силен јавен сектор, не само во здравството, значи сите држави што имаат силен јавен сектор многу испливаа во оваа криза.

Значи, да не ја спомнуваме Кина, или ако сакате да ја земеме Куба, и не мора да земете ни држави што имаат еве, социјалистички партии на власт било која држава што имаше силен јавен сектор многу брзо исплива од оваа криза. Држави што имаат расцепкано економија, на под секторчиња, кај што целата економија им е поделена на приватен интерес, тие држави се и ден денеска се во криза, а ние наместо да извлечеме заклучок, еве ако веќе мораме да се задолжиме така, да идат тие пари за капитални проекти ама на зацврстување на јавниот сектор.

Значи сите, еве, нели, еклатантен пример е здравствениот сектор, сите држави што имаат јако, силно, јавно здравството, сите тие држави 100 пати подобро поминаа од државите што имаат приватно здравство во Ковид кризата. Исто така, значи, и државите кои што имаат силен сектор, кај што можат сами да си обезбедат храна, вода или енергија, значи, би требало со овие ребаланси да ги зацврстуваме јавните сектори, посебно јавните сектори кои што се есенцијални за граѓаните но ние у ствари идеме спротивно. Значи, ние ја рацепкуваме економијата и планираме само со кредити и еве со приватизации кои што ги спомнав, да ја покриеме дупката што се создава. И, на крај би завршил, значи, јас бев млад во деведесеттите кога се случуваше приватизацијата и тие работи, но сега еве, јавно укажуваме дека, ние ќе се спротивставиме на овој бран на приватизации, тука во Парламентот сек-ако а ако треба и надвор од него. Благодарам.

Талат Џафери: Ви благодарам и на вас.

Тука ја прекинувам работата за денеска.

Продолжуваме утре во 12 часот.

(седницата прекина со работа во 18:30 часот)